

1864

W. H. ...

W. H. ...

~~F58~~

1758 *Castol*
trinitat

Kest
Swangeliummid
ning
Spistid

Teige se Nasta lābbi/

ning fa

1. Meie JSfanda Jesusse Kristusse
 Kannatamine / Surm / Uslestous
 minne ning Taewaminne minne.
2. Jerusalemma Liina Urva
 rikmine.

[O] * * [O] * * [O] * * [O] * * [O] * * [O] * * [O]

Monningatte Sannade Selletus.

Zalleluja, se on: fiitke Jummalat.

Rüricleison, se on: JSsand, heida armo.

Jesus on A ning O, se on: Jesus on Algminne
ja Ots.

Jesse on kunninga Daweti isfa nimmi, sepärrast
Jesse juur tähhendab Daweti suggu wõõsa,
kust Kristus lihha polest piddi sündima.

Jehowa on keigeüllem Jummalala nimmi, mis
Joannes omma Ilmutamisse ramatus i peat:
4 salm. nenda ärraselletab: Kes on, kes olli,
ja kes tulleb; se on: kes praego on, igga-
wessfest olnud, ja sesamma iggaweste jääb.
Ebr. I, II. 12.

Jesus aita!

Epistel esimesel Kristusel Tulemisse Pühhal. Rom. 13, 11-14. salmist saidk.

SA sedda tehkem sepärrast, et meil teada on se aeg, et se tund on, et meie jo olleme üllesärratud unnest (sest nüüd on meie õnnistus lähhem kui siis, kui meie usklikuks saime. S on möda läinud, agga päär on liggi tulnud,) sepärrast heitkem enneest ärra pimmedusse teud, ja ehhitagem ennast walgusse sõõra riistadega. Ellagem ausaste kui päwa aial, ei mitte prassimisses egga liajomisses, ei mitte abiello ärrateotamisses, egga kimalusses, ei mitte ridus egga kaddedusses, waid ehhitage ennast Issanda Jesusse Kristussega, ja ärge kandke oma lihha eest hoolt nenda, et himmud sest touswad.

Ewangeliium esimesel Kristusel Tulemisse Pühhal. Matt. 21, 1-9. salmist saidk.

SA kui nemmad Jerusalemma liggi said, ja Petwage pole ölli mäe jure tullid; siis läkitas Jesus kaks Jüingrit, ja ütles nende wasto: minge sinna allerisese, mis teie kohhal on, ja

seddamaid leiata teie ühhe finnisentud emma-eesli ja ühhe sällö temma jures, peäste neid lahti ja toge minno jure. Ja kui teile kegi middagi ürleb, siis üttelge: Jesandal on neid tarwis, siis läkkitab temma neid seddamaid. Agga se on keik sündinud, et piddi töeks sama, mis böldud on Proweti läbbi, kes ütleb: üttelge Sioni Tütrel: wata, sinno Kuningas tulleb sulle tasfane, ja istub emma-eesli selgas, ja sällö selgas mis on koorma kandja emma-eesli poeg. Siis läksid need Jüngerid ärra, ja teggid, nenda kui Jesus neid olli käsknud, ja töid se emma-eesli ja se sällö, ja pannid ommad rided nende peäle, ja pannid tedda nende selga istma. Agga surem hulk lautasid ommad rided tee peäle, agga teised raisid okse puist, ja heitsid tee peäle. Agga se rahwas, mis eel ja taaga käis, küssendas ja ütles: Hosianna Daweti Dawale! kiderud olgo, kes tulleb Jesanda nimmel, Hosianna kõrges!

Epistel teisel Kristusse Tullemisse Pühhal.
Rom. 15, 4-13. salmist sadit.

Sest mis ial enne on kirjotud, se on meie õpetusseks ennekirjotud, et meil kannatusse ja kirja rõmustamisse läbbi peab lotus ollema. Agga se kannatusse ja rõmustamisse Jummal andko teile, et teie üht meelt peate issekeskis Jesusse Kristusse järrele, et teie ühhe mele ja ühhe suga auustate Jummalat ja meie Jesanda Jesusse Kristusse Jesa. Sepärrast wotke teine teist wasto, nenda kui ka Kristus meid on wastowotnud Jummalat auuks. Agga ma ütlen, et Jesus Kristus on ümberleikamisse teenriks sanud Jummalat

mala tõe pàrrast, et ta piddi wannematte too-
tussed kinnitama. Ja et ka pagganad hallastus-
se pàrrast piddid Jummalat auustama, nenda
kui kirjotud on: sepàrrast tahhan minna sind kita
pagganatte seas, ja sinno nimele mængides laulda.
Ja ta ütleb temma: olge rõõmsad, pagganad,
temma rahwaga. Ja ta: Kiitke Jesandat,
keif pagganad, ja kiitke tedda, keif rahwas! Ja
ta ütleb Jesaia: Se peab ollema Jesse juur, ja
kes touseb wallitsema pagganatte üle, selle peäle
peawad pagganad lootma. Agga se lotusse
Jummal täitko teid keige rõõmo ja rahhoga usso
sees, et teil wõiks rõõkseste lotust olla pühha
Wainu wäes.

Ewangellium teisel Aristuse Tullemise
Pühhal. Luk. 21, 25-36. salmist sadst.

Ja pãwas, kuus ja tähtede sees peawad imme-
tãhhed ollema, ja Ma peal peab rahwal ah-
hastus ollema ilma nouta, et merri ja wee woud
kõhhiserad. Ja innimesed lähhawad rammo-
tumaks kartusse ja nende asjade ootmisse pàrrast,
mis ma-ilma peäle peawad tulles; sest taewa
wãed peawad kõikutadama. Ja siis nõwad
nemmad innimesse Poega tulles pilwes sure
wãe ja auga. Agga kui se keif hakkab sündima,
siis waatke ülles, ja tõstke ommad Pead ülles,
sepàrrast et teie árralunnastamine liggi tulles.
Ja temma ütles neile ühhe tãhhendamisse sanna:
wadage wigi puud ja keif puud, kui nemmad jo
pakkatawad, ja teie sedda nõate, siis tunnete teie
issiennestest, et sui jo liggi on. Nenda ka teie, kui
teie nõate sedda sündiwad, siis tundke, et Jum-
mala

mala riik liggi on. Tdest minna ütlen teile, et sefinnatse põlwe rahwas ei lõppe mitte ärra, kunnit se keif saab sündinud. Taewas ja Ma lähhawad hukka; agga minno sannad ei lähhä mitte hukka. Agga hoidke ennast, et teie süddamed ei sa koor- matud liasõmissse, ei liajomissse, egga peatoidusse murrettega, ja et sesamma pääw äkkiselt teie peäle ei tulle. Sest kui linnopael tulleb temma keifide peäle, kes keige se Ma peäl asset on. Sepärrast walwage ja palluge iggal aial, et teid wäart arwatakse ärrapõggeneda keige se eest, mis peab sündima, ja seista innimesse Poia ees.

Epistel Kolmandamal Kristuse Tullemisse
Pühhal. 1 Kor. 4, 1-5. salmist sadit.

Enda arwago meid iggaüks kui Kristuse sul- lasid, ja maiapidajaid Jummalala sallaja- as- jade ülle. Agga peäle sedda, siis küsitaakse mai- apiddajatte kääst, et iggaüks peab tru ollema. Agga minna ei panne sedda miiski, et teitest minno peäle kohhut moistetaks, ehk innimesse kohto pääwast, agga ei minnaga moista ennese peäle kohhut, sest minna ei tea ennese peäle ühtegi süüd: agga se- pärrast ep olle ma mitte õiget arwatud: Agga Jssand on se, kes mo peäle kohhut moistab. Se- pärrast ärge moistke ühtegi kohhut enne aega, kun- ni Jssand tulleb, kes ka pimmedusse sallajad asiad pääwa ette tõstab, ja süddamette nouud arwalik- tuks teeb, ja siis saab iggaüks Jummalalt kitust.

Ewangelium Kolmandamal Kristuse Tulle- misse Pühhal. Matt. 11, 2-10. salmist sadit.

Agga Joannes kui temma wangitornis kulis
Kris-

Kristusse teud, siis lakkitas temma kaks ommast Jüngerittest, ja ütles temmale: Kas olled sinna se, kes peab tulles, woi peame meie teist ootma? Ja Jesus wastas ja ütles neile: Minge ja kullutage Joannessele, mis teie kulete ja näte. Pimmedad näwad jälle, ja jallotumad käiwad, pidda litöbbised tehakse puhtaks, ja kurdid kuulwad, surnad ärratakse ülles, ja waestele kulutakse armo-öppetus, ja õnnis on, kes ial ennast minnust ei pahhanda. Agga kui need ärralaksid, hakkas Jesus rahwale räkima Joannessest: mis teie ollete wäljalainud kõrbe waatma? pillirogo, mis tulest kōikutakse? ehk mis teie ollete wäljalainud waatma? ühhe innimesse pehme riettega ehhitud? wata, kes pehmed rided kandwad, need on kunningatte kōddade sees; ehk mis teie ollete wäljalainud waatma? üht Prohweti? tōest minna ütlen teile, kes weel üllem on kui Prohwet; sest se on sesamma, kennest kirjotud on: wata, minna lakkitan omma Ingli sinno palle eel, kes sinno teed sinno ees peab walmistama.

Epistel neljandamal Kristusse Tullemise Pühhal. Willip. 4, 4-7. salmist sadik.

Olge ikka rõõmsad JEsandas. Sa ütlen minna: olge rõõmsad. Teie järrele- and- minne sago tutwaks keikile innimestele: JEsand on liggi. Arge murretssege ühtegi, waid laske keikis ommad pallumissed palwe ja õhkamisse läbbi tännoga Jummalale teada sada. Siis Jummalala rahho, mis üllem on kui keik moistus, ho- iab teie süddamed ja teie meled Kristusse Jesusse sees.

Ewangelium nelhandamal Kristuse Tulle-
missse Pühhal. Joh. 1, 19-28. salmist sadik.

JA se on Joannesse tunnistus, kui Juda-rah-
was lakkitasid Jerusalemmast Preestrid ja
Pewitid, et nemmad temmalt pidid küsima, kes
sa olled? ja ta tunnistas, ja ei salgand mitte ja
tunnistas: minna ep olle mitte se Kristus. Ja
nemmad küsisiid temmalt: Mis siis? olled sinna
Elias? Temma ütles: polle mitte. Olled sinna
se Prohwet? ja temma kostis: ei mitte. Siis
ütlesiid nemmad temma wasto: kes sa Siis olled?
et meie wastust woime wia neile, kes meid on lakk-
kitanud, mis sa ütled issiennesest? Temma ütles:
Ma ollen ühhe hüüdja heäl kõrbes: Tehke tasfa-
seks Jesanda teed, nenda kui Prohwet Jesaia
on ütelnud. Ja need, kes ollid lakkitud, ollid
Bariseride seast, ja nemmad küsisiid temmalt ja
ütlesiid temma wasto: Miks sinna siis ristid, kui
sa ep olle se Kristus, egga Elias, egga se Prohwet?
Joannes kostis neile ja ütles: Minna ristin wee-
ga, agga se seisab kesk teie seas, kedda teie mitte ei
tunne. Se on sesamma, kes pärrast mind tulleb,
kes enne-mind on olnud, kelle wäärt minna ep
olle, et ma temma kinga paela lahti peastan. Se
sündis Petabaras teisel polel Jordani, kus Jo-
annes ristis.

Epistel esimesesl Joulo Pühhal.

Tit. 2, 11-14. salmist sadik.

Sest Jummalä arm, mis õnnistust sadab, on
ilmunud keikile innimestele, ja juhatab
meid, et meie peame ärrasalgama jummalakart-
matta ello ja ilmalikkud himnud, ja peame
moist

moistlikkult ja öiete, ja Jummalakartlikkult ellama sessinnatses ma-ilmas, ja ootma sedda õnnist lotust, ja se sure Jummalaja meie õnnisteggia JEsusse Kristusse au ilmumist, kes isse-ennast meie eest on annud, et ta meid piddi ärralunnastama keigest üllekohtust, ja puhhastama ennesele issi-rahwaks, mis ussin on hea tõle.

Ewangeliium esimesel Joulo Pähhal

Luk. 2, 1-14. salmist sadit.

Agga se sündis neil päiwil, et sanna Keisrist Augustussest wäljaläks, et keik ma-ilm piddi ülleskirjotud sama. (Sesinnane ülleskirjotamine sündis enne, kui Kirenus Siria-ma ülle walitseja olli) ja keik lüksid ennast lastma ülleskirjotada, iggäiks omma linna. Siis läks ka Josef Kalileamaalt Raatsaretti linnast ülles Juda-male Daweti linna, mis hütafse Perleemaks, (separast et ta olli Daweti suggust ja pärrismaalt) et ta ennast piddi lastma ülleskirjotada Maria omma kihlatud naesega, kes olli kaima peäl. Agga se sündis, kui nemmiad seäl ollid, sai se aeg täide, et ta piddi mahhasama, ja temma tõi omma esimesse poia ilmale, ja mähkis tedda, ja panni tedda mahha sõime, sest neil ep olnud muud asset maias. Ja seälsammus wäljal ollid karjatsed õides, ja hoidsid õse omma karja. Ja wata, JEsanda Ingel seisis nende jures, ja JEsanda au paistis nende ümber, ja nemmiad kartsid üpris wägga. Ja se Ingel ütles neile: ärge kartke, sest wata, ma kulutan teile suurt rõmo, mis keige rahwale peab sama, sest teile on tänna Daweti linnas sündinud se Õnnisteggia, kes on Kristus

se Jesand. Ja se olgo teile tähheks: teje leiate se lapsse mähhitud ja söimes maggamast. Ja äf-
 kitselt olli se Ingliga taewa söa-wäe hulk, need
 kiitsid Jummalat ja ütlesid: Mu olgo Jummalale
 kõrges, ja Ma peäl rahho, innimestest hea meel!

Epistel teisel Joulo Pühhal.

Tit. 2, 4-8. salmist sadik.

Agga kui Jummalat meie Onnisteggia heldus
 ja armastus innimeste wasto ilmus, siis on
 temma meid õnsaks teinud, ei mitte õigusse teg-
 gudest, mis meie ollime teinud, waid omma hal-
 lastusse pärrast, uesündimisse pessemisse ja püh-
 ha Waimo uendamisse läbbi, kedda temma on
 wäljawallanud meie peäle rohkestes Jesusse Kris-
 tusse meie Onnisteggia läbbi, et meie temma ar-
 mo läbbi õigeks tehtud, iggawesse ello pärraks
 piddime sama lotusse järrele; se on ustaw sanna.

Ewangelium teisel Joulo Pühhal.

Luk. 2, 15-20. salmist sedik.

Ja se sündis, kui need Inglid neist said ärraläi-
 nud taewa, siis ütlesid need innimestes kes
 kirjatsed teine teise wasto: Et läkki nüüd Bet-
 lemma, ja wadagem sedda asja, mis on sündinud,
 mis Jesand meile on teada annud. Ja nemmad
 tullid ruttuste ja leidsid Maria ja Joseppi sa sed-
 da lapsokest söimes maggamast. Agga kui nem-
 mad sedda said näinud, lautasid nemmad sedda
 asja laiale, mis neile sest lapsokessest olli räkitud;
 ja keik, kes sedda kuulsid, pannid sedda immeks,
 mis neist kirjastest neile olli räkitud. Agga Ma-
 ria piddas keik need sannad meles, ja mõtles
 nende

nende peäle ommas süddames. Ja need karjat-
sed läksid taggañ, auustasid ja kiitsid Jummalat
keige se eest, mis nemmad ollid kuulnud ja näi-
nud, nenda kui neile olli sõldud.

Epistel kolmandamal Joulo Pühhal.

Jesaia. 7, 14-15. salmist sadik.

WAta! üks neitsit saab káima peále, ja toob
poia ilmale, ja peab temmale pannema se
nimme **JEMMANUEL**; woid ja met peab ta sõ-
ma, kuni ta moistab kurja põlgada ja head
wallitseda.

Ewangelium kolmandamal Joulo Pühhal.

Joan. 1, 1-14. salmist sadik.

Algmisses olli se Sanna, ja se Sanna olli Jum-
mala jures, ja se Sanna olli Jummal. Se-
samma olli algmisses Jummalala jures. Keik ase-
jad on temma lábbi tehtud, ja ilma temmata ep
olle ühtegi tehtud, mis tehtud on. Temma sees
olli ello, ja se ello olli innimeste walgus, ja se wal-
gus paistas pimmedusses, ja pimmedus ei wot-
nud sedda wasto. (Üks innimenne Joannes nim-
mi, sai Jummalast lákkitud, sesinnane tulli tun-
nistusses, et temma sest walgussest piddi tunnis-
tama, et keik temma lábbi piddid uskma. Tem-
ma ep olnud mitte se walgus, waid et temma
piddi tunnistama sest walgussest.) Se olli se
tõssine walgus, kes walgustab keik innimesed,
kui ta ma-ilma sisse tulli. Temma olli ma-ilmas,
ja ma-ilm on temma lábbi tehtud, ja ma-ilm ei
tunnud tedda mitte. Temma tulli omma sisse,
ja need ommaksed ei wotnud tedda mitte wasto;
agga

agga ni mitto, kui tedda wastowotsid, neile andis temma melewalda Jummalalapsi sada, kes temma nimme sisse uskwad, kes ep olle werrest, et lihha tahtmissest, egga mehhe tahtmissest, waid Jummalast sündinud. Ja se Sanna sai lihha's, ja wottis kui ühhes maia's meie seas ellada (ja meie näggime temma au, kui Issast aino-sündinud Poia au) täis armo ja töt.

Epistel Pühapäwal pärrast Joulo Pühha.
Kalat. 4, 1-7. salmist sadit.

Agga minna ütlen: senni kui se pärria wäert laps on, siis ep olle temma ja sullase wahhel ühtegi wahhet, ehk ta kül keige pärrandusse isand on, waid temma on järrelekulajatte ja üllewaatjatte al seks aiaks, mis issast on seätud: nenda ka meie, kui meie wäetimad lapsed ollime, siis ollime meie kui sullased esimeste ma-ilma seadmiste al. Agga kui aeg täis sai, läkkitas Jummal omma Poega, et ta piddi naesest sündima, ja kāsso alla sama, et temma neid, kes kāsso al ollid, piddi äraralumnastama, et meie piddime laste õigust sama. Agga et teie nüüd lapsed ollete, on Jummal omma Poia Waimo teie süddamesse läkkitanud, se küssendab: Abba Issa! sepärrast ep olle sinna ennam sullane, waid laps; agga kui sa olled laps, siis sa olled ka Jummalalaps pärria Kristusse läbbi.

Ewangelium Pühapäwal pärrast Joulo Pühha. Luuk. 2, 33-40. salmist sadit.

Ja Josef ja temma (Kristusse) emma panniid imme's, mis temmast rägiti. Ja Simeon
õn

õnnistas neid, ja ütles Maria temma emma was-
to: wata! sefinnane seifab seäl langmisses ja
üllestõusmisses mitmele Jsraelis, ja märgiks,
kelle wasto rägitaße; (agga sinnoge omma hinge
lääbbi peab moõk tungima) et mõtlemisõed mitmest
süddamest peawad arwalikkus sama. Ja seäl
õlli Anna üks naeste-rahwas, kes Prohwet, Wa-
nueli tüttar, Asseri suggu-arrust, se õlli wägga el-
latand, ja õlli omma mehhega seitse aastat ellanud
pärast omma neitsi põlwe, ja temma õlli liggi
nelli aastat peäle kahhesakümmed leß; se ei tul-
nud ial ärra pühast koiast, tenis Jummalat paast-
misses ja palwettega õõd ja päwad. Ja sefinnane
tulli senna selsammal tunnil, ja tunnistas Jsfan-
da au ülles, ja räkis temmast keikile, kes ärralun-
nastamist Jerusalemmas ootsid. Ja kui nemmad
keik said lõppetanud, mis Jsanda kässo õppe-
tusse järrele piddi sündima, läksid nemmad tag-
gasi Kallilea-male omma Naatsaretti lüna. Agga
se lapsõke käsõis, ja sai kangeks waimus, täis
tärukust, ja Jummalat arm õlli temma peäl.

Epistel Nedri Päwal. Kalat. 3,
23-29. salmist sadik.

Agga enne, kui usk tuli, hoiti meid kässo al,
ja meie õllime kinnipandud usso peäle, mis
piddi ilmutadama. Nenda on käsõ meie juhha-
taja olnud Kristusse jure, et meie usso-lääbbi pid-
dime õigeks sama. Agga et usk on tulnud, ep õlle
meie mitte enam juhhataja al; sest teie õllete keik
Jummalat lapsõd usso lääbbi Kristusse Jesusse sees,
sest mitto teid Kristusse sisse on ristitud, teie
õllete ka enamast Kristussega ehhitanud. Ep
õlle

olle Jüda-meest egga Krefa-meest, ep olle süllast
egga wabbät, ep olle meest egga ngest, sest teie keik
ollete üks Kristusse Jesusse sees; agga kui teie
Kristusse pärralt ollete, siis ollete teie ka Abraami
suggu, ja pärriad tootusse järrele.

Ewangelium Neäri Päwak.

Luk. 2, 21. salmis.

Sä kui kahheksa päwa täis said, et sedda last
piddi ümberleikatama, siis pandi temmale
nimmi JESUS, mis sest Inglise olli pandud,
ennego temma emma ihusse sai.

Epistel pärrast Neäri Päwa.

Rom. 6, 3. ja 4. salmis.

Eh üks teie ei tea? et mitto meid Kristusse Je-
susse sisse on ristitud, et meie temma surma
sisse olleme ristitud? siis olleme meie temmaga
mahhamaetud ristimisse läbbi surma sisse, ja otse-
go Kristus on üllesärratud surnust Issa au läbbi,
et meie nenda peame udes ellus kätima.

Ewangelium pärrast Neäri Päwa.

Matt. 3, 13. salmist otsani.

Sis tuli Jesus Kalilea maalt Jordani jõele
Joannesse jure, et tedda piddi temmast ris-
titama. Agga Joannes kelas tedda wägga, ja
ütles: Mul on tarwis, et mind sinnust peaks ris-
titama, ja sinna tuled minno jure. Agga Jesus
wastas ja ütles temma wasto: Olgo nüüd nen-
da, sest nenda on meie kohhus keik õigust täiete
tehha; siis jättis temma tedda. Ja kui Jesus sai
ristitud, tuli temma seddamaid weest wälja, ja
watal

wata! taewad tehti temmale lahti; ja Joannes näggi Jummalä Waimo kui tuikesse ennast mahha lastwad ja temma peäle tullewad. Ja wata! heäl ütles taewast: Sefinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on.

Epistel Kolme Kuninga Päwal.

Jesaja 60, 1-6. salmist sadik.

ZDuse ülles, sago sa walgustud, sest sinno walgus tulleb, ja Jehowa au touseb so üle. Sest wata pimmedus kattab maad, ja pilkane piime rahwast; agga sinno üle touseb Jehowa ja temma au näikse sinno peäl. Ja pagganad peawad so walgusse järrel káima, ja kuningad se paistusse järrel, mis sulle touseb. Tõsta ommad silmad ümberkaudo ülles, ja wata, need keik koggutakse, ja tullewad sinno jure. So poiad tullewad káugelt, ja so tütreid kaswatakse nende kõrwas. Siis saad sa náhha ja kui jõggi nende wasto jõosta, ja so südda wárriseb ja saab üpris wágga rõõmsaks, kui se hulk merre áres so pole pörab, ja pagganatte wággi so jure tulleb; Kamelide hulk kattab sind, Midjani ja Ewa nobbedad Kamelid, need keik tullewad Seba maalt: nemmad kandwad kulda, ja wirokeit, ja kulutawad rõõmsaste Jehowa kitusfed.

Ewangeliium Kolme Kuninga Päwal.

Matt. 2, 1-12. salmist sadik.

UGga kui Jesus olli sündinud Petlemmas Judda-maal kuningä Herodesse aial, wata, siis tullid targad homiko poolt Jerusalemma, ja ütlesid: kus on se sündinud Judda-rahwa kuningas? seft

sest meie olleme temma tähhe näinud homiko-
 maal, ja olleme tulnud tedda kumardama. Ag-
 ga kui kuningas Herodes sedda kulis, ehmatas
 temma wägga ärra ja keif Jerusalemia lin tem-
 maga. Ja temma koggus kokko keif üllemad
 preestrid ja Kirjatundjad rahwa seas, ja kulas
 neilt, kus se Kristus piddi sündima. Agga nem-
 mad ütlesid temmale: Betlemmas Juda-
 maal, sest nenda on se Prohweti läbbi kirjutud: Ja sin-
 na Betlem Juda-maal, sinna ep olle milgi kombel
 se wähhem Juda Würstide seas, sest sinnust peab
 wälja tulles se Wallitseja, kes minno Israeli
 rahwast peab kui karjane hoidma. Siis kutsus
 Herodes need Targad sallaja, ja kulas neilt diete
 sedda aega, mil se täht olli paistnud. Ja temma
 läkkitas neid Betlemia ja ütles: minge, ja kulage
 diete hästi se lapsokesse järrele, ja kui teie tedda
 leiata, siis kulutage mülle, et ka minna tullen ted-
 da kumardama. Agga kui nemmad said kun-
 ningast kuulnud, läksid nemmad ärra, ja wata, se
 täht, mis nemmad homiko-maal ollid näinud,
 käis nende eel, kuni temma tulli, ja seisis kohhe
 seal ülleweel, kus se lapsokenne olli. Agga kui
 nemmad sedda tähte näggid, said nemmad üpris
 wägga rõõmsaks. Ja kui nemmad tullid sinna
 kotta, leidsid nemmad se lapsokesse Maria temma
 emmaga, ja heitsid endid mahha, ja kumardasid
 tedda, ja wõtsid omma warrandust lahti ja wiisid
 temmale andid, kulda, ja wiroki ja mirri. Ja et
 Jummal neid kästnud unnes, et nemmad mitte ei
 piddand Herodesse jure taggasi minnema, läksid
 nemmad teist teed taggasi omma male.

Epistel esimesel Pühapäwal pärast
Kolme Kuninga Pühha. Rom.
12, 1-6. salmist sadit.

Epärast maenitsen minna teid, wennad, Jummalä sure süddamelikko hallastusse läbbi, et teie annate ommad ihhud ellawaks, pühaks ja Jummalä melepärralisseks ohwriks, se oia teie moisliit Jummalä tenistus. Ja ärge wotke mitte sesinnatse ma-ilma sarnatsed olla: waid muutke ennast omma mele uendamisse läbbi, et teie woiksite katsuda, mis Jummalä hea ja melepärraline ja täis tahtminne on. Sest ma ütlen se armo läbbi, mis mul on antud, iggaühhele, kes teie seast on, et temma ei arwa ennast targemaks, kui sunnib arwada, waid et iggaüks ennesest arwaks nenda, kui kohhus on arwata sedda möda, kui Jummalä iggaühhele usso mödö on jagganud. Sest ütsego meil ühhe ihho sees paljo liikmid on; agga keitil liikmettel ep olle ühtesuggust tööd: nenda on meid paljo üks ihho Kristusese sees: agga iggaüks ennese kohhal olleme meie telne teise liikmed. Agga meil on armo anded, mis sedda armo möda, mis meile on antud, monnesuggused on.

Ewangelium esimesel Pühapäwal pärast
Kolme Kuninga Pühha. Luk.
2. 41-52. salmist sadit.

Ja temma wannemad käisid igga aasta Jerusalemmas Basa-pühhiks. Ja kui temma kabbeteistkümnne aastaseks sai, ja nemmad üllesläksid Jerusalemma, selle Basa-pühha komba pärast, ja need päwad täis said, et nemmad jälle koi pole läksid, siis jäi se poeglaps Jeesus Jerusalemma

lemma, ja Josep ja temma (Kristusse) emma ei teadnud sedda mitte. Ugga kui nemmad mõtlesid tedda te-käiate seltsis olleroad, tullid nemmad ühhe päwa teed, ja otsisid tedda süggulaste ja tüwade jures, ja kui nemmad tedda ei leidnud, läksid nemmad taggasi Jerusalemma ja otsisid tedda, ja se sündis kolme päwa pärrast, et nemmad tedda leidsid pühhas koias istmast keel õppetajatte seas, ja neid kuulmast ja neilt küsimast. Ugga keik, kes tedda kuulsid, ehmatasid ärra temma moistusse ja kostmiste pärrast. Ja kui nemmad tedda näggid, ehmatasid nemmad wägga ärra, ja temma emma ütles temma wasto: Poeg, miks sa meile nenda olled teinud? wata, sinno issa ja minna olleme sind diete waewaga otsinud. Ja temma ütles nende wasto: mis se on, et teie mind ollete otsinud? eks teie ei teadnud, et ma ses pean ollema, mis mo Issa pärralt on? ja nemmad ei moistnud sedda sanna, mis ta neile räkis. Ja temma läks nendega alla, ja tuli Naatsaretti, ja kulis nende sanna. Ja temma emma piddas keik needsinna sed sannad ommas süddames. Ja Jesus kaswis tarkusses, ja pitkusses, ja armus Jummal ja innimeste jures.

Epistel teisel Pühhapäwal pärrast kolme
Auninga Pühha. Rom. 12, 6-16.
salmist sadik.

EH meil on Prohweti kulutaminne, siis peab se usso mõddo järrele ollema; ehk meil on järrele waatmisse ammet, siis olleme meie teine teise liikmed ses järrelewaatmisse ammetis; ehk on, kes õppetab, se on teise like õppetusse sees; ehk on, kes

ma

mainitseb, se on teise like mainitsusse sees; kes jag-
gab, se tehko sedda wagga süddamega: kes on ül-
lervaatja, se olgo ussin; kes waeste ette murret-
seb, se tehko sedda rõmoga. Armastus ärgo olgo
mitte sallalik; hirm olgo teile kurja eest; hoidke
sedda head tagga. Armastage teine teist ellaste
kui wennad; teine joudko teise ette auustamisse-
ga. Ärge olge laisad ses, mis teie peate teggema.
Olge tullised waimus. Pange aega tähhele.
Olge rõmsad lotusfes, kannatlikkud abhastus-
ses, jäge kindlaste palwesse. Mitte need püh-
had, kennel pudo on. Püüdke heal meel woõ-
raid wastowotta. Õnnistage neid, kes teid tak-
katusawad: õnnistage ja ärge wanduge mitte.
Olge rõmsad rõmsadega, ja nitke nutjattega.
Olge ühhomelelised teine teise wasto. Ärge
noudke kõrki asjo, kuid heitke ennast allandikkus-
de seltsi.

**Ewangeliium teisel Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Joan. 2,
1-11. salmist sadik.**

J Kolmandamal päwal said pulmad Kanas
Kalilea-maal, ja Jeesusse emma olli seal, ag-
ga Jeesus ja temma Jüngrid ollid ka pulma kut-
sutud. Ja kui wina pudus, ütles Jeesusse em-
ma temma wasto: neil ep olle wina. Jeesus ütles
temmale: naene, mis mul on sinoga teggemist?
minno tund ep olle weel tulnud. Temma emma
ütles teenridele: mis temma teile ial ütleb, sedda
tehke. Agga senna ollid pandud kuus kirowist
wee-riista Juda rahwa pühastamisse pärrast,
ja iggaühhe sisse läks kaks ehk kolm moõto. Jee-
sus

sus ütles neile: täitke need kimmised wee-riistad
 weega, ja nemmad täitsid neid äre tassa. Ja
 temma ütles neile: wotke nüüd nende seest, ja
 wige pulma-rahwa-tallitajale, ja nemmad wisid.
 Agga kui pulma-rahwa-tallitaja sedda wet mait-
 sis, mis winaks olli sanud, (ja ei teadnud mitte,
 kust se olli; agga need teenrid teadsid, kes sedda
 wet ollid tonud) siis kutsus se pulma-rahwa-talli-
 taja peigmeest, ja ütles temmale: iggamees an-
 nab esite head wina, ja kui nemmad jo kül sa-
 nud, siis lahjemat; sinna olled sedda head wina
 tännini hoidnud. Se olli nende immeteggude
 hakkatus, mis Jesus teggi Kanas Kalilea-maal,
 ja näitis omnia au ülles, ja temma Jüngrid us-
 kusid temma sisse.

Epistel Kolmandamal Pühapäwal pärrast
Kolme Kuninga Pühha. Rom. 12,
17-21. Salmist sadit.

Arge olge ennest melest moistlikkud. Arge
 makske ühhelegi kurja kurjaga. Noudke häid
 asjo teikide innimeste nähhes. Kui se woib olla,
 siis piddage teige innimestega rahho, ni paljo, kui
 teie polest sünnib. Arge makske isse kurja kätte,
 armad; waid andke maad Jummla wihhale, sest
 kirjotud on: minno pärrast on se kätte-maksmin-
 ne, minna tahhan kätte maksta, ütles Issand.
 Kui nüüd sinno waenlasel nälg on, siis söda ted-
 da, kui temmal janno on, siis joda tedda. Sest
 kui sa sedda teed, siis koggud sinna tullisid süssi
 temma Pea peäle. Arra anna ennast kurjast är-
 rawoita, kuid woida sinna kurja ärra heaga.

Ewangelium kolmandamal Pühapäwal
pärtaq kolme Kuninga Pähhä. Matt.

8, 1-13. salmi sadik.

Agga kui temma (Jesus) mäelt mahha läks,
käis paljo rahwast temma järrel. Ja wata,
üks piddalitöbbine tulli ja kummardas tedda, ja
ütles: Jesand, kui sa tahhad, woid sa mind
puhtaks tehha. Ja kui Jesus kät olli sirrotanud,
putus temma temmässe, ja ütles: minna tah-
han, sa puhtaks; ja seddamaid sai temma pidda-
litöbbest puhtaks. Ja Jesus ütles temma wasto:
katsu, et sa sedda ühhelegi ei üle, waid minne,
näita isse ennast Preestrile, ja wi sedda andi, mis
Moses on käsknud, neile tunnistusfeks. Agga
kui Jesus Kapernaumma sisse läks, tulli üks söd-
dapealik temma jure, pallus tedda ja ütles: Jes-
sand, minno sullane on alwatud koddos maas su-
res wallus. Ja Jesus ütles temma wasto; min-
na tahhan tulla ja tedda terweks tehha. Ja se
söddapealik kostis ja ütles: Jesand, minna ep
olle mitte wäart, et sa minno kättukse alla tulle,
waid üle agga üks sanna, siis saab minno sulla-
ne terweks. Eest minna ollen ka innimenne wal-
litusse al, ja minno al on södamehti, ja minna
ütlen ühhe wasto: minne, siis lähhäb temma, ja
teise wasto: tulle, siis tulleb temma, ja omma
sullase wasto: te sedda, siis teeb temma. Agga
kui Jesus sedda kulis, immetelles temma ja ütles
nende wasto, kes järrelkäisid: töest, minna üt-
len teile, ei Israelistke polle minna ni suurt usko
leidnud. Agga minna ütlen teile: mitto tullewad
hommiko ja õhto poolt, ja istuwad laudas Abra-
ami ja Isaki ja Jakobiaa taewa rikis, agga kun-

ningrigi lapsed lükkatakse wälja keige süggawama pinnedusse sisse, seäl peab ollema ulluminne ja hammaste kirristamine. Ja Jesus ütles sõbapealikko wasto: Minne, ja sulle sündko nenda, kui sinna olled usknud. Ja temma fullane sai terweks selsammal tunnil.

Epistel neljandamal Pühapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Rom. 13,
8-10. salmist sadik.

Argo olgo teil ühtegi wõlga ühhegiga, kuid et teie teine teist armastate, sest kes teist armastab, se on kasko täieste piddanud. Sest se: sinna ei pea mitte abbiello ärrarikkuma; sinna ei pea mitte tapma; sinna ei pea mitte warrastama; sinna ei pea mitte üllekohto tunnistama; sinna ei pea mitte himmustama, ja kui weel üks teine kask on, sedda pannaakse sellesinnatse sanna sisse ühte, se on, selle sees: sinna pead omma liggimest armastama kui isseennast. Armastus ei te liggimessele kurja. Siis on nüüd armastus kasko täitminne.

Ewangelium neljandamal Pühapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Matt.
8, 23-27. salmist sadik.

Ja kui temma (Jesus) laewa läks, siis käisid temma Jüngrid temma järrel, ja wata, siis toufis suur laeneramine merre peäl, nenda et se laew laenedega katteti, aggä temma maggas. Ja temma Jüngrid tullid temma jure, ja ärratasid tedda ülles, ja ütlesid: Jssand aita meid meie lähhame hukka. Ja temma ütles nende wasto: Mikspärrast ollete teie arrad, teie nödra-usfulis-
sed?

sed? Siis toufis temma ülles, ja ahwardas tuled ja merd, siis sai se koggone waikseks. Agga innimesed innimetellesid ja ütlesid: Misfuggune on se, et ka tuled ja se merri temma sanna worwad kuulda.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Kolosf.

3, 12-17. salmist sadik.

SEpärrast ehhitage ennast kui Jummalala ärra-wallitsetud, pühhad ja armastud, süddamelikko haastussega, heldussega, allandussega, tassandussega, pitka melega: kannatage teine teisege, ja andke andeks teine teisele, kui kellelgi on middagi kaebamist teise peäle; kui Kristus teile ka on andeks annud, nenda tehke ka teie. Agga keige se peäle ehhitage ennast armastussega, se on õige tuggew sidde. Ja Jummalala rahho wallitsego omma woido-anniga teie süddamette sees, seks ollete teie ka kutsitud ühhe ihho sees, ja olge tännalikud. Kristusse sanna ellago rohkest teie sees keige tarkusse sees; õppetage ja maenitsege isse-ennast mängi- ja kitusse- lauludega, ja mu waimolikko lauludega; laulge kauniste Issandale ommas süddames. Ja keik, mis teie ial wottate tehha sanna ehk tõga, sedda tehke keik Issanda Jesusse nimmel, ja tännage Jummalat ja Issa temma läbbi.

Ewangeliium wiendamal Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Matt. 13,
24-30. salmist sadik.

UShe teise tähhendamisse sanna panni temma
(Jesus)

(Jesus) nende ette, ja ütles: Taewa-riik on ühhe innimesse sarnane, kes head semet omma põllo peäle külwas. Agga kui innimesed maggasid, tulli temma waenlane ja külwas umrohho kess nisso sekka, ja läks ärra. Kui nüüd orras kaswis ja wilja kandis, siis nähti ka se umrohhi. Agga maia-issanda sullased tullid temma jure ja ütlesid temmale: Issand, eks sa olle head semet omma põllo peäle külwanud, kust temmale nüüd se umrohhi tulleb? Agga temma ütles neile: sedda on teinud üks innimenne kes waenlane. Siis ütlesid sullased temma wasto: Kas sa siis tahhad et meie peame minnema ja sedda kofkofogguma? Agga temma ütles: Ei mitte, et teie ühtlase sega sedda nisso wälja ei kissu, kui teie sedda umrohho kofkofoggute. Paske mollemad ühtlase kaswada leikusseks, ja leikusse aial tahhan minna leikiattele bölda: fogguge enne sedda umrohho, ja siduge sedda wihko sedda ärrapöletada, agga sedda nisso pange kofko minno aita.

Epistel tuendamaal Nühhapäwal pärrast Kolme Kunninga Pühha. I Tessal. 5, 1-11.

salmist sadik.

Agga, wennad, neist aegust ja tundidest ep olle tarwis teile kirjotada. Sest teie isse teate hästi diete, et Issanda päärw nenda tulleb kui warras ösel. Sest kui nemmad ütlewad, rahho on, ja polle ühtegi hädda; siis tulleb äkkilinne hukatus nende peäle, nenda kui lapse waew selle peäle, kes kaima peäl on, ja nemmad ei peäse mitte. Agga teie, wennad, ep olle mitte pimmedusses, et se päärw teid peaks kui warras kinnisama. Teie
keif

Teif ollete walgusse lapsed ja pawa lapsed; meie ep olle mitte õ egga pimmedusse lapsed. Separrast nüüd, ärge maggagem ka kui need teised, waid walwagem ning olgem kassinad. Sest, kes maggawad, need maggawad õsel, ja kes joobnüks sawad, need on õsel joobnud. Agga meie, kes meie pawa lapsed olleme, olgem kassinad, eh hitud usso ja armastusse raudridega, ja raudkõbaraga, se on, õnnistusse lotussega. Sest Jummal ep olle meid seadnud wiha alla, waid et meie peame õnnistust kätte sama omma Jhsanda Jhesusse Kristusse läbbi, kes meie eest on surnud, et meie, ehk walwame ehk maggame, temmaga ühtlase peame ellama. Separrast mainitsege ennast issekeskis, ja õppetage teine teist, nenda kui teie ka tete.

Ewangelium Kuendamal Pühapäewsi pärrast kolme Kunnisga Pühha. Matt.

25, 1-13. salmist sadik.

Sis on taewa-riik kümme neitsi sarnane, kes ommad lampid wotsid, ja läksid wälja peigmehhe wasto. Agga wiis nende seast ollid moistlikud, ja wiis rummalad. Kes rummalad ollid, need wotsid ommad lampid, agga nemmad ei wotnud mitte õlli ennestega, agga need moistlikud wotsid õlli omma astjade sisse ühtlase omma lampidega. Agga kui peigmees wibis, said nemmad teif unniseks, ja uinusi maggama. Agga kess õse kuuldi üks heäl: Wata, peigmees tüles, minge wälja temma wasto. Siis touseid teif needsammad neitsid ülles, ja walmistasid ommad lampid. Agga need rummalad ütlesid moistlik-

Kude wasto: Andke meile teie öllist, fest meie lampid kustuwad ärra. Agga need moisilikud kostsid ja ütlesid: ei mitte, et teil ja meil mitte ei puudu; waid minge enneminne kaupmeeste jure, ja ostke ennestele. Agga kui nemmad ärraläksid ostma, tulli se peigmees, ja kes walmid suid, läksid temmaga pulma, ja üks pandi luffo. Agga wi maks tuulid ka need teised neitsid ja ütlesid: Issand, Issand, te meile lahti. Agga temma kostis ja ütles: Tdest minna ütlen teile, minna ei tunne teid mitte. Sepärrast walwage, fest teie ei tea sedda päwa egga tundi, millal innimesse Poeg tulleb.

Epistel ühhesamal Pühapäwal enne Kristuse üllestoumissse Pühha. 1 Kor.

9, 24-10, 5. salmist sadik.

Es teie tea, et, kes woido jookswad, need jookswad kül keif, agga üks saab jooksmisse woido-andi. Jookse nenda, et teie sedda kätte sate. Agga iggaüks, kes woitleb, on keikis asjus kassin. Nemmad on kül sepärrast kassinad, et nemmad kadduwa kroni sawad, agga meie same hukkaminnematta kroni. Sepärrast jooksen minna nüüd nenda, ei mitte kui teadmatta asja peäle. Ma woitlen nenda, ei mitte kui se, kes tuult peksab, waid minna sunnin omma ihho, ja tallitsen sedda, et minna muile jutlust ei ütle, ja isse ei sa kölwatumaks. Agga minna ei tahha, wennad, et teil peab teadmatta ollema, et meie wannemad keif on pilwe al olnud, ja on keif merrest läbbikäinud, ja on keif Mosesse peäle ristitud pilwe ja merrefees; ja keif on ühhesuggust waimolikko roga sönud,

nud, ja on keik ühhesuggust waimolikkõ soma-
aega jonud, (sest nemmad joid waimolikkust jär-
role-tullewast kaljust; agga se kaljo olli Kristus.
Agga se surem hulk nende seast ep olnud mitte
Jummalale mele parrast, sest nemmad on kõrbe
mahhalõdud.

Ewangeliium ühheksamal Pühhapäwal enne
Kristusse allestouemisse Pühha. Matt.
20, 1-16. salmist sadik.

Est taewa riik on ühhe innimesse sarnane kes
maia-issand, kes warra homnikõ wäljaläks
tõteggiaid palkama omma winamäele. Agga kui
temma nende tõteggiatega olli leppinud ühhe te-
nari-rahhaga päwa palgaks, siis läkkitas temma
neid omma wina-mäele. Ja temma läks wälja
kolmandamal tunnil, ja näggi teisi turro peäl tõta
seiswad, ja ütles nende wasto: Minge ka teie
wina mäele, ja mis ial õige on, tahhan minna
teile anda; ja nemmad läksid ärra. Ja läks
temma wälja kuendamal ja ühheksamal tunnil,
ja teggi nendasammoti. Agga ühhereistkümne-
mal tunnil läks temma wälja, ja leidis teisi tõta seis-
mast, ja ütles nende wasto: Mis teie süin teige
päwa tõta seisate? Nemmad ütlesid temmale:
Meid ep olle ükski palganud. Temma ütles neile:
Minge teiege wina-mäele, ja mis ial õige on,
peate teie sama. Agga kui õhto sai, ütles se wi-
namäe issand omma üllewaatia wasto: Kutsu
need tõteggiaid, ja anna neile palka, ja hakka
wiimsist essimesest sadik. Ja kui need tullid, kes
ühhereistkümne-
mal tunnil ollid palgatud, said nem-
wad iggäüks ühhe tenari-rahha. Agga kui need
essimes-

essimesfed tullid, mõtlesid nemmad, et nemmad piddid ennami sama, ja needsammad said ka iggaüks ühhe tenari rahha. Agga kui nemmad jedda sanud, nurrtsesid nemmad se maia-issanda wasto ja ütlesid: Needsinnatsed wiimsed on agaa ühhe tunni tööd teinud, ja sinna olled neid meie arrolisfeks teinud, kes meie päwa koorma ja palawat olleme kannud. Agga temma kostis, ja ütles ühhele nende feast: Sõbber, minna ei te sulle mitte liga, eks sa olle minnoga ühhe tenari rahhaga leppinud? wotta so omma ja minne omma teed; agga minna tahhan sellesinnatse wiimsele anda nenda kui sullegi; ehk eks mul olle lubba minno ommoga tehha, mis minna tahhan? ehk ons sinno meel pahha, et minna hea ollen? Nenda sawad need wiimsed essimesfeks, ja need essimesfed wiimfeks; sest paljo on kutsutud, agga pisfut ärrawallitsetud.

**Epistel kahhesamal Pühhapäwal enne
Kristusse üllestoumissse Pühha. 2 Kor.
11, 19-12, 9 salmist sadik.**

Sest teie sallite rummalaid heal meel, et teie mõistlikkud ollete. Sest teie sallite, kui teid tegi sullasiks teeb, kui tegi teie omma ärrasõõb, kui tegi palka wottab, kui tegi surustelleb, kui tegi teid wasto silmi löõb. Se teotusse pärrast rāgin minna jedda, kui olleksime meie nõdraks lainud. Agga, mis peäle tegi julge on, (ma rāgin rummalusfes) se peäle ollen minna ka julge. Nemmad on Ebrea-mehhed, minna ka: nemmad on Israeli lapsed, minna ka: nemmad on Abraami suggu, minna ka: nemmad on Kristusse teenrid, (ma rāgin

gin rummalaste) minna ollen üllem: ma ollen ennam waewa näinud, paljo ennam hoya sanud, ennam wangis ja saggedaste surma häddas olnud. Juda rahwa käest ollen minna wiiskord sanud ühhe hobi wähhem kui nellikümmand. Kolmkord ollen ma witsadega pekstud, ükskord kirowidega wissatud, kolmkord on laew käest ärra hukka lainud, terwe õ ja päwa ollen ma süggawas merres olnud. Saggedaste on mul teekäimissi olnud, ma ollen olnud jöggede peäl mitmes häddas, mitmes häddas mõrtsukatse seas, mitmes häddas wimma rahwa seas, mitmes häddas pagganatte seas, mitmes häddas linnas, mitmes häddas kõrbes, mitmes häddas merre peäl, mitmes häddas wallewendade seas. Tõ ja waewa sees, saggedaste mitmes walwamisses, nälja ja janno sees, saggedaste paastmistes, külmas ja allastusses; ilma need asjad mis wäljast on, käib se murre kei-keide koggoduste eest hulgal mo peäle. Kes on nõdder, ja minna ei peaks nõdraks sama? kedda pahhandakse, ja mo südda ei peaks sees põllema? Kui peab kiitlema, siis tahhan minna neist asjust, mis minno nõdrusses on, kitelda. Jummal ja meie Jssanda Jesusse Kristusse Jssa, kes on igaweste kidetud, se teab, et ma mitte ei walleta. Tamaskusses hoidis Areta kuningaga pealik Tamasko rahwa liina, ja tahtis mind kinniwõtta, ja mind lasti aknast korwi sees mahha müri mõda, ja minna peäsesin temma käest. Kiitlemisses ei ole mul kül kasso, siiski tullen minna näggesse ja Jssanda ilmutamisses üllesräkima. Ma tunnen ühhe innimesse Kristusse sees neljateistkümmne aasta eest, (kas temma ihho sees olnud,

ei tea minna, ehk kas ta ihhust ärra olnud, ei tea ma mitte, Jummal teab.) seddasamma kis i kolmandamast taewast sadik. Ja ma tunnen seddasamma innimest, (kas ta ihhus ehk ihhust ärra olnud, ei tea ma mitte, Jummal teab.) Sedda kisti Paradisi sisse, ja kulis sanno, mis ei woi üles räkida, mis innimesel ei sünni räkida. Sest sammast tahhan minna kitelda; agga isse-ennesest ei tahha ma kitelda muido, kui agga omma nõdruste sees. Sest kui minna ka tahhaksin kitelda, ei olle minna sepärrast rummal; sest ma tahhan töt räkida; agga ma jättan sedda nenda, et ei ükski minnust ei arwa ennam, kui ta mind näab ollewad, ehk mis ta minnust kuleb. Ja et ma nende üpris suurte ilmutamiste pärrast ei pea surustellema, on mulle lihha sisse wai antud, sadana ingel, et ta mind peab ruskikaga löma, et minna mitte ei surustelle. Sesamma pärrast ollen minna kolmkord Isfandat pallunud, et se minnust peaks ärralahkuma; agga temma on mulle ütelnud: Sulle saab kül minno armust; sest mo wäggi saab nõdruste sees täit woinust. Sepärrast tahhan ma paljo ennam omma nõdruste sees kitelda, et Kristusse wäggi minno ülle woiks warjada.

Ewangelium kahhesamal Pühapäwal enne Kristusse üllestoumissse Pühha.

Luk. 8, 4-15. salmist sadik.

Ugga kui paljo rahwast ühhes kous olli, ja keikist linnadest temma jure tötšid, räkis ta tahhendamisse sanna läbbi: üks külwaja läks wälja omma semet külwama, ja kui ta külwas, kufkus

Kukkus muist tee äre, ja sõtkuri ärra, ja need lin-
 nud mis taewa al, sõid sedda ärra; ja muist kuk-
 kus kaljo peäle, ja kui temma tousis, kuiwas tem-
 ma ärra, sepärrast et temmal ep olnud märga:
 ja muist kukkus kest ohhakatte sekka, ja need oh-
 hakad tousid ühtlase ülles ja lämmatasid sedda
 ärra. Ja muist kukkus hea Ma peäle, ja kui tem-
 ma tousis, kandis temma saafortse wilja. Kui
 ta sedda ütles, hüdis temma: Kel kõrwad on
 kuulda, se kuulgo. Agga temma Jüngrid kūs-
 sifid temmal ja ütlesid: mis tähhendamisse san-
 na se piddi ollema? agga temma ütles: Teile on
 Jummalala rigi sallaja-asjad teada antud, agga
 teistele tähhendamisse sannade läbbi, et nemmad
 nähhes ei nä, ja kuuldes ei moista. Agga se on
 se tähhendamisse sanna: Se seme on Jummalala
 sanna. Agga tee-äartsed on need, kes sedda kuul-
 wad; pärrast tulleb kurrat, ja wottab se sanna
 nende süddamest ärra, et nemmad ei pea uskma
 egga õnsaks sama. Agga kaljopeälsed on need,
 kes, kui nemmad kuulwad, sedda sauna rõmoga
 wastowotwad, agga neil ep olle mitte juurt, ür-
 rikessaks aiaks uskwad nemmad, ja kuusatsse
 aial tagganewad nemmad ärra. Agga mis oh-
 hakatte sekka kukkus, needsinatsed on need, kes
 kuulwad ja lähkawad omma töle, ja neid lämna-
 takse ärra ma-ilma murrest, ja rikussesst, ja se-
 sinnatse ello himmudest, ja ei kaäna walmist wilja.
 Agga, mis hea Ma sees on, need on needsinatsed,
 kes sedda sanna kuulwad, ja kauni ja hea südda-
 me sees piddawad, ja kandwad wilja kannatades.

Epistel seitsemel Pühhapawal enne Kristus
 se illestousmise Pühha, ehk Paasto
 Pühhapawal. 1 Kor 13, 1-13.
 salmist sadik.

Kui ma inimeste ja Inglise keeltega rāgin,
 agga mul ei olle armastust, siis olleksin minna
 üks wast, mis kummiseb, ja kelloke, mis helliseb.
 Ja kui ma woiksin prohwetit wisil rākida, ja teak-
 sin keik sallajad asjad, ja keik tundmist, ja kui mul
 olleks keik se us, nenda et ma woiksin mäggesid
 assemelt ārratōsta, agga mul polleks armastust,
 siis ei olle minnust ūhtegi. Ja kui ma keik omma
 warra ārrajaggaksin, ja kui ma omma ihho an-
 naksin, et tedda ārrapōletakse, ja mul ei olleks
 armastust, siis ei olleks minnul sest ūhtegi kasso.
 Armastus on pitkamelelinne, ta naitab omma
 heldust ūlles, armastus ei olle kadde, armastus ei
 te wallatust, temma ei surustelle. Temma ei naita
 ennast kurjaste, temma ei otsi omma kasso,
 temma ei sa wihhaseks, temma ei mõtle kurja peā-
 le. Temmal ep olle rōmo ūllekohtust, agga tōe
 pārrast on temmal teistega rōdm. Temma sallib
 keik, ta ussub keik, ta lodab keik, temma kannatab
 keik. Armastus ei wāssi ial ārra. Agga olgo
 prohwetit-kulutamissed, need lõpivad ārra; olgo
 keled, need jāwad mahha, olgo tundminne, se
 lõppeb ārra. Sest pissut on, mis meie tunneme,
 ja pissut on, mis meie prohwetit wisil rāgime.
 Agga kui se tāis assi tulleb, siis lõppeb se ārra mis
 polikkult on. Kui ma wāeti laps ollin, siis rāak-
 sin minna kui wāeti laps, ma ollin tarē kui üks
 wāeti laps, ja mul ollid wāetima lapse mõtted:
 agga kui ma mehheks sain, siis jātsin minna mah-
 ha

ha wäetima lapse kumbed. Sest meie näme nüüd
kui ühes peegli mõistetuses, agga siis pallest
pallesse; nüüd tunnen minna pissut, agga siis
saan ma ärratunda, nenda kui minna ta ollen
ärratuntud. Agga nüüd jääb usk, lotus, armas-
tus, need kolm; agga surem neist on armastus.

**Ewangelium seitsemel Pühapäwal enne
Kristuse ülestõusmise Pühha, ehk Paasto
Pühapäwal. Luk. 18, 31-43.
salmist sadit.**

Agga temma (Jesus) wottis neid kaasteistküm-
mend ennese jure, ja ütles neile: wata, meie
lähhame ülles Jerusalemma, ja keik peab löppeta-
dama, mis prohwetide läbbi on kirjutud innimesse
Moias. Sest tedda antakse ärra pagganatte kät-
te, ja tedda naertakse ja teotakse ärra ja temma
peäle sülitakse, ja kui nemmad tedda sawad piit-
saga pekstud, siis tapwad nemmad tedda ärra,
ja kolmandamal päwal peab temma jälle ülles-
tõusma. Agga nemmad ei mõistnud sest middagi,
ja sesinnane kõnne olli nende eest warjul, ja nem-
mad ei mõistnud mitte, mis õõldi. Agga se sündis,
kui temma Jeriko linna liggi sai, siis istus üks pim-
me tee äres ja kerjas. Agga kui ta rahwast kulis
mõdaminnewad, kulas temma, mis se piddi olle-
ma. Agga nemmad kulusid temmale: Jesus
Naatsarettist lähhamb mõda. Siis küssendas tem-
ma wägga ja ütles: Jesus, Saweti poeg, heida
armo minno peäle! Agga need, kes ees käisid,
sõitlesid tedda, et ta piddi wait ollema: agga tem-
ma küssendas paljo ennam: Saweti poeg, heida
armo minno peäle! Agga Jesus jäi seisma, ja

Käskis tedda ennese jure tua; agga kui temma liggi sai, küssis ta temmalt ja ütles: mis sa tahhad, et ma sulle pean teggema? agga temma ütles: Jesand, et ma woiksin jälle nähha. Ja Jesus ütles temmale: et nä jälle, sinno usk on sind aitnud: ja seddamaid näggi temma jälle, ja käis temma järrel Jummalat auustades. Ja keik rahwas, kes sedda näggi, andis Jummalale kitust.

Epistel esimesel Pühapäwal Paastus
2 Kor. 6, 1-10. salmist sadit.

Agga meie kui abbimehhed maenitseme teid ka, et teie Jummalala armo ei pea asjata wastowõtma. Sest temma ütleb: minna ollen sind armsal aial kuulnud, ja ollen sind õnnistusse päwal aitnud. Wata, nüüd on se õige armas aeg, wata, nüüd on se õnnistusse päaw. Meie ei anna ühhegi asja sees ei ühtegi pahhandust, et meie armmet ei sa ärranaertud, waid keikis näitame meie ennast wälja kui Jummalala teenrid: sures kannatusses, mitmes willetsusses, mitmes häddas, mitmes ahvastusses, harus, wangis, mäsammistes, mitmes töös, mitmes walwamisses, mitmes paastmisses, puhvastusses, tundmisses, pitkas meles, heldusses, pühhas Waimus, armastusses, mis ep olle sallalik, tõe sannas, Jummalala wäes, õigusse sõa-riistade läbbi parremal ja pahhemal potel. Mu ja häbbi läbbi, kurja kõnne ja hea kõnne läbbi, kui eksitajad, ja siiski tõssised: kui tundmatta, ja ommeti kül tutwad: kui need, kes surrewad, ja wata, meie ellame: kui need, kedda karistakse, ja kedda ommeti ei surmata: kui kurwasitud, agga ikka rõõmsad: kui waesed, agga kes paljo

paljo rikkaks teggewad, kui need, fennel middagi ei olle, ja kelle kã õmmeti keik on.

Ewangelium esimesel Pühapäwal Paas-
tus. Matt. 4, 1-11. salmist sadik.

Sis widi Jeesust pühast Waimust kõrbe, et tedda pididi kurratist kiusatama. Ja kui temma nellikümmend päwa ja nellikümmend ööd sai paastnud, siis tulli temmale pärrast nalg kätte. Ja se kiusaja tulli temma jure ja ütles: Kui sa Jummalala Poeg olled, siis ütle, et needsinna sed kiwid leibuks sawad. Agga temma wastas ja ütles: Kirjotud on: innimenne ei ella mitte ükspäinis leiwast, waid iggaühhest sannast, mis Jummalala suust läbbi kãib. Siis wõttis tedda kurrat ennesega pühha liina, ja panni tedda pühha koiã harja peãle, ja ütles temmale: Kui sa Jummalala Poeg olled, siis kukuta ennast mahha, sest kirjotud on: temma tahhab omma inglid sinno pärrast kãskida, ja nemmad peawad sind kätte peãle wõtma, et sinna omma jalga kiwwi wasto ei ial pea toukama. Jeesus ütles temmale: ta on kirjotud: sinna ei pea Jssandat omma Jummalat mitte kiusama. Ta wõttis tedda kurrat ennesega ühhe wãgga kõrge mãe peãle, ja nãitis temmale keik ma-ilma kunningrigid ja nende au, ja ütles temmale: sedda keik tahhan minna sulle anda, kui sa mahhaheidad ja mind kummardad. Siis ütles Jeesus temmale: Taggane sadan, sest kirjotud on: sinna pead Jssandat omma Jummalat kummardama, ja tedda ükspäinis tenima. Siis jãttis tedda kurrat mahha, ja wata, inglid tullid temma jure ja tenisid tedda.

Epistel teisel Pühhapäwal Paastus. 1 Tes
sal. 4, 1-7. salmist sadik.

Mis muud weel, wennad, kui et meie teid pal-
lume ja maenitseme Jhsanda Jesusse sees,
nenda kui teie ollete meie kääst sanud sedda, mil
wisil teie peate ellama, ja Jummalale mele pärrast
ollemale, et teie weel täiemaks sate. Sest teie tea-
te, mis kääsud meie teile olleme annud Jhsanda
Jesusse läbbi. Sest se on Jummalale tahtminne,
teie pühhitseminne, et teie ennast hoiate hora ello-
eest, et iggawiks teie seast teaks omma astja hoida
pühhitsemisse ja au sees: ei mitte himmo tõwros,
nenda kui pagganadke, kes Jummalat ei tunne;
et ükski ei te ülekõhto, egga petta omma wenda
seinnaste asja sees, sepärrast, et Jhsand on kätte-
maksja keige nendesinnaste asjade pärrast, nen-
da kui meiegi teile olleme enne ütelnud ning tun-
nistanud. Sest Jummal ep olle meid mitte kutsu-
nud rojusseks, waid pühhitsemisses.

Ewangelium teisel Pühhapäwal Paastus.
Matt. 15, 21-28. salmist sadik.

JA Jesus tuli seält ärra, ja läks Tirusse ja
Sidoni rikide pole. Ja wata, üks Kananea-
ma naene tuli neist raiadest wälja, ja kääsendas
ja ütles temmale: Jhsand Daweti poeg, hallas-
ta minno peäle, minno tüttar waerwatakse kurjast
waimust kurjaste. Agga temma ei wastand tem-
male sannagi. Siis astsid temma jüngrid temma
jure, ja pallusid sedda, ja ütlesid: Sada sedda
ärra, sest temma kääsendas meid takka. Agga
temma kostis ja ütles: Minna ep olle mitte läl-
litud, kui agga Israeli sugu ärrakaddunud lam-
maste

maste jure. Agga se naene tulli ja kummardas tedda, ja ütles: Issand aita mind! Agga temma kostis ja ütles: Se ep olle mitte hea, et laste leib woetaks ja koverde ette heidetaks. Agga temma ütles: Jah, Issand, kummatagi sõwad need koverdessed need rasokessed, mis nende issandatte laua peält mahhalangewad. Siis kostis Jesus ja ütles temma wasto: Oh naene! sinno ust on juur, sulle süntko, nenda kui sa tahhad. Ja temma tüttar sai terweks sest sammast tunnist.

Epistel kolmandamal Pühapäwal Paavtus. *Lwes. 5, 1-9.* salmist sadik.

Sis olge nüüd Jummalale järrelkäiad, kui armad lapsed, ja käige armastusse sees, nenda kui ka Kristus meid on armastanud, ja on iseenestast meie eest ärraannud anniks ja ohwriks, Jummalale magusaks haiks; agga horajakt ja keit rojastus ehk ahnus olgo nimmetamatta teie seas, nenda kui pühadele sünnib: ja habbe matta tõ ja jõlle kõnne ehk naljameinne, mis ei sünni, wald enneminne tännamist olgo teie seas. Sest sedda teate teie, et ei ühhelgi horapidajal, egaa roppul egga ahnel, kes on woõra jummalale tener, ep olle pärrimist Kristusse ja Jummalale riis. Ükski ärgo petko teid tühja sannadega, sest nende asjade pärrast tulleb Jummalale wiha sannakuulmatta laste peäle, sepärrast ärge sage mitte nende feltsiimehhiks. Sest teie ollite ennemuiste pimmedus, agga nüüd ollite teie walgus Issanda sees: ellage kui walgusse lapsed. Sest Waimo lassis näitab ennast keigesugguse headusse ja õigusse ja tõe sees.

Ewangelium Kolmandamal Pühapäeval
Dacetus. Lut. 11, 14-28. salmist sadik.

Semma aias ühhe kurja waimo wälja, ja se
samma olli keletu; agga kui kurri waim sai
wäljaläinud, siis sündis, et se keletu rakis, ja rah-
was panni sedda immeks. Agga monningad nend-
de seast ütlesid: Temma aia kurjad waimud
wälja Peeltsebuli kurja waimude üllema läbbi.
Agga teised küsasiwad, ja küsisiwad temmalt im-
me-tähte taewast; agga temma moistsis nende
mõtted ärra ja ütles nende wasto: Agga kunning-
riik, mis issekeskis ridus on, lähhab hukka, ja se
kõdda, mis teiseaga ridus on, langeb; agga kui sa-
dan ka isseennesega ridus on, kuis woiwad temma
kuningriik jada seisma? et teie ütlete, mind
Peeltsebuli läbbi kurjad waimud wäljaaiawad.
Agga kui minna Peeltsebuli läbbi kurjad waimud
wäljaaian, kelle läbbi aiawad teie lapsed weid wäl-
ja? sepärrast peawad nemmad teie kohtumoištjad
ollema; agga kui minna Jummalta sõrme läbbi
kurjad waimud wäljaaian, siis on Jummalta riik
teie jure tulnud. Kui se wäggerw sõariistadega
ehhitud sõddamees omma kotta hoiab, siis on tem-
ma warra rahhul, agga kui üks wäggerwan tedda
temma peäle tulleb, ja tedda ärrawoidab, siis wot-
tab ta ärra keik temma sõariistad, mis peäle ta
kõttis, ja jaggab temma saki wälja. Kes minnoga
ei olle, se on minno wasto, ja kes minnoga ei
kõggu, se pillab ärra. Kui rojane waim innimes-
sest on wäljaläinud, siis kãib temma kuuwad paigad
läbbi ja otsib hingamist, ja kui temma ei leia, siis
ütleb temma: ma tahhan ümberpõrda omma
kotta, kust ma ollen wäljatulnud. Ja kui temma
tulleb

tulles, siis leiab ta sedda luaga pühhitud ja ehitud ollemast, siis lähhab temma ja wottab ennesega seitse teist waimo, kes kurjemad on tedda ennast, ja kui nemmad senna sisse tulleswad, siis ellawad nemmad seal, ja lähhab selle innimesse wiimne luggu pahhemaks kui esimesenne. Agga se sündis kui ta sedda rakis, tõstis üks naene rahwa seas omma heält, ja ütles temmale: Omnis on se ihho, mis sind on kannud, ja need rinnad, mis sinna olled immenud. Agga temma ütles: Jah! õnsad on need, kes Jummalala sanna kuulwad, ja sedda tallele pannewad.

Epistel neljandamal Pühhapäwal Paastus.

Kalat. 4, 21-31. salmist sadit.

Ustelge mulle, kes teie kässo al tahhate olla, üks teie ei kule sedda kässo? sest kirjutud on, et Abraamil kaks poega olnud, teine ümmardajast ja teine wabhat-naesest. Ja teine sest ümmardajast on lihha polest sündinud, agga teine sest wabhat-naesest tootusse läbbi. Need asjad tähendawad midagi. Sest need kaks naeste-rahwast on need kaks seadust, se teine Sinai mäelt, mis sulla sepolweks sünnitab, se on Ugar; sest Ugar on Sinai mäggi Arabia maal, ja sünnib selle Jerusalemmaga lihte, mis nüüd on, agga ta orjab omma lastega: agga se Jerusalem, mis ülleweel on, se on se wabhat-naene, mis meie keikide emma on. Sest kirjutud on: Olle rõmuis sa siggimatta, kes sinna ei kanna ilmale; tõsta heält ja küssenda wägga, kes sa lapsse waewas ei olle, sest sel, kes mehbeta on, on palju enam lapsi kui sel, kethnel mees on. Agga wennad, meie olleme nenda kui

Isak, tootusse lapsed. Agga kui sel ajal se, kes
 libha polest olli sündinud, tedda taktakiusas, kes.
 Baimo polest olli sündinud, nenda ka nüüd. Agga,
 mis ütleb se kirri? lükka ümmardaja ja temma
 poega wälja, sest selle ümmardaja poeg ei pea
 mitte pärrima selle wabbat-naese poiaga. Sepär-
 rast, wennad, ep olle meie mitte ennani ümmar-
 daja waid wabbat-naese lapsed.

Ewangelium neljandamal Pühapäwal

Paastus. Joh. 6, 1-15. salmist sadit.

PÄrrast sedda läks Jesus ärra ülle Kalilea-
 merre Tiberia linna kaudo, ja paljo rahwast
 käis temma järrel, et nemmad temma immetäh-
 hed näggid, mis temma haigedele teggi. Agga
 Jesus läks ülles mäe peäle, ja istus sinna omma
 jüngeritega. Agga se Pasa Juda-rahwa pühha
 olli liggi. Kui nüüd Jesus ommad filmad ülles-
 tõstis ja näggi paljo rahwast ennese jure tulle-
 wad, siis ütles temma Wilippusse wasto: Kust
 peame meie leibo ostma, et needfinnatsed sawad
 süa? (agga sedda ütles temma tedda kiusades, sest
 ta teadis kül, mis ta piddi teggema.) Wilippus
 wastas temmale: Leibo kahhe saa tenari-rahha
 eest ei lö mitte neile ette, et iggaüks neist agga pis-
 sut wõtaks. Üks temma jüngeritest Andreas
 Simona Peetrusse wend ütles temmale: Siin
 on üks poisike, sel on wiis ohrast leiba ja kaks kal-
 lokest, agaa mis se on ni mitmele? Agga Jesus üt-
 les: saatke need innimesed mahha-istma. Agga
 seal paikas olli paljo rohto; siis istusid mahha-
 arro järrele liggi wiis tuhhat meest. Agga Jesus
 wottis need leiwad, ja tännas ja andis jüngerite-
 le,

te, agga need jüngrid neile, kes maas istid? sel-
sammal kombel ka neist pallokesist, ni paljo kui
nemmad tahtsid. Agga kui nende köhhud täis sa-
nud, ütles temma omma jüngritele: Korristage
need üllejänud pallokesed kōkko, et ühtegi ei sa
hukka. Siis korristasid nemmad kōkko ja täitsid
kōksteistkūmmend korwi täit pallokesi neist wiest
ohra leiwast, mis ollid üllejänud neist, kes ollid sö-
nud. Kui nüüd need innimesed se immetähhe-
näggid, mis Jeesus teggi, ütlesid nemmad: Sesin-
nane on tõest se Prohwet, kes ma ilma sisse peab
tullesma. Kui nüüd Jeesus moists, et nemmad
kahtsid tulla, ja tedda wāggise wotta, et nemmad
tedda piddid kunningaks tõstma, siis läks ta jälle
kōrwale mäe peäle ainouksi.

Epistel wiendamal Pühapäwal Paastus.

Ebr. 9, 11-15. salmist sadib.

Agga Kristus on tulnud kui tulleratte hea as-
jade üllem Preester, ja ühhe surema ja täie-
ma telgi läbbi, mis ei olle kättega tehtud, se on,
mis ei olle sedda wisi ehhitud, ja ei mitte sikkade
egga wassikatte werre läbbi, waid omma werre
läbbi on temma ükskord senna pühha paiga sisse
läinud, ja iggawest ärralunnastamist leidnud.
Sest kui hārgade ja sikkade werri ja lehma tuhke,
mis nende peäle, kes rojaseks sanud, ripputakse,
pühhas teeb lihha puhhastusseks: kui paljo en-
nam Kristusse werri, kes iggawesse Waimo läb-
bi ennast isse ilma wiggata Jummalale on ohri-
nud, puhhastab teie süddame tunnistust furnuist-
teggudest, sedda ellawat Jummalat tenida. Ja
sepārrast on temma ue seādusse wahhemees, et

need, kes on kutsutud, iggawesse pãrrandusse tootust pidid sama pãrrast sedda, kui Kristusse surm sai olnud árralunnastamisfeks neist effitus-
sist, mis essimesse seáduisse al ollid.

**Ewangelium wiendamal Pũhhapãwal
Paastus. Joann. 8, 46-59. salmist
fadit.**

Kes teie seast woib patto minno peále tõeeks tun-
nistada? agga kui minna tõt rágin, mikspãr-
rast ei ussu teie mind mitte? Kes Jummalast on,
se kuleb Jummalala sannad, sepãrrast ei kule teie
mitte, sest et teie Jummalast ei olle. Siis kostsid
Juda-rahwas ja ütlesid temmale: Eks meie diete
ei ütles, et sinna Samaria mees ollid, ja et sul kur-
ri waim on? Jesus kostis: Mul ei olle kurja wai-
mo, waid minna auustan omma Issa, ja teie
teotate mind. Agga minna ei otfi mitte omma
au; ütles on, kes sedda otfib ja kãttemaksab. Tõest,
tõest minna ütlen teile, kui kegi minno sanna saab
piddanud, se ei pea mitte surma nággema igga-
weste. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto:
Müüd olleme meie tunnud, et sinnul kurri waim
on. Abraam on surnud ja prohwetid, ja sinna
ütled: kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei
pea mitte surma maitsma iggaweste. Sinnaks
surem ollid kui meie issa Abraam, kes on surnud?
ja prohwetid on surnud, kelleks sinna isse-ennast
panned? Jesus kostis: Kui minna isse-ennast
auustan, siis ei olle minno au middagi; minno
Issa on, kes mind auustab, sedda teie ütlete, et
temma teie Jummal on; ja teie ei olle tedda mitte
tunnud; agga minna tunnen tedda, ja kui ma pe-
aksin

afsin ütlemä: et minna tedda ei tunne, siis olle-
 sta minna teie sarnane, üks wallelik; agga minna
 tunnen tedda, ja pean temma sanna. Abraam
 teie isä sai wägga rõõmsaks, et temma minno
 päwa pididi näggema, ja temma näggi sedda ja olli
 rõmus. Sepärrast ütlesid Juda rahwas temma
 wasto: Sinna ei olle weel wiiskümmend aastat
 wanna, ja olled Abraami näinud? Jesus ütles
 nende wasto: Töest, töest, minna ütlen teise, enne
 kui Abraam sai, ollen minna. Siis wotsid nem-
 mad kirowa ülles, et nemmad tedda pididid wis-
 kama; agga Jesus pettis ennast ärra, ja läks kes-
 felt nende wahhelt minnes pühhasst koiaast wälja;
 ja nenda peäsis temma ärra.

Epistel kuendamal Pühhapäwal Paastus,
 ehk Palmipude Pühhapäwal. Wllip.

2, 5-11. salmist sadik.

Est sesammafuggune meel olgo teie sees, mis
 Kristusse Jesusse sees ka olli, kes kui ta Jum-
 mala näul olli, sedda ei arwand sagiks, et temma
 Jummalaga ühhesuggune olli; waid allandas is-
 seennast ja wottis sullase näggo ennesele, ja sai in-
 nimeste sarnatsaks, ja leiti wäljaspididest kombest
 kui innimenne, ja allandas isseennast, ja sai san-
 nawotlikkaks surmani, peälegi risti surmani. Se-
 pärrast on ka Jummal tedda wägga üllendanud,
 ja on temmale annud ühhe nimme, mis ülle keige
 nimme on, et Jesusse nimmel keik nende põlwed
 peawad ennast niikutama, kes taewas, ja Ma
 peäl, ja Ma al on, ja keikide keel peab üllestunnis-
 tama, et Jesus Kristus on se Isand Jummal
 Isä auuks.

Ewangelium fuendamal Pühhapawal Paastus, ehk Palmipäde Pühhapawal, on sesama ma, mis leitakse eestimese Kristusse Tulelemtse Pühhal. Matt. 21, 1-9.

salmist sadik.

Jui nemmad Jerusalemima liggl said n. t. f. wata 35. lehhe küljes.

Epistel Surel Teljapawal. 1 Kor. 11, 23-32. salmist sadik.

Sest minna ollen Issandalt sedda sanud, mis ma teilegi ollen annud, et Issand Jesus sel õsel kui tedda ärra anti, leiba wottis ja tännas, ja murdis ja ütles: wõtke, söge, se on minno ihho, mis teie eest murtakse; sedda tehke minno mällestusseks. Selsammal kombel wottis temma ka karrika pärrast õhto-sõma aega, ja ütles: sesinnane karrikas on se uus seädus minno werre sees, sedda tehke, ni mitteford kui teie ial sedda jote, minno mällestusseks. Sest ni mittoford, kui teie ial sedda leiba sõte, ja sest karrikast jote, siis kolutage Issanda surma, senni kui temma tulleb. Sepärrast kes ial sedda leiba sõbb, ehk Issanda karrika seest joob kõlwatumal wiisil, sel on Issanda ihhust ja werrest süüd. Agga inuimenne katsko isseenast läbbi, ja nenda sõgo temma sest leiwaft, ja jogo se karrika seest. Sest kes kõlwato sõbb ja joob, se sõbb ja joob isseennesele nuhtlust, sest et temma ei te wahhet Issanda ihho wahhel. Sepärrast on ka paljo nõdraid ja haigid teie seas, ja paljo maggawad. Sest kui meie isseenneste peäle kōhbut moistame, siis ei moisteta mitte meie peäle kōhbut. Agga kui meie peäle kōhbut moistatakse

tetaksse, siis antaksse melle Issandast hirmo, et
meid ma-ilmaga ei pea hukkamoiistetama.

Ewangelium surel Nallapawal on pähha
Ewangelisti Joannesse ramatus 13
peatükkis, 1-15. salmist sadik.

A Oga enne Pasa pühha, kui Jesus teadis —
— kui minna teile ollen teinud. wata 153
lehhe küljes.

Ewangelium Surel Redel

on

Meie Issanda Jesusse Kristusse
Matmissest,

mis on wiinne tük meie Issanda Jesusse Kris-
tusse Kannatamissest ning surmast. wata
183. lehhe küljes.

A Oga kui õhko kätte tulnud — ja pannid
se kirowl pitseliga kinni.

Epistel Kristusse ülestoumisse Pähha
esimesel Päwal. 1 Kor. 5, 6-8.
salmist sadik.

Sie kiltleminne ep alle mitte hea. Eks teie tea,
et piisut happotaignat keik taignat happuks
teeb? Sepärrast pühkige wälja se wanna happo-
taigen, et teie uus taigen woiksite olla, nenda kui
teie hapnematta ollete; sest ka meie Pasa-tal
Kristus on meie eest tappetud. Sepärrast pid-
dagem pühhad, ei mitte wannas happotaignas,
ei kurjusse egga kawwalusse happotaignas, waid
selge mele ja tõe hapnematta taignas.

Ewan

Ewangelium Kristusse üllestousmisse Pühha
esimesjel Päwal. Mart. 16, 1-8.

salmist sadit.

ZA kui se hingamisse-pääw sai mödalainud,
ostis Maria Mahdalena, ja Maria Jakobusse emma, ja Salome kallid rohhud, et nemmad
pidid tulles ja tedda woidma. Ja esimesel
nädali päwal tullid nemmad wägga warra pä-
wa tuustes hawa jure ja ütlesid isfeskis: Kes
weretab meile se kiowi hawa ütse peält ärra? Ja
kui nemmad senna waatsid, näggid nemmad, et
se kiowi olli ärraweretud; sest temma olli wägga
suur. Ja nemmad läksid hawa sisse ja näggid
ühhe noremehhe parremal polel istwad, sel olli pitk
walge rie selgas, ja nemmad ehmatasid wägga.
Agga temma ütles nende wasto: ärge ehmatage,
teie otsite Jesust Naatsaretist, kes olli risti podud.
Temma on üllestousnud, temma ep olle siin, wata
sedda asset, kuhho nemmad tedda ollid pannud.
Agga minge, üttele temma jüngrittele, ka Peetrussele,
et temma teie ele lähhab Galilea-male,
seäl sata teie tedda nähha, nenda kui temma teie
on ütelnud. Ja nemmad läksid ruttuste wälja,
ja jooksid hawa jurest ärra; sest nende peäle olli
wärristus ja ehmatas tulnud, ja ei ütelnud üh-
helegi ühtegi, sest nemmad kartsid.

Epistel Kristusse üllestousmisse Pühha
teisel Päwal. Apost. Teggy. Kam.

10, 34-43. salmist sadit.

AGga Peetrus teggi omma su lahti ja ütles:
Küüd moistan minna tõeste, et Jummal et
pea luggu, mis saggusest saggust inimenne on,
waid

waid keige rahwa seast on se, kes tedda kardab ja digust teeb, armas temma meelest. Se on se sanna, mis ta Israeli lastele on läkkitanud, ja on lastnud rahho kulutada Jeesusse Kristusse läbbi; sesamma on keikide Issand. Teie teate sedda asja, mis on sündinud keik se Juda ma läbbi, ja on hakkanud Kalilea-maalt pärrast sedda ristmist, mis Joannes kulutas; Jeesusest kes on Naatsarettist, kuida Jummal tedda on woidnud pühha Waino ja wäega, kes on möda maad käinud, ja head teinud, ja terwist saatnud keikile, kelle peäle kurrat olli woimust sanud, sest Jummal olli temmaga. Ja meie olleme keige nende asjade tunnistajad, mis ta on teinud Juda-rahwa-maal ja Jerusalemmas, kedda nemmad on tapnud, kui nemmad tedda pu külge said ponud. Tedda on Jummal ülesärratanud kolmandamal päwal, ja on tedda lastnud ilmsiks sada ei mitte keige rahwale, waid neile tunnistajatele, kedda Jummal enne olli ärawallitsenud, meile, kes meie temmaga olleme sõnud ja jonud pärrast sedda, kui ta surrust sai ülestousnud. Ja temma on meid käsknud rahwale kulutada ja tunnistada, et sesamma on se Jummalast seätud ellawatte ja surnutte kohu- moistja. Sestinnastest tunnistawad keik Prohwerid, et temma nitame läbbi keik, kes temma siisse uskwad, peawad pattude andeks-andmist sama.

Ewangelium Kristusse ülestousmisse Pühha teisel Päwal Luk. 24, 13-35.
salmist sadik.

ZAwata, kaks nende seast ollid minnemas sel-sammal päwal ühte allewisse, mis Jerusalemmas

mast liggi kuuskümmend waggo maad oli. selle
 nimmi oli Emaus, ja nemmad rääksid issekeskis
 teikist neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis,
 kui nemmad teine teisega jutto aiasid, ja teine tei-
 felt küsisid, siis tulli ka Jesus isse nende jure ja
 käis nendega. Agga nende silmad peti, et nem-
 mad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles nen-
 de wasto: Mis kõnned need on, mis teie issekeskis
 kõnnelete käies, ja ollete kurwanõolisjed? Agga
 üks Kleopas nimmi, wastas ja ütles temmale:
 Sinnaks üksi kui moõbras elkad Jerusalemmas,
 ja ei ohe teada sanud, mis neil päiwil seälsammas
 on sündinud? Ja temma ütles neile: mis siis?
 Agga nemmad ütlesid temmale: Sedda Jesussest
 Naatsaretist, kes olli Prohwet wägger teggudest
 ja sannast Jummal ja keige rahwa ees, kuida
 meie üllemad preestrid ja wannemad tedda on sur-
 ma kohto alla ärraannud, ja tedda risti lõnud.
 Agga meie lootime, et ta piddi sesamma ollema,
 kes Israeli rahwast piddi ärralunnastama, ja
 peäle se keik on tanna kolmas päaw, kui se on sün-
 dinud. Agga ka monningad naesed meie seast on
 meid ärraehmatanud, kes warra hommiko hawa
 jures ollid olnud, ja kui nemmad temma ihho ei
 leidnud, tullid nemma ja ütlesid, ennast ka inglide
 nõo näinud, kes ütlewad, tedda ellawad. Ja
 monningad meie seast läksid hawa jure, ja leidsid
 nenda, kui need naesed ka ütelnud; agga tedda
 ennast ei näinud nemmad mitte. Ja temma ütles
 nende wasto: Oh! teie rummalad ja süddamest
 pitkaldased sedda keik uskuda, mis prohwetid on
 rääkinud! Eks Kristus sedda piddand kannatama,
 ja omma au sisse minnema! Ja temma hakkas

Mosessest ja keikist prohvetidest, ja selletas neile ärra keige kirjade sees sedda mis temmast olli kirjotud. Ja nemmad said se allewi liggi, kuhho nemmad läksid. Ja temma teggi ennast emale minnema. Ja nemmad pallusid tedda wäggise ja ütlesid: Já meie jure, sest õhto jou ab, ja pääw werib; ja temma läks sisse nende jure jáma. Ja se sündis, kui ta nendega laudas istus, wottis temma leiba, õnnistas ja murdis ja andis neile; siis peäsid nende silmad lahti, ja nemmad tundsid tedda, ja temma kaddus nende eest ärra. Ja nemmad ütlesid teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei põl- lend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärraselletas? Ja nemmad tousid selsammal tunnil ülles, ja läksid taggasi Jerusalemma, ja leidsid neid üksteiskümmend, ja neid kes nende jures ollid, kous ollemast, kes ütlesid: JSsand on tõeste üllestousnud ja ennast Simonale näitnud. Ja nemmad rääksid sedda ülles, mis tee peäl olli sündinud, ja kuida nemmad tedda leiwa-murdmisest ollid tunnud.

Epistel Kristusse üllestousmiese Pühha Kolmandamal Päwal. Apost. Teggi.

Ram. 13, 26-32. salmist sadik.

Mehhed, wennad, Abraami suggu lapsed, ja kes teie seast Jummalat kartwad, teile on sesinnatse õnnistusse sanna läkkitud. Sest kes Jerusalemmas ellawad, ja nende üllemad, et nemmad seddasinnast Jesust ei tunnud, siis on nemmad nende Prohvetide sannad, mis igga hingannises päwal loetakse, tedda hukkamoiestes tõeks teinud. Ja kui nemmad ühtegi surma süüd ei leidnud,

pallusid nemmad Pilatus, et tet da pididi árrahut, katama. Agga kui nemmad keik said löppetanud, mis temmast olli kirjotud, wotfid nemmad tedda pu peált mahha, ja pannid tedda hauda. Agga Jummal on tedda üllesárratanud surnust, kes on náhtud mitto páwa neist, kes temmaga ollid láinud Kalilea-maalt Jerusalemia, kes on temma tunnistajad rahwa ees. Ja meie kulutame teile sedda tootust, mis meie wannemille on sanud, et Jummal sedda meile, nende lastele, on táieste töeks teinud, kui temma Jesust sai üllesárratanud.

Ewangelium Aristuse üllestouemise Pühha kolmandamal Páwal. Luk. 24, 36-47. salmist sadik.

Agga kui nemmad sedda rááksid, seisis Jesus isse kest nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile! Agga nemmad kohkusid ja kartsid ja mõtlesid ennast waimo nággewad. Ja temma ütles neile: Miks teie ollete ni wágga árraehmatand? Ja mikspárrast toustawad nijuggused mõtlemised teie süddamette seest? Et wadage mo káed ja mo jallad, sest et minna sesamma ollen, katske mind káttega ja wadage, sest waimul ep olle mitte lihha ja luid, nenda kui teie náte mul ollewad. Ja kui ta sedda sai ütelnud, náitis temma neile omimad káed ja jallad. Agga kui nemmad rómo párrast weel ei usknud, ja immeks pannid, siis ütles ta nende wasto: Kas teil on siin middagi süa? Ja nemmad pannid temma ette tükki kúpsatud kalla ja kerje-met. Ja temma wottis ja söi nende ees. Agga temma ütles nende wasto: Need on need kónned, mis ma teile rááksin, kui minna alles teie

teie jures ollin: Sest keik peab tõeks sama, mis Moosesse kässo-õppetussesse ja Prohwetide ja lau-
lo ramatusse minnust on kirjotud. Siis teggi temma
nende moistust lahti, et nemmad kirjad moisisid.
Ja temma ütles neile: Nenda on kirjotud, ja nenda
pidi Kristus kannatama, ja üllestouema sur-
nust kolmandamal päwal ja temma nimmel pididi
kukutama meleparrandamist ja pattude andeks-
andmist keige rahwa seas, ja algama Jerusalema-
mast.

Epistel esimesel Pühhapäwal pärrast Kris-
tusse üllestoumisse Pühha. I Joan.

5, 4-12. salmist sadik.

Sest keik, mis Jummalast on sündinud, woidab
ma- ilma ärra, ja meie usk, se on se woimus,
mis ma ilma on ärrawoitnud. Kes muudo on, kes
ma- ilma ärrawoidab, kui agga se, kes ussub, et
Jesus Jummalaga Poeg on. Se on sesamma, kes
tulleb wee ja werre läbbi, Jesus se Kristus, ei mit-
te weega ükspäinis, kuid wee ja werrega. Ja
Waim on, kes tunnistab, et waim on tõdde.
Sest kolm on, kes tunnistawad taewas, Issa,
Eanna, ja pühha Waim, ja need kolm on üks.
Ja kolm on, kes tunnistawad Ma peäl, Waim,
ja wessi, ja werri, ja need kolm on ühheks tunnis-
tusseks. Kui meie innimeste tunnistust wastowot-
tame, siis on Jummalaga tunnistus surem, sest se
on Jummalaga tunnistus, mis temma on tunnistat-
nud, ommast Pojast. Kes ussub Jummalaga Poia-
sisse, sel on tunnistus ennese sees. Kes ei ussu
Jummalat, se on tedda wallelikkuse teinud, sest
temma ei olle mitte usknud sedda tunnistust, mis

Zummal on tunnistanud ommast Poiaast. Ja se on se tunnistus, et Zummal meile on iggawest ello annud, ja sesamma ello on temma Poia sees. Kellel se Poeg on, sellel on ello, kellel Zummal Poega ei olle, sellel ei olle sedda ello mitte.

Ewangelium esimesel Pühapäwal pärast Kristusje ülestoumisse Pühha.

Joan. 20, 19-31 salmist sadit.

Rüi nüüd õhto aeg olli selsammal esimesel nädali päwal, ja ukšed luffus ollid seäl, kus jüngrid ühheskous ollid kartusse pärast Judas rahwa eest, siis tulli Jesus ja seis sisse nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile! Ja kui ta sedda sai ütelnud, näitis temma neile ommad käed ja külje; siis said need jüngrid rõõmsaks, kui nemmad Jssandat näggid. Siis ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Jssa mind on läkitanud, nenda läkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai ütelnud, puhhus ta nende peäle, ja ütles neile: Wortke pühha Waino. Kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud: Kellele teie ial pattud finnitate, neile on need finnitud. Agga Tomas üks neist kahhesteiškünnest, kedda nimmetakse kaksikküks, ei olnud mitte nendega, kui Jesus tulnud: Siis ütlesid need teised jüngrid temmale: Meie olleme Jssandat näinud. Agga temma ütles neile: Ei ma ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma sõrme naelte asseme sisse, ja ei pane omma kät temma külje sisse. Ja kahheksa päwa pärast ollid need jüngrid jälle seälsammast ja Tomas nendega. Siis tulles Jesus, kui ukšed luffus

luffus ollid, ja seisõs kess nende wahhel, ja ütles: Rahho olgo teile! parrast ütles temma Tomale: Nista omma sõrme seie, ja wata minno kâed, ja anna omma kât seie, ja panne minno külje sisse, ja ärra olle uskmatta, waid usklik. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Jssand, ja minno Jummal! Jesus ütles temmale: Tomas, sa olled usknuud, sest et sa mind olled näinud; õnsad on need, kes ei nä, ja siiski uskwad. Agga Jesus on kül muid paljo immetâhte teinud omma jüngritte ees, mis ep olle ülleskirjotud sesinnatse ramato sisse; agga needsinnatset on kirjotud, et teie peate uskma, et Jesus on Kristus Jummalaga Hoeg, ja et teie peate uskma ja ello sama temma nimme sees.

Epistel teisel Pühapäwal parrast Kristusse üllestoumise Pühha. I Peetr.

2 21:25. salmist sadik.

Sest seks ollete teie kutsutud, sest ka Kristus on teie eest kannatanud, ja teile tâhte jâtnud, et teie peate temma jälgede sees kâima, kes ei olle patto teinud, ja kelle suust polle pettust leitud, kes ei sõimand wasto, kui tedda sõimati, kes ei âhwardand, kui ta kannatas; waid andis sette holeks, kes õiete kohhut moistab. Kes meie pattud isse on kannud ommas ihhus ülles pu peäle, et meie piddime pattust ärra sama ja õigussele ellama, kelle wermede läbbi teie ollete terweks sanud. Eest teie ollite kui ekfiad lambad, agga nüüd ollete teie pöördud omma hinge karjarse ja üllewaatja pole.

Ewangelium teisel Pühhapäwal parrast
Kristuse üllestousmisse Pühha. Joan.
10, 11-16. salmist sadik.

Minna ollen se hea karjane, se hea karjane jättab omma ello lammaste eest. Agga se palgalinne, kes ei olle karjane, kelle ommad need lambad ei olle, näab hunti tulleswad ja jättab lambad mahha ja põggeneb, ja hunt wottab neid finni, ja pillab need lambad laiale. Agga palgalinne põggeneb, sest et temma on palgalinne, ja temma ei holi lammastest mitte. Minna ollen se hea karjane ja tunnen ommad, ja minno ommad tundwad mind, nenda kui mind Jēsa tunneb ja minna tunnen sedda Jēsa, ja jättan omma ello lammaste eest. Ja minnul on weel teised lambad, need ei olle mitte sestinnatsest laudast, ja neid pean minna ka seie toma, ja nemmad kuulwad minno heäle, ja peab üks karri ja üks karjane ollema.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal parrast
Kristuse üllestousmisse Pühha. 1 Peetr.
2, 11-20. salmist sadik.

Ammad, minna maenitsen teid kui maialisēd ja woōrad, et teie ennast hoiate lihhalikke himude eest, mis hinge wasto söddiwad, ja et teie head ello peate pagganatte seas, et nemmad se eest, mis nemmad teist kui kurjateggiatsest pahha rāgiwad, wottaksid teie hea teggude parrast, mis nemmad teist nāwad, Jummalat auustada katsmisse päwal. Separrast heitke ennast keikide innimeste seadmisse alla Jēsanda parrast, olgo kuninga kui üllema alla; ellie pealikkude kui nende alla, kes temmast on lākkitud, kurjateggiattele kül
nuht

nuhtlusseks, agga heateggiattele kitusseks. Sest nenda on Jummal tahtminne, et teie head tehhes moismatta innimesste rummalust kinnisullute; kui wabbad, ja ei mitte ofsego olleks teil se wabba-
 dus kurjusse kattetks, waid kui Jummal a sullased. Auustage keiki, armastage wende, kartke Jummalat, auustage kuningast. Teie sullased, kuulge keige kartussega. omma issandatte sanna, ei mitte ukspainis heade sanna, kes jarrele andwad, waid ka nende tiggedatte sanna. Sest se on arm, kui kegi suidame-tunnistusse parrast Jummal a ees keik kurwastust heaks wottab, ja ullekohhut kannatab. Sest mis kitus on se, kui teid su parrast peffsetakse, ja teie nenda kannatlikud ollete: Agga kui teie head tehhes ja kurja nahhes kannatate, se on arm Jummal a jures.

Ewangelium kolmandamal Puhhapawal parrast Kristusse ullestousmisse Puhha.

Joan. 16, 16=23. salmist sadik.

Urrikesse aia parrast, siis ei na teie mind mitte, ja ta urrikesse aia parrast, siis nate teie mind, sest minna lahhan Issa jure. Siis utlesid monningad temma Jungrittest issekeskis: Mis se on, mis temma meile utleb: Urrikesse aia parrast, siis ei na teie mind mitte, ja ta urrikesse aia parrast, siis nate teie mind, ja et minna Issa jure lahhan? Separrast utlesid nemmad: Mis se on, mis temma utleb: Urrikesse aia parrast? Meie ei tea mitte, mis temma ragib. Siis moistis Jesus, et nemmad temmalt tahtsid kussida, ja utles nende wasto: Sedda kussite teie issekeskis, et minna ollen uttelaud: Urrikesse aia parrast, siis ei na teie mind mitte,

mitte, ja ta ürrikesse aia parrast, siis näte teie mind. Edest, tõest, minna ütlen teile, teie peate nutma ja ulluma, agga ma-ilm on rõmus. Teid peab kurwastama, agga teie kurwastus peab rõmuse minnema. Ühhel naesl, kui temma lapse ilma-le toob, on kurwastust, sest temma tund on tulnud, agga kui temma saab lapse sanud ei mõtle temma ennam ahvastusse peäle se rõmo parrast, et innimenne ilmale on sündinud. Ja teil on kül nüüd ka murret, agga minna tahhan teid jälle nähha, ja teie südda peab rõmus ollema, ja ükski ei pea teie rõmo teist ärrawõtma. Ja selsammal päwal ei küski teie mult middagi.

Epistel neljandamal Pühapäwal parrast
Aristusse üllestousmisse Pühha. Jak. 1,
16. 21. salmist sadik.

Nõige efsige mitte, mo armsad wennad. Keik hea andminne, ja keik täis and on üllewelt, ja tulleb mahha walguste Issast, kelle jures ei olle muutmist egga wahhetamisse warjo. Temma on meid sünnitanud omma tahtmisse järrele tõe sanna läbbi, et meie piddime kui üks esfimenne suggu ollema temma lomade seast. Separrast, minno armad wennad, olgo igga innimenne nobbe kuulma, pitkalinne räkina, pitkalinne wihhale: Sest innimesse wihha ei te mitte, mis Jummal ees õige on. Separrast heitke ennesest ärra keik rojust ja kurjust, mis wägga paljo on, ja wõtke tassase melega wasto sedda sanna, mis teie sisse on istunud, ja woib teie hinged õnsaks tehha.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal pärrast
Krustusse üllestousmisse Pühha.

Joan. 16, 5-15. salmist sadik.

Agga nüüd lähhan minna selle jure, kes mind
on läkkitanud, ja ükski teie seast ei küssi mult:
Euhho sa lähhad? waid et minna teile sedda ollen
üttelnud, on teie südda täis kurwastust sanud. Ag-
ga minna ütlen teile sedda töt: Se tulleb teile he-
aks, et minna ärralähhan, sest kui minna ärra ei
lähha, siis ei tulle trööstia mitte teie jure; Agga
kui minna saan ärralainud, tahhan minna tedda
teie jure läkkitada. Ja kui sesamma saab tulnud,
annab temma ma-ilmale märko patto pärrast, ja
õigusse pärrast, ja kochto pärrast. Patto pärrast,
et nemmad ei ussu minno sisse: Agga õigusse
pärrast, et minna Issa jure lähhan, ja teie mind
ennam ei nä: Ja kochto pärrast, et sesinnatse ma-
ilma würsti peäle kochhut on moistetud. Minnul
on teile weel paljo ütlemist, agga teie ei woi sed-
da nüüd mitte kanda. Agga kui temma, se tõe
Waim, tulleb, se juhhatab teid keige tõe sisse, sest
temma ei rāgi mitte isseennesest, waid mis temma
kuleb, sedda rāgib temma, ja tullewad asjad kulu-
tab temma teile. Sesamma auustab mind, sest
minno ommast wottab temma ja kulutab teile.
Keif se, mis Issal on, se on minno, sepärrast ollen
minna üttelnud, et temma peab minno ommast
wotma ja teile kulutama.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast
Krustusse üllestousmisse Pühha. Jak.

1, 22-27. salmist sadik.

Agga olge sanna teggiad, ja ei mitte ükspäinis
S S kuul-

Kuuljad, et teie wallemõtlemisse läbbi ennast ei petta. Sest kui kegi on sanna kuulja, ja ei mitte teggia, se on selle mehhe sarnane, kes omma ihholikko pallet peeglis katsub: Sest ta on ennast katsnud ja ärralainud, ja seddamaid ärraunnustanud, misfuggune temma olli. Agga, kes wabba-dusse täie käsib sisse kumardades watab, ja selle jure jääb, sesinnane ei olle mitte unnustaw kuulja, waid teo teggia, sesinnane on wast önnis omma teggemisse sees. Kui kegi teie seast arwab Jum-mala tenia ollewad, ja ei tallitse mitte omma keelt, waid pettab omma süddant, selle Jumma-la tenistus on tühhine. Üks puhhas ja laitmatta tenistus Jummalala ja Jäsa ees on se: Waeste laste ja lesknaeste järrele kulama nende willetsus-ses, ja isseennast ilmariggata ma-ilmast pid-dama.

Ewangelium wiendamal Pühhawäl pär-
rast Kristusse ülestousmistse Pühha.

Joan 16, 23-30. salmist sedik.

Sest, tõest minna ütlen teile: Mis teie ial Jä-salt pallute minno nimmel sedda annab tem-ma teile. Tännini ep olle teie middagi pallunud minno nimmel: Palluge, siis peate teie wõtma, et teie rõõm woiks täis olla. Sedda ollen minna teile tähhendamisse-sannadega rākinud, agga se tund tulleb, et minna tähhendamisse-sannadega ennani teile ei rāgi, waid kulutan teile julgeste ommast Jäsast. Selsammal päwal peate teie palluma minno nimmel, ja minna ei ütlen teile mitte, et minna tahhan Jäsa teie eest palluda, sest Jäsa isse armastab teid, sest et teie mind ollete armasta-nud,

nud, ja usknud, et minna Jummalast ollen wäljalainud. Minna ollen Jssast wäljalainud, ja tulnud ma-ilma sisse, ta jättan minna ma-ilma mahha, ja lähhan Jssa jure. Süis ütlesid temma jüngerid temma wasto: Wata, nüüd rägid sinna julgeste, ja ei ütle ühtegi tähhendamisse-sanna. Nüüd teame meie, et sinna keik asjad tead, ja sul ep olle tarwis, et sinnult kegi küsüb. Sest ussume meie, et sinna Jummalast olled wäljalainud.

Epistel Kristusse Taewaminnemise Dühhal.
Apost. Tegg. rom. 1, 1-11. salmist sadik.

Simesse ramato ollen minna kül teinud, Teowilus, keigest sest, mis Jesus hakkas teggema ja õppetama se päwani, millal tedda ütleswoeti, kui ta Apostlidadele (tedda ta olli ärrawakitsenud) pühha Waimo läbbi sai kässo annud, kennele temma ka pärrast omma kannatamist isseennast ellawalt olli näitnud mitme tõesise mägiga, ja olli neist nähtud nellikümmend päwa, ja räkis Jummalala rigi asjo. Ja kui ta nendega kokko sai, käs kis temma neid, et nemmad ei pidand Jerusalemmast ärraminne, waid Jssa tootust ootma, mis teie (ütles temma) minnust ollete kuulnud. Sest Joannes on kül weega ristitud, agga teid peab pühha Waimoga ristitama ei mitte kaua pärrast neidsinnatsid päwi. Kes nüüd ollid kokkotulnud, küsüsid temmalt ja ütlesid: Jssand, kas sinna selsinnatsel aial jälle Jsrailile üllesehitad kuningriiki? Agga temma ütles neile: Teile ei sünni aego egga tundisid teada, mis Jssa omma ennese melewalda pannud, waid teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie peale saab tulnud,

nud, ja peate minno tunnistajad ollema ni hästi Jerusalemmas, kui ka keigel Juda- ja Samaria- maal, ja ma- ilma orsani. Ja kui ta sedda sai üt- telnud, tõsteti tedda nende nähhes ülles, ja pilw wottis tedda ülles nende silma eest ärra. Ja kui nemmad üksi filmi taewa pole waatsid, kui temma ärralaks, wata; siis seisid nende jures laks meest walgis ridis, kes ka ütlesid: Kalilea- ma mehed, mis teie seisate ja watate ülles taewa? sefinnane Jēsus, kes teilt on ülles woetud taewa, se peab tul- lema selsammal kombel, kui teie tedda ollete näi- nud taewa ärraminnewad.

Ewangelium Kristusse Taewaminnemisse
Pühhal. Mark. 16, 14-20. salmist sadit.

Wzmaks kui need ükssteistkümmed laudas ist- sid, näitis ta ennast, ja sõitles nende uskmat- ta ja kowwa süddant, et nemmad neid es olle usk- nud, kes tedda ollid näinud üllestousnud ollewad. Ja temma ütles neile: Minge keige ma- ilma, ja kulutage armo- õppetust keige lomale. Kes ussub ja tedda ristitakse, se peab õnsaks sama; agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile, kes uskwad, peawad nisuggused tähhed ju- res ollema: Minno nimmel peawad nemmad kur- je waimusid wäljaaiama, usi kelesid räkima, ussa ülles- wotma, ja kui nemmad üht surma jomist peatsid joma, ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Haigede peäle peawad nemmad käsfi pannema, siis sawad nemmad parremaks. Ja Jēsand, kui ta nendega sai räkunud, woeti ülles taewa, ja is- tub Jummalala parremal polel. Agga nemmad lāk- sid wälja, ja ütlesid jutlust keikis paikus, ja Jē- sand

санд айтас неид, ја киннитас се сання ненде ин-
ме-тáһтеде лáбби, мис сеál јурес сундсид.

Epistel Kuendamal Pühhapáwal párrast
Kristusse üllestoumissе Pühha.

I Peetr. 4, 7-11. salmist sadik.

Agga keige asjade ots on liagi sanud, sepárrast
olge mõitlikkud ja walwsad palwettele. Agga
keige ennamiste piddage issekeskis úhte puhko ar-
mastust: Sest armastus kattab pattude hulka.
Olge issekeskis woóráste wastowotjad, ilma
nurrisematta, sedda móda kui iggáuks on armo
andi sanud, nenda aidage teine teist sellega, kui
Jummala monnesarnatse armo head maiapidda-
jad. Kui kegi rágib, kui Jummala sannad ráfigo
temma sedda, kui kegi tenib, se tenigu kui sest jouust,
mis Jummal annab, et keikis Jummal saaks
auustud Jესusse Kristusse láбби, kellel on au ja
wággi iggaweste iggawesseks aiaks, Amen.

Ewangelium Kuendamal Pühhapáwal párrast
Kristusse üllestoumissе Pühha.

Joan. 15, 26- ja 16, peat. 4. salmist sadik.

Agga kui se tróóstia saab tulnud, kedda minna
teile tahhan lákkitada Jēsast, se tóe Waim,
kes Jēsast wájaláhháb, sesamma peab minnuist
tunnistama, ja teie peate ka tunnistama, sest teie
ollete algmisest minnoga olud Sedda ollen min-
na teile ráfinud, et teie ennast ei pahhanda. Ja
nemmad lúkkawad teid koggodussest wálja; ka
tulleb se tund, et iggáuks, kes teid tappab, mõtleb
ennast Jummalale melehead kui úhhe ohwriga teg-
gewad. Ja sedda wotwad nemmad teile tehha se-
párrast,

párrast, et nemmad ei olle tunnud sedda Jssa ega mind. Agga sedda ollen ma teile rákinud, et kui se tund saab tuinud, teie se peäle mötlete, et ma teile sedda ollen ütelnud. Agga sedda ep olle minna algmissest teile mitte ütelnud, sest et ma teiega ollin.

Epistel Nellipühhi esimesel Päral. Apost. Tegg. ram. 2, 1-13. salmist sadik.

SA kui Nellipühhi-pääw kätte sai, siis ollid nemmad keik ühhel meel kous. Ja taewast sündis ákkitselt üks kohhiseminne, otsego kange tuul olleks puhhunud, ja táitis keik sedda kooda, kus nemmad istüd. Ja neist náhti kui löhbutud tulle keled, ja se seisis iggaühhe peäle nende seast. Ja nemmad said keik táis pühha Waimo, ja hakkasid rákima teisi keli, nenda kui se Waim neile andis selgeste üllesrákida. Agga Jerusalemmas ollid Juda-rahwas ellamas Jummalakartlikud mehhed keigesugguse rahwa seast, mis taewa alon. Kui nüüd seinnane heál sündis, siis tulli rahwa-hulk kokko, ja said ommas möttes seggaseks, sest iggaüks kulis neid omma kele-murde rákiwad. Ja nemmad ehmatasid keik árra, ja pannid immeks, ja ütlesid teine teise wasto: Wata, eks needsinatsed keik, kes rákiwad, Kalilea-ma mehhed ei olle? Kuida siis meie iggaüks kuleme omma kele-murde, mis sees meie olleme sündinud? Olgo meie Parti-rahwas ja Meda-ja Elami-rahwas, ja kes meie ellame Mesopotamia ja Juda ja Kap-podokia, Pontusse ja Asia-maal, Brigia ja Pamwilia, Egiptusse ja Libia-rikide sees Kirene kaudo, ja Roma-rahwa woórad, Juda-rahwas

ni hästi kui need, kes Juda-rahwa usko heitnud, Kreta ja Arabia-rahwas; siis kuleme meie neid rägivad meie omma keli Jummalala sured asiad. Ja nemmad ehmatasid keik ärra, ja ollid orsego kahhe peäl, ja ütlesid teine teise wasto: Mis se kül peaks ollema? Agga teised pannid sedda naeruks ja ütlesid: Nemmad on täis maggusat wina.

Evangelium Mellipühhi esimesel Päwal.
Joan. 14, 23-31. salmist sadik.

Jesus wastas ja ütles temmale: Kui kegi mind armastab, kül se peab minno sanna, ja minno Jssa armastab tedda, ja meie tahhame temma jure tulla, ja ello-asset temma jure tehha. Kes mind ei armasta, se ei pea minno sanno; ja se sanna, mis teie kulete, ep olle mitte minno, waid selle Jssa, kes mind on läkkitanud. Sedda ollen minna teile räkinnud teie jures olles. Agga se trööstia, se pühha Waim, kedda minno Jssa tahhab läkkitada minno nimmel, sesamma peab teid õppetama keik, ja teie mele tulletama keik, mis minna teile ollen ütelnud. Rahho jättan minna teile, omma rahho annan ma teile, minna ei anna teile mitte nenda, kui ma-ilm annab. Teie südda ärgo ehmatago, egga sago arraks mitte. Teie ollete kuulnud, et ma teile ollen ütelnud: Minna lähhän ärra, ja tullen jälle teie jure. Kui teie mind armastaksite, kül teie ollesite siis rõõmsad, et ma ollen ütelnud: Minna lähhän Jssa jure, sest minno Jssa on surem mind. Ja nüüd ollen minna teile ütelnud enne kui se sünnib, et teie ussute, kui se sünnib. Minna ei sa ennam paljo teiega räkida, sest sesinnatse ma-ilma Würst tulleb,

leb, ja ei sa minnust ühtegi. Agga et ma-ilma moistaks, et minna sedda Jssä armastan, ja nenda teen, kui Jssä mind on käsitud: touse üles, läkki siit ärra.

Epistel Tellipühhi teisel Päwal. Apost. Teg. gud. ram. 10, 42-48. salmist sadik.

Jemma (Jesus) on meid käsitud rahwale kuulutada ja tunnistada, et sesamma on se Jummalast seatud ellawatte ja surnutte kohtmoistja. Sestsinnatsest tunnistawad keik Prohwetid, et temma nimme läbbi keik, kes temma sisse ussuwad, peawad pattude andeks-andmist sama. Kui Peetrus need sannad alles räkis, langes pühha Waim keikide peäle, kes sedda sanna kuulid; ja need usklikud ümberleikamissest, ni mitto kui Peetrussega ollid tulnud, ehmata sid ärra, et ka pagganatte peäle pühha Waimo and olli wallatud. Sest nemmiad kuulsid neid woõraid kelesid räkivad, ja Jummalat wägga auustawad. Siis kostis Peetrus: Kas kegi woib wet keelda, et neid ei peaks ristitama, kes pühha Waimo on sanud nenda kui meiege? Ja temma käs kis neid ristida Jssanda nimmel.

Ewangelium Tellipühhi teisel Päwal.

Joan. 3, 16-21. salmist sadik.

Sest nenda on Jummal ma-ilma armastanud, et temma omma aino sündinud Poia on annud, et ükski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka sama, waid et iggawenne ello temmal peab ollema. Sest Jummal ep olle omma Poega mitte läkkitanud ma-ilma, et temma ma-ilma piddi hukka
moistma,

moistma, waid et ma=ilm temma läbbi piddi õn=saaks sama. Kes temma sisse ussub, tedda ei moisteta mitte hukka; agga kes ei ussu mitte, jubba se on hukkamoiistetud, sest temma ep olle usknud Jummalala aino sündinud Poia ninne sisse. Agga se on se hukkamoiistminne, et Walgus on tulnud ma=ilma sisse, ja innimesed armastasid pimmedust ennam kui sedda Walgust; sest nende teud ollid kurjad. Sest iggaüks, kes kurja teeb, wihtab sedda walgust, ja ei tulle walgusse jure, et temma teggusid ei pea laidetama. Agga, kes tõt teeb, se tulleb walgusse jure, et temma teud wihtsid arwalikkuks sada, sest nemmad on Jummalala sees tehtud.

Epistel Nellipühhi Kolmandamal Päwal.
Apost. Tegg. rom. 8, 14=17. salmist sadit.

S kui need Apostlid, kes Jerusalemmas ollid, said kuulda, et Samaria=lin Jummalala sanna olli wastowotnud, läkkitasid nemmad nende jure Peetrust ja Joannest. Kui need senna said, pallusid nemmad Jummalat nende eest, et nemmad pühha Waimo piddid sama. (Sest temma ei olnud weel ühhegi peäle nende seast langenud, waid nemmad ollid agga Issanda Jesusse nimel ristitud.) Siis pannid nemmad käed nende peäle, ja nemmad said pühha Waimo.

Ewangelium Nellipühhi Kolmandamal Päwal. Joan. 10, 1=10. salmist sadit.

S Dest, tõdest, minna ütlen teile, kes ei lähhä uksest sisse lammaste lauta, waid astub maitalt sisse, se on warras ja rõwel. Agga kes uksest

sisse lähhäb, se on lammaste karjane. Sellele teeb uksehoidja lahti, ja need lambad kuulwad temma heäle, ja temma kutsub ommad lambad nimme pärrast, ja wiib neid wäl a. Ja kui ta ommad lambad saab wäljaaianud, siis kâib temma nend eel, ja need lambad kâiwad temma järrel, sest nemmad tundwad temma heält. Agga woõra järrel ei kâi nemmad mitte, waid pöggenewad temma eest, sest nemmad ei tunne woõraste heält mitte. Se tâhhendamisse-sanna ütles Jesus neile: Agga nemmad ei moistnud mitte, mis se pididi olla, mis temma neile râkis. Sepärrast ütles Jesus iälle nende wasto: Tõest, tõest minna ütlen teile: Minna ollen lammaste uks. Keif, kes enne mind on tulnud, need on wargad ja rõõwliid; agga lambad ei olle neid mitte kuulnud. Minna olen se uks, kui kegi minno lähbi sisse lähhäb, se peab õnsaks sama, ja peab sisse-ja wäl aminnema, ja sõmist leidma. Warras ei tulle mu pärrast, kui warrastama ja tapma ja hukkama. Minna ollen tulnud, et neil peab ello ja keif rohkeste olla.

Epistel Kolm-aino Jummal Pühhal.

Rom. II, 33-36. salmist sadik.

S sedda Jummal rikkusse ja tarkusse ja tundmisse süggawust! Kuis ärra-arrwamatta on temma kohltoimistmisesed, ja ärramoistmatta temma wiisid! sest kes on Issanda mele tunnud? Ehk kes on temma nouandja olnud? Ehk kes on temmale middagi enne-annud, et sedda peaks temmale jälle tasutama? Sest temma seest, ja temma lähbi ja temma sisse on keif asjad; temmale olgo au-iggaweste, Amen.

Ewangelium Kolm-aino Jummalä Pühhal.

Joan. 3, 1-15. salmist sadik.

Nõga üks inimenne olli Bariseride seast, Nikodemus nimmi, Juda-rahwa üllem. Sesinane tulli Jeesuse jure õsel, ja ütles temmale: Õpetaja, meie teame, et sa olled Jummalast tulnud õppetajaks: Sest ükski ei woi neid immetähetsid tehha, mis sinna teed, kui Jummal ei olle temmaga. Jeesus wastas ja ütles temmale: Tõest, tõest, minna ütlen sulle, kui tegi ei sünni üllewelt, ei woi temma mitte Jummalä riki nähha. Nikodemus ütles temma wasto: Kuis woib inimenne sündida, kui ta wanna on? Kas ta woib teistkordä omma emma ihho sisse miina ja sündida? Jeesus wastas: Tõest, tõest minna ütlen sulle, kui tegi ei sünni weest ja Waimust, kis ei woi temma mitte Jummalä rigi sisse sada. Mis lihast sündinud, se on lihha, ja mis Waimust sündinud, se on Waim. Ürra panne immeks, et ma sulle olen ütelnud: Teie peate üllewelt sündima. Tuul puhhub, kuhho ta tahhab, ja sinna kuled temma heäle, agga sinna ei tea mitte, kust ta tulleb, ja kuhho ta lähhab: Nenda on iggäüks, kes Waimust on sündinud. Nikodemus wastas ja ütles temmale: Kuida se woib sündida? Jeesus wastas ja ütles temmale: Olled sinna Israeli õppetaja, ja ei moista sedda mitte? Tõest, tõest, minna ütlen sulle: Meie rägime, mis meie teame, ja tunnistame, mis meie olleme näinud, ja teie ei wotta meie tunnistust mitto wasto. Kui minna teile räggin neist asjust, mis Ma peäl on, ja teie ei ussu mitte; kuida wottaksite teie uskuda, kui ma teile rägiksin neist asjust, mis üllewelt taewas on? Sest

hõski ei olle taewa lainud, kui agga se, kes taewast mahhatulnud, se innimesse Joeg, kes taewas on. Ja nenda kui Moses ühhe ussi on kõrbes üllendanud; nenda peab se innimesse Joeg üllendatama, et üfski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka sama, waid et temmal iggawenne ello peab olema.

Epistel esimesesl Pühhapäwal pärrast Kolm-aino Jummalala Pühha. 1 Joan. 4, 16-21. salmist sadik.

Jummal on armastus, ja kes armastusse sisse jääb, se jääb Jummalala sisse, ja Jummal temma sisse. Ses on se armastus täieks sanud meie jures, et meil woiks julgust olla kohto päwal, sest otsego temma on, nenda olleme ka meie ses sinna sisse ma-ilmas. Kartust ep olle mitte armastusses, waid täis armastus aiab kartust wälja, sest kartusel on wallo; agga kes kardab, se ei olle mitte täieks sanud armastusses. Armastagem tedda, sest ta on meid enne armastand. Kui kegi ütleb: Ma armastan Jummalat, ja wihtab omma wenda, se on wallelik; sest kes ei armasta omma wenda, kedda ta näab, kuidas se woib Jummalat armastada, kedda temma mitte eina? Ja sesinnane kässofanna on meil temmalt, et se, kes Jummalat armastab, se peab ka omma wenda armastama.

Ewangelium esimesesl Pühhapäwal pärrast Kolm-aino Jummalala Pühha. Luk. 16, 19-31. salmist sadik.

Agga üks rikkas innimenne olli, ja se ehhtas ennast purpuri ja kalli linnase ridadega, ja ellas igga-

Iggapääw rõõmsaste ja sureste. Agga üks waene olli Eaatsarus ninmi, se olli maas temma warawa ees täis paisiid, ja püdis omma kõhto täis sada neist leiba rasofessist, mis rikka laua peält mahhalangsid, agga koeradke tullid ja lakkusid temma paised. Agga se sündis, et se waene surri, ja et tedda inglidest kanti Abraami sülesse: Agga se rikkas surri ka ja maeti mahha. Ja kui ta põrgus sures wallus olli, ja ommad silmad üles tõstis, näggi ta Abraami kaugelt ja Eaatsarust temma süles. Ja temma hüdis ja ütles: Issa Abraam, heida armo mo peäle, ja lakkita Eaatsarust, et ta omma sõrme otsa wette kastaks, ja minno keelt jahhutaaks, sest mind waewatakse wägga sesinnatse tullelkes. Agga Abraam ütles: Poeg, mõtle, et sa omma head põlwe ommas elus ollud kätte sanud, ja nendasammoti Eaatsarus kurja, agga nüüd rõmustaks te tetta siin, ja sind waewatakse. Ja peäle keik on meie ja teie wahhel suur wahhe kinnitud, et need, kes siit tahwad senna teie jure minna, ei woi mitte, egga need, kes seal on, ei sa seält tenna meie jure tulla. Agga temma ütles: Ma pallun siis sind, issa, et sa tedda lakkitad minno issa kotta, sest mul on wiis wenda, et ta neile kinnitaks, et nemmadke ei sa seie wallo paika. Abraam ütles temmale: Neil on Moses ja prohwetid, kuulgo nemmad neid. Agga temma ütles: Ei mitte, issa Abraam, waid kui kegi surnust nende jure lähhaks, siis parrandaksid nemmad meelt. Agga ta ütles temmale: Kui nemmad Mosest ja prohwetid ei kule, egga nemmad ialge wottaks nou, kui kegi surnust ülestoufeks.

Epistel teisel Pühapäwal pärrast Kolm-aino
Jummala Pühha. I Joan. 3, 17-18.
salmist sadik.

U Rge pange immeks, minno wennad, kui ma-
ilm teid wihtab. Meie teame, et meie surmast
olleme fulnud ello sisse, sest et meie armastame
wennad; kes wenda ei armasta, se jääb surma
sisse. Iggauks, kes omma wenna wihtab, se on
innimesse tapja, ja teie teate, et ei ühhelgi inni-
messe tapjal ep olle iggawest ello ennese sisse jä-
wad. Ses olleme meie sedda Jummala armastust
tunnud, et temma omma ello meie eest on jätnud,
ja meie peame ka ello wendade eest jätnud. Agga,
kel ma-ilm peatoidust on, ja näab ommal wen-
nal middagi tarwis ollewad, ja panneb omma
süddame temma eest kinni, kuidas jääb Jummala
armastus temma sisse? Minno lapsokessed, ärge
armastagem mitte sannaga egga telega, waid
teoga ja tõega.

Ewangelium teisel Pühapäwal pärrast
Kolm-aino Jummala Pühha. Luk.
14, 16-24. salmist sadik.

U Ks innimenne teggi sure õhto-sõmaia, ja kuts-
sus paljo, ja läkkitas omma sullast õhto-sõ-
ma-ia tunnil neile, kes ollid kutsutud, ütlemä:
Tulge, sest keik on jo walmis. Ja nemmad hakkas-
sid ennast keik ühhest suust wabbandama. Essi-
menne ütles temmale: Minna ollen põldo ostnud,
ja pean wäljainnema ja sedda waatma; ma
pallun sind, wabbanda mind. Ja teine ütles:
Ma ollen wüis pari hãrgi ostnud, ja lähãn neid
katsma, ma pallun sind, wabbanda mind. Ja
üks

üks teine ütles: Ma ollen naese wotnud, ja separast ei woi minna tulla. Ja se sullane tulli taggase, ja kulutas sedda omma issandale; siis wihhastas koia-issand, ja ütles omma sullasele: Minne warsti wälja linna laia ulitsatte ja poik-ulitsatte peäle, ja to seie sisse need kes waesed ja wigga sed ja jallotumad ja pimmedad on. Ja se sullane ütles: Issand, se on sündinud nenda kui sa kästsid, agga weel on maad. Ja issand ütles sullase wasto: Minne wälja tede peäle ja aedade äre, ja sada neid sisse tullema, et minno kodda täis saaks. Sest minna ütlen teile, et ükski neist mehhist, kes on kutsutud, ei pea minno õhto-sõmaaega maitsma.

Epistel Kolmandamal Pühapäwal pärrast
Kolm-aino Jummalala Pühha. I Peetr.
5, 6 = 11. salmist s. diß.

Siis allandage ennast nüüd Jummalala wägge wa käe alla, et temma teid woiks üllendada digel aial. Heitke keik omma murret temma peäle, sest ta murretsch teie ette. Olge kassinad, walwage, sest teie waenlane, kurrat, käib ümber kui mõiraja loukoer, ja otsib, kedda temma woiks ärraneelda: Selle wasto seiske kindlaste uskus, ja teädke, et needsammad kannatamissed täieste sawad teie wendade seltsi kätte kes ma-ilmast on. Agga se keige armo Jummal, kes meid on kutsunud omma iggawesse au sisse Kristusse Jesusse sees, se parrandago, kinnitago, tehko wahwaks, ja raiago teid tuggewaste, kui teie ürrikeste sate kannatanud. Sellesammale rigo au ja wäggi iggaweste iggawessesks aiaks, Amen.

Ewangelium Kolmandamal Pühapäwal
 pärrast Kolmaino Jummal Pühha,
 Luk. 15, 1-10. salmist sadik.

Alga keif Edlnerid ja pattused tullid temma jure
 tedda kuulma. Ja Bariserid ja kirjatundjad
 nurrisesid ja ütlesid: Sesinnane wottab pattusid
 wasto ja sööb nendega. Alga temma räkis neile
 se tähhendamisse sanna, ja ütles: Mis saggune
 inimenne teie seast on, kennel sadda lammast on,
 ja kui ta ühhe neist ärrakautab, ees ta jätta üh-
 heksakümme peäle ühheksa kõrbe, ja ees ta läh-
 hä selle järrele, mis on ärrakaddunud, kuni ta
 sedda leiab? Ja kui ta saab leidnud, siis panneb
 ta sedda omma ollade peäle rõmoga. Ja kui ta
 kojo saab, siis kutsub ta kocko sõbrad ja naabred,
 ja ütleb neile: Olge minnoga rõõmsad, sest ma ol-
 len leidnud omma lamba, mis olli ärrakaddunud.
 Minna ütlen teile, et nenda on rõõm taewas ühhe
 pattuse pärrast, kes meelt parrandab, ennami kui
 ühheksakümme peäle ühheksa õige pärrast, kellel
 meleparrandamist ei olle tarwis. Ehk mis saggune
 naene on, kel kümme trahma-rahha on, kui ta
 ühhe trahma-rahha ärrakautab, ees ta künalt ei
 süta, ja ees ta kooda ei pühhi, ja ees ta hõlega ei
 otsi, senni kui ta sedda leiab. Ja kui ta saab leid-
 nud, siis kutsub ta kocko sõbrad ja naabred, ja
 ütleb: Olge minnoga rõõmsad, sest ma ollen se
 trahma-rahha leidnud, mis ma olin ärrakautas-
 nud. Nenda ütlen minna teile, on rõõm Jums-
 mala inglide ees ühhe pattuse pärrast, kes meelt
 parrandab.

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast
Kolm=aino Jummal Pühha. Rom.

8, 18=23. salmist sadik.

Sest minna arwan, et sellesinnatse aia kannatamis- sed ep olle ühtegi wäärt selle au wasto, mis meile peab ilmutadama. Sest loom otab pirkki filmi Jummal laste au ilmutumist. Sest loom on tühja põlwe alla heidetud, ei mitte hea melega, waid selle pärrast, kes tedda on senna alla heitnud se lotusse peäle, et ka sesamma loom peab peästetud sama sest kadduwa asja tenistusfest Jummal laste wabbadusfeks. Sest meie teame, et keik loom ühtlase äggab, ja ühtlase sures waewas on tännini. Aga mitte ükspäinis se, waid ka need isse, kellel Waimo essimesed anid on, ja meie isse äggame isseennestes ja otame laste õigust, se on: Meie ihho ärrapeästmist.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal pärrast
Kolm=aino Jummal Pühha. Luk.

6, 36=42. salmist sadik.

Sepärrast olge armolissed, nenda kui teie Jhsa armolinne on. Ja ärge moistke kohhut, siis ei moisteta ka mitte teie peäle kohhut: Ärge moistke hukka, siis ei moisteta ka teid mitte hukka. Andke andeks, siis antakse teile andeks: Andke, siis peab teile antama, üks hea kinniwautud, ja kuhja peaga ja puistatud moõt peab teie rüppe antama: Sest sellesamma moõdoga, misga teie moõdate, peab teile jälle moõdetama. Aga temma ütles neile tähhendamisse=sanna: Kas pimme woib pimmedale teed juhhatada? Eks nemmad mollemad aufo ei lange? Ei jünger olle mitte

te üllema kui temma õppetaja; agga iggaüks tä-
 este õppetud peab ollema kui temma õppetaja.
 Agga mis sa sedda pinda nääd, mis so wenna
 filmas on, agga sedda palki, mis so ommas fil-
 mas on, ei panne sa mitte tähhele. Ehk kuida
 woid sa omma wennale öölda: Wend, lasse ma
 küssun sedda pinda wälja, mis so filmas on; ja
 isse ei nä sa sedda palki mis so filmas on? Oh sin-
 na sallalik! küssu essite sedda palki ommast filmast
 wälja, ja siis selletad sinna wäl, akiskuda sedda
 pinda, mis so wenna filmas on.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast
 kolm-aino Jummalä Pühha. I Peetr.
 3, 8-15. salmist sadik.

Agga wimaiks olge keik ühhomelelissed, ärda
 melega teiste wasto, wendade armastajad,
 süddamest halledad, lahked. Urge makske mitte
 kurja kurjaga, ehk söimamist söimamisega, waid
 se wasto õnnistage, sest et teie teate, et teie seks
 ollete kutsutud, et teie õnnistamist peate pärris-
 ma. Sest kes ello tahhab armastada, ja häid
 päiwi nähha, se waigistago omma keelt kurja
 eest, ja ommad mõkkad karmwalust räkimast.
 Temma pöörgo ennast kurjast ärra, ja tehko
 head, temma ofsigo rahho, ja noudko sedda takka.
 Sest Jssanda silmad watawad õigede peäle, ja
 temma kõrwad kuulwad nende pallumist: Agga
 Jssanda palle on wasto neid, kes kurja tewad.
 Ja kes on, kes teile peaks kurja teggema, kui teie
 head takkanouate? Ja kui teie ka peaksite kanna-
 tama õigusse pärrast, siis ollete teie õnsad: agga
 ärge kartke nende hirmo, ja ärge ehmatage mitte
 wäg-

wägga ärra. Agga pühhitsege Issandat Jummalat omma süddamette sees.

Ewangeliium wiendamal Pühhapäwal pärrast Kolm-aino Jummalala Duhha. Luk.

5, III. salmist sadik.

Agga se sündis, kui rahwas temma (Jesusse) jure tungis Jummalala sanna kuulma, ja temma isse seisis Kenetsareti järwe äres, ja näggi kaks laewa järwe äres seiswad, agga kallamehbed ollid neist wäljalainud, ja lopputasid note ärra: Siis läks temma ühhe laewa peäle, mis Simona pärralt olli, ja pallus tedda, et ta mäelt nattukest piddi ärrasoudma. Ja temma istus mahha, ja õppetas rahwast laewa seest. Agga kui ta lõppes räkimast, ütles temma Simona wasto: soua senna süggawa kofta, ja laske ommad nodad sisse ühhe loma katseks. Ja Simon wastas ja ütles temmale: Oppetaja, meie olleme keige se õ tööd teinud, ja ep olle ühtegi sanud, agga sinno sanna peäle tahhan ma nota sisse lasta. Ja kui nemmad sedda teggid, said nemmad sure hulga kallo; agga nende noot karrisēs löhki, ja nemmad tombasid kãega omma seltsimeeste wasto, kes teises laewas ollid, et nemmad piddid tullema, ja neid aitma. Ja nemmad tullid ja tãitsid mollemad laewad tãide, nenda et nemmad wausid. Agga kui Simon Peetrus sedda näggi, heitis temma Jesusse põlwele ette mahha, ja ütles: Issand, minne minnust ärra, sest ma ollen üks pattune innimenne. Sest suur ehmatus olli temma peäle tulnud, ja keikide peäle, kes temmaga ollid, se kallasagi pärrast, mis nemmad ühhes ollid sanud.

nud. Nendasammoti ka tulli suur ehmatu. Jakobusse ja Joannesse Sebedeusse poegade peäle, kes Simona seltsimehhed oliid. Ja Jesus ütles Simona wasto: Urta karda, sest aiast pead sa innimesi püüdma. Ja nemmad aiast laewa dega mäele, ja jätsid keik mahha, ja käisid temma järrel.

Epistel kuendamal Pühapäwal pärrast
Kolmains Jummal Pühha. Rom.
6, 3-11. salmist sadik.

Eh ees teie ei tea, et, mitto meid Kristusse Jesusse sisse on ristitud, et meie temma surma sisse olleme ristitud? Siis olleme meie temmaga mahhamaetud ristimisse läbbi surma sisse; ja otsesõõ Kristus on üllesärratud surnust Jõsau läbbi, et meie ka nenda peame udes ellus käima. Sest kui meie temmaga olleme istitud temma surma sarnadusseks, siis peame meie ka temma üllestoumisse sarnased ollema. Et meie sedda teame, et meie wanna inimenne temmaga on ristilõdud, et patta ihho peab tühjaks minnema, et meie mitte ennam patta ei teni; sest kes surnud on, se on õigeks moistetud pattust. Agga kui meie Kristussega olleme surnud, siis usume meie, et meie ka temmaga peame ellama, sest et meie teame, et Kristus surnust üllesärratud mitte ennam ei surne, surm ei wallitse tepe temma üle. Sest, mis temma on surnud, sedda on ta pattule surnud ükskord; agga mis ta ellab, sedda ellab temma Jummalale. Nenda arwage ka teie ennast pattule kül surnud ollewad, agga Jummalale elawad Kristusse Jesusse meie Jõsanda sees.

Ewangelium kuendamal Pühapäwal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Matt. 5, 20-26. salmist sadik.

Sest minna (Jesus) ütlen teile: Kui teie õigus ep olle paljo üllem kui kirjatumdjatta ja Wariseride õigus, siis ei sa teie mitte taewa riki. Teie ollete kuulnud, et wannemille on räkitud: Sinna ei pea mitte tapma; agga kes ial tappab, on kohto wäärt. Agga minna ütlen teile, et iggaüks, kes omma wenna peäle ilma-asjata wihha kannab, on kohto wäärt; agga kes ial omma wenna wasto ütleb: Raka, se on sure kohto wäärt; agga kes ial ütleb: Sa jölle! se on pörgo tulle wäärt. Sepärrast, kui sinna omma ande altari peäle tood, ja seäl so mele tulleb, et sinno wennal midagi on sinno wasto; siis jätta senna omma ande altari ette, ja minne, ja leppi enne omma wennaga ärra, ja siis tulle ja to omma ande. Olle pea heamelelinne omma wihha-mehhe wasto, funni sinna temmaga tee peäl olled, et se wihha-mees sind ei anna ärra kohtomoistja kätte, ja kohtomoistja sind ei anna ärra sullase kätte, ja sind ei wisfata wangitorni. Edest, minna ütlen sulle: Sinna ei peäse seält wälja, ennego sinna ka wiimse tinga saad ärramaksnud.

Epistel seitsemel Pühapäwal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Rom. 6, 19-23. salmist sadik.

Minna rägim innimesse kumbel teie lihha nõdurusse pärrast; sest otsego teie ommad liikmed ollete ännud rotasrussele ja üllekohtule orjaks üllekohtuks: Nenda andke nüüd ommad liikmed

med õigussele orjaks pühitusseks. Sest kui teie patto sullased ollite, siis ollite teie õigussest lahti. Mis kasso olli teil siis neist asjust, mis pärrast teie nüüd habbi on? Sest nende ots on surm. Agga nüüd, et teie ollete pattust lahti ja Jummalala orjaks sanud, on teil omma kasso, et teie pühaks fate, ja se ots on iggawenne ello. Sest surm on patto palk, agga iggawenne ello on Jummalala armo- and Kristusse Jesusse meie Jesanda sees.

Ewangelium seitsemel Pühhapäwel pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Mart. 8.

I=9. salmist sadik.

Neil päiwil, kui wägga paljo rahwast kous olli, ja neil ep olnud ühtegi süa, kutsus Jesus ommad Jüngrid ennese jure ja ütles neile: Mul on wägga halle meel se rahwa peäle, sest nemmad on jo kolm päwa minno jures olnud, ja neil ep olle middagi süa. Ja kui minna neid lasfen kois minna sömatta, siis nõrguwad nemmad ärra tee peäl, sest monned neist ollid kaugelt tulnud. Ja temma jüngrid wastasid temmale: Kust woib kegi siin kõrbes neid leiwaga täita? Ja temma küsis neilt: Mitto leiba teil on? Ja nemmad ütlesid: Seitse. Ja temma käs kis rahwast mahhaistuda Ma peäle, ja wottis neid seitse leiba, tännas, murdis ja andis omma jüngrittele, et nemmad piddid ettepannema. Ja nemmad pannid rahwa ette, ja neil olli pissut kallokesi, ja temma õnnistas ja käs kis ka neid ettepanna, agga nemmad söid j-nende kõhhud said täis, ja korjasid kokko üllejäänud pallokesi seitse korwi täit. Agga neid kes ollid sönud, olli liggi nelli tuhhat, ja temma las kis neid minna.

Ewangelium

Ewangeliium, mis Kirriko-seädusse ramato järrel selfinnatsel seitsemel Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalä Pühha ka käästakse etteluggeda, ja ärraselletada. Matt. 17, 1-9. salmist sadik.

ZA kuu päwa pärrast wottis Jeesus ennsega Peetrust ja Jakobust ja Joannest temma wenda, ja wiis neid ülles ühhe kõrge mäe peäle issepäinis, ja tedda mudeti nende ees, ja temma palle paistis otsego päike, ja temma rided said walgeks otsego walgus. Ja wata, Mooses ja Elias näitsid ennast neile, ja kōnnelesid temmaga. Agga Peetrus wastas ja ütles Jeesussele: Is-sand, se on hea, et meie siin olleme, kui sa tahhad, siis tahhame meie seie kolm maia tehha, ühhe sinnule, ja ühhe Moosessele, ja ühhe Eliale. Kui temma alles räkis, wata, siis warjas nende ülle üks selge pilw, ja wata üks heäl pilwest ütles: Sesinnane on mo armas Poeg, kes minno mele pärrast on, tedda kuulge. Ja kui jüngrid sedda kuulsid, heitsid nemmad omma silmili mahha ja kartsid wägga. Ja Jeesus tulli nende jure, putus neisse ja ütles: Touste ülles ja ärge kartke mitte. Agga kui nemmad ommad silmad üllestõstsid, ei näinud nemmad keddagi, kuid Jeesust ükspäinis. Ja kui nemmad mäelt allaläksid, käästis neid Jeesus ja ütles: Teie ei pea sedda näitmist ühhelegi ütlemä, kuni inimessse Poeg surmast saab ülestõusnud.

Epistel Kabheksamal Pühhapäwal pärrast
kolm-aino Jummalala Pühha. Rom.

8, 12-17. salmist sadik.

Sepärrast nüüd, wennad, ep olle meil wölgö
lihhağa, et meie peaksime lihha järrele eila-
ma. Sest kui teie lihha järrele wöttate ellada,
siis peate teie surrema; agga kui teie Waimo läbbi
ihho teud wöttate surretada, siis peate teie ellama.
Sest ni mitto kui Jummalala Waimo läbbi juhha-
takse, needsinnatsed on Jummalala lapsed. Sest
teie ep olle sanud sullase põlwe waimo, et teie jäl-
te peaksite karema, waid teie ollete lapsed põlwe
Waimo sanud, kelle läbbi meie küssendame: Ab-
ba, Issa! sesamma Waim tunnistab meie wai-
moga, et meie olleme Jummalala lapsed. Olleme
meie nüüd lapsed, siis olleme meie ka pärriad, ni
hästi Jummalala pärriad, kui Kristussegä pärria-
ad, kui meie temmaga kannatame, et meie ka tem-
maga au sisse sama.

Ewangelium Kabheksamal Pühhapäwal pärr-
ast kolm-aino Jummalala Pühha. Matt.

7, 15-23. salmist sadik.

Agga hoidke ennast walle-prohwetide eest, kes
teie jure tullemad lammasse ridis, agga seest
pidi on nemmad kiskiad hundid. Nende wiljast
peate teie neid tundma. Kas wina-marjo noppi-
takse kibbowitsust, ehk wigi-marjo ohhakist? Nenda
igga hea pu kannab head wilja, agga pahha
pu kannab pahha wilja. Hea pu ei woi pahha
wilja kanda, egga pahha pu woi head wilja kan-
da. Igga pu, mis head wilja ei kanna, raiutakse
mahha ja wissatakse tullesse. Sepärrast nende
wil-

wiljast peate teie neid tundma. Ei sa keik, kes minno wasto ütleb: Jssand, Jssand, taewa riki, waid kes teeb minno Jssa tahtmist, kes taewas on. Paljo ütlewad minno wasto selsammal päwal: Jssand, Jssand, eks meie olle sinno nimmel prohweiti wisil rāfinud, ja sinno nimmel kurjad waimud wälja-aianud, ja sinno nimmel paljo wāg-gewaid teggusid teinud? Ja siis tunnistan minna neile: minna ei olle teid ellades tunnud, tag-ganega minnust ärra, kes teie üllekohto tete.

Epistel ühheksamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalä Pühhä. 1 Kor.

10, 6-13. salmist sadit.

Ugga need asjad on meie ettetāhhendamisfeks sündinud, et meie kurje asjs ei pea himmus-tama, nenda kui nemmadke on himmustanud. Urge sage ka mitte woōra jummalä teenriks, nenda kui monningad neist, kui kirjotud on: Rahwas istus mahha söma ja joma, ja tousis ülles māngima. Urge piddagem ka hora-ello, nenda kui monningad neist on hora-ello piddanud, ja langsid ühhel päwal kolmtuhhat kolmatkūmmend. Urge kiusagem ka Kristust, nenda kui monningad neist ka kiusasid, ja neid rikkuti maddudest ärra. Urge nurrisege ka mitte, nenda kui monningad neist nurrisesid ja said hukka ärrarikkuja läbbi. Ugga se keik on sündinud neile ettetāhhendamisfeks. Ugga se on kirjotud meile maenitsusfeks, kelle peäle ma-ilma ots on tulnud. Sepärrast, kes ennast arwab seiswad, se katsko, et temmä ei lange. Teile ei olle weel muud kui innimesse kiusatus kätte tulnud. Ugga Jummal on ustaw,

Es teid ei lasse kiusata ennam kui teie sudate saba, waid tahhab kiusatussega ka sedda otja tehha, et teie sudate kanda.

Ewangelium ühheksamal Pühapäeval pärast kolm-aino Jumala Pühha. Lut.
16, 1-9. salmist sadik.

Agga ta ütles ka omma jüngerite wasto: üks inimenne olli rikkas, sel olli maiapidaja, ja selle peäle olli temma ette kõnne tõstetud, kui peaks ta temma warra ärrahukkama. Ja temma kutsus tedda, ja ütles temmale: kuidas ma sedda sinust kulan? te arwo enimast maiapidaamisest, sest sinna ei woi ennam mitte maia piddada. Agga se maiapidaja mõtles isseenneses: Mis pean ma teggema? minno Issand wottab maiapidamist minust ärra; kaewada ei suda ma mitte; häbbi on mul kerjades. Ma tean, mis ma tahhan tehha, et kui minna maiapidamisest lahti saan, nemmad mind wastowotwad omma koddade sisse. Ja temma kutsus ennese juure iggäühhe omma Issanda wõlglast, ja ütles esimesse wasto: paljuks sul mo Issandaga wõlgo on? ja se ütles: sadda wati õlli. Ja ta ütles temmale: wotta omma ramato, ja istu mahha ja kirjota warsi wiiskümmend. Pärast ütles ta teisele: agga paljuks sul wõlgo on? temma ütles: sadda wakka nisso. Ja temma ütles temmale: wotta omma ramato, ja kirjota kahheksakümmend. Ja se issand kitis sedda üllekohtust maia piddajat, et ta targaste olli teinud, sest sesinnastse ma ilma lapsed on ennam moistlikud, kui walgusse lapsed omma suggu rahwa seas. Ja minnage

nage ütlen teile: tehke ennestele sõbro üllekohtu-
fest Mammnast, et kui teie keikist lahti sate, nem-
mad teid wastowotwad iggaweste maiadesse.

Epistel künnemal Pühhapäwal pärrast
Kolm-aino Jummalale Pühha. 1 Kor.

12, 1-11. salmist sadik.

Agga waimolikkust andist, wemmad, ei tahha
minna mitte, et teil peab teadmatta ollema.
Teie teate, et teie ollite pagganad, ja läksite kele-
tumatte wõõraste jummalatte jure, nenda kui
teid sadeti. Sepärrast annan ma teile teada, et
ükski, kes Jummalale Waimo läbbi rägib, Jesust
ära ei nea. Ja ükski ei woi Jesust Issandaks
nimmetada, kui agga pühha Waimo läbbi. Käl
armo-annid on mitmesuggused, agga sesamma
Waim. Ja annimetid on mitmesuggused, agga
sesamma Issand. Ja teud on mitmesuggused,
agga sesamma Jummal on, kes keik keikide sees
teeb. Agga iggaühhele antakse Waimo walgus-
tamist teiste kasuks. Sest ühhele antakse Wai-
mo läbbi tarkusse sanna, agga teisele tundmisse
sanna sesamma Waimo järrel; agga teisele antak-
se usko sesamma Waimo sees; agga teisele annid
terweks tehha sesamma waimo sees; agga teisele
wäggerwaid teggusid tehha; agga teisele prohwetis-
kulutamist; agga teisele waimusid ärraarwata;
agga teisele antakse monnesuggusid kelesid; agga
teisele keelte ärraselletamist. Agga sedda keik teeb
se üks ja sesamma Waim, ja jaggab iggaühhele
omma, nenda kui temma tahhab.

Ewangelium kümneimal Pühapäwal pärrast kolm-aino Jummalä Pühha. Luk.

19, 41-48. salmist sadit.

S kui temma (Jesus) liggi sai ja linna näggi, nuttis ta temma pärrast, ja ütles: kui sinna ge teaksid sedda ja weelgi selsinnatsel ommal päwal, mis sinno rahhule tarwis lähhäb! agga nüüd on se sinno silma eest warjule pandud. Sest aeg tulleb sinno peäle, et so waenlased sinno ümber walli terad, ja sinno ümber püerwad, ja sind kei-
 tipiddi waerawad; ja nemmad löwad sind mahha ja sinno lapsed sinno sees; ja ei jätta kiwwi kiwwi peäle, sepärrast et sa ei olle tunnud omma armo-katsmisse aega. Ja temma läks pühha kotta, ja hakkas wäljaaiama neid, kes seäl sees müsid ja ostsid, ja ütles neile: kirjotud on: minno kooda on palwe kooda, agga teie ollete sedda rõõwoli auguks teinud. Ja temma olli iggapääm pühhas koias õppetamas. Agga üllemad preestrid ja kirjatundjad ja rahwa üllemad püüdsid tedda hukka sata, ja ei leidnud mitte mis nemmad pidid teggema; sest keif rahwas, mis tedda kuulis, hoidsid temma pole.

Epistel üheteistkümneimal Pühapäwal pärrast kolm-aino Jummalä Pühha.

1 Kor. 15, 1-10. salmist sadit.

Agga ma annan teile teada, wennad, sedda armo-õppetust, mis ma teile ollen kuulutanud, mis teie ka ollete wastowotnud, mis sees teie ka seisate, mis läbbi teie ka õnsaks sate, kui teie sedda nenda peate, mil wiisil minna teile ollen kuulutanud; olgo siis, et teie ollete ilma-asjata usknuud: Sest
 ma

ma ollen keigeessite teile sedda annud, mis minna ka ollen sanud, et Kristus on surnud meie pattude eest kirjade järrele, ja et temma on maetud, ja et ta on ülestousnud kolmandamal päwal kirjade järrele; Ja et ta on nähtud Rewast, pärrast kahhestteistkümnest. Pärrast on temma nähtud ennam kui wiest saast wennast ühhel hobil, kelle seast weel sütsadik surem hulk ellus on, agga monningad on ka maggama lainud. Pärrast on temma nähtud Jakobussest, pärrast keikist Apostlidest. Agga winaaks keikide järrel on temma ka minnust kui ühhest enneaegsest nähtud. Sest ma ollen keigewähhem Apostlide seast, kes ep olle wäärt, et mind Apostlike hütakse, sepärrast, et ma Jummalaga koggodust ollen takkakiusanud. Agga Jummalaga armust ollen minna, mis ma ollen, ja temma arm minno wasto ei olle mitte tühhine olnud, waid ma ollen paljo ennam tööd teinud kui nemi mad kett; agga ei mitte minna, waid Jummalaga arm, mis minnoga on.

Evangelium üheteistkümnemal Pühapäwal pärrast kolm-aino Jummalaga Pühha.

Lut. 18, 9-14. salmist sadik.

Agga ka monnede wasto, kes isse enneste peäle lootsid, et nemi mad piddid õiged ollema, ja muid põlgfid, ütles Jesus se tähhendamisse san-na: kaks innimest läksid ülles pühha kotta palwet piddama, teine olli üks Bariseer, ja teine üks Tölner. Se Bariseer seisis, ja lugges isseenne ses sedda: oh Jummal! minna tännan sind, et minna ep olle nenda kui muud innimesed, risujad, allekohtused, abbiellorikjad, egga nenda kui sesinane

nane Tõlner. Minna paastun kaksford nõddas las, ma annan kinnest keikist, mis mul on. Ja se Tõlner seisib emalt, ja ei tahtnud omma silmige taewa pole üllestõsta, waid löi omma wasto rinda ja ütles; oh Jummal, olle mulle pattusele armolinne! Minna ütlen teile; sefinnane lüks alla omma kotta parreminne digeks moistetud kui teine. Sest iggauls kes ennast isse üllendab, tedda allandakse, agga kes ennast isse allandab, tedda üllendakse.

Epistel kabheteistkümneimal Pühapäwal
pärast kolm-aino Jummal Pühha.

2 Kor. 3, 4 9. salmist sadik.

Jõga niuggune lorus on meil Kristusse läbbõ Jummal pole, ei mitte, et meie isseennestest kolbame middagi arwata kui isseennestest, waid meie kõlbudus tulleb Jummalast, kes meid ka on teinud kõlbawaks ue seadusse teenriks, ei mitte kirja-tähhe, waid Waimo sullasiks. Sest kirja-täht surretab, agga Waim teeb ollawaks. Ja kui surma ammet kirja tähtes, mis kirwõide sisse oli tikitud, au sees olnud, nenda et Israeli lapsed ei woinud mitte üksi silmi Moosesse pallet wadata, temma palle au pärast, mis süski plõddi ärralõpma: kuis ei peaks paljo ennam Waimo ammet au sees ollema? sest kui hukkamõistmisse ammetil au olnud, paljo ennam on üpris surema au sees õigusse ammet.

Ewangelium kabheteistkümneimal Pühapäwal
pärast kolm-aino Jummal Pühha.

Mark. 7, 31-37. salmist sadik.

J kui temma (Jesus) jälle Tirusse ja Sidoni
raia

Katadest wäljalaks, tulli temma Kalitea järwe äre
 kess künne-liinna raiasse. Ja nemmad töid tem-
 ma jure ühhe kurdi, kel kida keel õht, ja pallusid
 tedda, et ta piddi kät temma peäle pannema.
 Ja temma wottis tedda rahwa seast ärra kõrwa-
 le, ja pistis ommad sõrmed temma kõrwo, ja sü-
 litas, ja putus temma kelesse ja watis ütles
 taewa, ohkas ja ütles temmale: Ewata! se on:
 sa lahti! Ja seddamaid said temma kõrwad lah-
 ti, ja temma kele-kõwidit peasis lahti, ja ta rakis
 selgeste. Ja temma kelis neid sedda ühhelegi rā-
 kimast; agga sedda ennam temma neid kelis, sed-
 da ennam kulutasid nemmad sedda. Ja nemmad
 ehmatasid üpres wägga ärra, ja ütlesid: Temma
 on keif hästi teinud, kurdidke teeb temma kuulma,
 ja keletumad rākima.

Epistel Kolmest Kümnele Pühapäwal
 pärrast kolmasaino Jummalale Pühha.

Kalat. 3, 15-22. salmist sadit.

WEnnad, minna rāgin innimeste wisi. Ei
 inimessfega wimist seādust põlga ükski ärra,
 kui se kinnitud on, egga panne middagi senna kõr-
 wa. Agga nāib on tootussed Abraamile ja tem-
 ma Seemnele rāgitud. Temma ei ütles mitte: ja
 sinno semettele, kui mitmest, waid kui ühhest: ja
 sinno Seemnele, se on Kristus. Agga minna üt-
 len sedda: se kās, mis nellisadda peäle kolmküm-
 mend aastat pärrast on antud, ei te mitte kõlwa-
 rumaks sedda seādust, mis Jummalast Kristusse
 peäle on enne kinnitud, et se kās sedda tootust pid-
 di tühjaks teggema. Gest kui pärrandus kāsust
 waks, ei se his waks ennam tootussest; agga Jum-
 mal

mal on sedda Abraamile tootusse läbbt armust annud. Mis tarmis on siis se kääst? se on ülleastemiste pärrast senna jure antud, (kunni se Seme piddi tullemä, kennele se tootus olli sündinud) ja on seätud Inglids läbbi wahhemehhe kää läbbi. Agga wahhemees ep olle mitte ühhe ainsa wahhemees, agga Jummal on üks. Kas siis kääst on Jummalä tootuste wasto? ei olle mitte. Sest kui kääst olleks antud, mis woiks ellawaks tehha, siis tulleks õigus tõeste kääsust. Agga kirri on keik kinnipannud patto alla, et tootus piddi Jeesusse Kristusse ussust antama neile, kes ussuwad.

Ewangelium kolmeteistkümmemal Pühapäeval pärrast kolmainso Jummalä Pühä.

Lut. 10, 23, 37. salmist jädit.

JA temma (Jesús) pöris ennast jüngritte pole, ja ütles neile isse-ääränis: Onsad on need silmad, kes näwad, mis teie näte. Sest minna ütlen teile, et paljo prohwetit ja kunningaid on tahtnud nähha, mis teie näte, ja ei olle sedda mitte näinud, ja kuulda, mis teie kulete, ja ei olle sedda mitte kuulnud. Ja wata üks kääsotundja wotkis kätte, kiusas tedda ja ütles: Oppetaja, mis pean ma teggema, et ma iggämesse ello pärrin? Agga ta ütles temmale: mis on kääso ramatusse kirjotud? kuida sa loed? agga temma wastas ja ütles: sinna pead Jesandat omma Jummalat armastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest, ja keigest ommast wäest, ja keigest ommast melest, ja omma liggimest kui isseennast. Agga ta ütles temmale: sinna olled diete wastanud, te sedda, siis pead sa ellama. Agga

tem-

temma tahtis isseennast õigeks panna, ja ütles
 Jesusse wasto: Kes siis on mo liggimenne? agga
 Jesus wastas se sanna peäle, ja ütles: üks innimen-
 ne läks Jerusalemmast alla Jeriko pole, ja sat-
 tus rõõwlitte kätte: kui need temma rided said är-
 rarisunud ja peälegi hoya annud, läksid nemmad
 ärra, ja jätsid tedda pool surnud mahha. Agga
 üks Preester läks koggematta sedda teed alla, ja
 kui ta tedda näggi, läks temma möda, ja nenda-
 sammoti ka üks Lewit, kui ta senna paika sai,
 tuli temma ja watis, ja läks möda. Agga üks
 Samaria-mees käis sedda teed, ja tuli temma ju-
 re; ja kui ta sedda näggi, sai temma südda halle-
 daks. Ja ta tuli temma jure, ja siddus temma
 hawad kinni, ja wallas õlli ja wina sisse, tõstis
 tedda ka omma ennese weikse selga, ja wiis tedda
 kõrtsso, ja kandis hoolt temma eest. Ja kui ta tei-
 sel päwal ärraläks, wottis ta kaks tenari-rahha
 wälja, ja andis kõrtsmikule, ja ütles temmale:
 Käina hoolt temma eest, ja mis sa ial weel peal-
 sid kullutama, sedda tahhan ma taggasi tulles sul-
 le maksta. Redda sa nüüd neist kolmest arwad
 selle lähhema ollewad õlnud, kes rõõwlitte kätte
 õlli sattund? Agga temma ütles: Se kes temma
 peäle hallastas. Siis ütles Jesus temma wasto:
 Minne, ja te sinna nendasammoti.

**Epistel neljateistkümnemal Pühapäwal pä-
 rast kolmainso Jummalä Pühha. Kalat.**

5, 16-24. salmist sadik.

Agga minna ütlen: Käige Wainus, siis ei te
 teie mitte lihha himmo järrele. Sest lihha
 himmustab Waino wasto, ja Wainu lihha was-

to, agga needfinnatsed on teine teise wasto, / et teie sedda mitte ei te, mis tele ial tahhate. Agga kui teid Waimust juhhatasse, siis ei olle teie mitte kasso al. Agga arwalikkud on lihha teud, mis on needfinnatsed: abbiellorikminne, horus, rojus, Fimalus, woõra jumjala tenistus, noidus, waen, riud, kadde wihha, wihhastellemissed, riidlemissed, lahkumissed, feggased õppetussed, kaddedus, tapmissed, liigjominne, prassimanne, ja mis nende sarnatsed on, mis minna teile enne ütlen, nenda kui minna ka enne oller ütelnud, et need kes nisuggust tewad, ei pea mitte Jumjala riki pärrima. Agga waimo kasso on armastus, rõõm, rahho, piik meel, heldus, headus, truus, taksardus, kassinus: nisugguste wasto ep olle kass mitte. Agga kes Kristusse pärralt on, need on omma lihha risti lõnud ihhaldamistega ja himmudega.

Ewangelium nellateistkümmemal Pühapäeval pärrast kolm-atto Jumjala Pühha.

Lut. 17, 11-19. salmist sadik.

Sei se sündis, kui ta (Jesus) Jerusalemma läks, siis käis temma kess Samaria ja Kalileamaalt läbbi, ja kui ta ühhe allewisse sai, siis tulid temma wasto kümme piddalitõbbist meest, kes emalt seisid. Ja nemmad tõstsid omma heält ja ütlesid: Jesus õppetaja, heida armo meie peäle! Ja kui ta neid näggi, ütles temma neile: minge ja näitke ennast preestridele. Ja se sündis, kui nemmad ärraläksid, said nemmad puhtaks. Agga üks nende feast, kui ta näggi, et ta olli terweks sanud, se läks taggasi, ja auustas Jumma-
lat

lat jure healega; ja heitis temma jalge ette sümiski mahha, ja tännas tedda, ja sesamma olli Samaria-ma mees. Agga Jesus wastas ja ütles: efs kümme polle puhtaks sanud? agga kus need ühheksa on? efs muud polle leitud, kes ollefid taggasi tulnud Jummalale au andma, kui agga sesinnane woõdra Ma mees? Ja ta ütles temmale: Touse ülles ja minne, so usk on sind aitnud.

Epistel wieteistkümneimat Pühhapäwal päwast Kolm-aino Jummalala Pühha. Kalat. 5, 25. 6, 10. salmist sadit.

Alli meie Waimus ellame, käigem ka Waimus. Arge olgem tühja au peäle ahned, teine teist ärritades, ja teine teist kaetsedes. Wennad, kui innimenne ka ühhe efsitusse sisse sattuks, siis parandage nisuggust jälle tassase waimoga, kes teie waimolikkud ollet, ja wata hästi isseennese peäle, et sind ka ei kiusata. Kandke teine teise koormad, ja nenda täitke Kristusse käsko. Sest kui kegi mõtleb, ennast middagi ollewad, kui temma ühtegi ep olle, se pettab ennast omma mõttega. Agga iggaüks näitko omma teggo laitmatta; ollewad, ja siis on temmal ennesest üks päinis kiitlemist, ja ei mitte teifest. Sest iggaüks peab omma koormia kandma. Agga kedda õppetakse sannagg, se jaggago keik head sollele, kes tedda õppetab. Arge efsige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkanda; sest mis innimenne ial kühwab, fedda temma ka leikab. Sest kes omma lihha peäle kühwab, se leikab lihhas hukkatus; agga kes waimo peäle kühwab, se leikab Waimust iggawest ello. Agga kui meie head teme, siis ärge tüddigem mitte är-
ra,

ra, sest meie peame õnnial aial leikama, kui meie järrele ei anna. Sepärrast nüüd, et nteil aega on, tehkem head teikile, agga teigöennamiste neile, kes meiega ühhes uskus on.

Ewangelium wõtetestkümneal Pühhapäwal pärrast Kolm-aino Jummalal Pühha.

Matt. 6, 24-34. salmist sadik.

Uksk. ei woi kahte issandat tenida, sest ehk tema wihkab ühhe, ja armastab teise; ehk hoiab ühhe pole, ja põlgab teist ärra. Teie ei woi mitte Jummalat tenida ja Mammonat. Sepärrast ütlen minna teile: Ärge murretssege mitte omma ello eest, mis teie peate söma, ja mis teie peate joma, egga omma ihho eest, mis teie peate selga pannema. Eks ello enam kui toidus, ja ihho enam kui rided? Pange tähhele need linnud mis taewa al: Sest nemmad ei külwa egga leika, egga panna kooko aitade sisse, ja teie taewane Issa toidab neid. Eks teie ep olle palju üllemad kui need? Agga kes on teie seast, kes omma murega ennese pitkusse jure woiab ühhe küünra jatkata? Ja mis murretsete teie riete pärrast? Pange tähhele need lillikesed mis wälja peäl, kuid a nemmad kaswawad, nemmad ei te tööd egga kehra. Agga minna ütlen teile, et Salomoni keige omma au sees ep olle mitte nenda olkud ehhitud kui üks neistsinnatsist. Kui nüüd Jummal sedda rohto wälja peäl, mis tänna on, ja homme ahjo wisatakse, nenda ehhitab, eks siis palju enam teid, teie nõdra-üflikkud? Sepärrast ei pea teie mitte murretsema ja ütlemä: Mis peame meie söma? Ehk mis peame meie joma? Ehk misga peame meie

meie ennast katma? Sest keik sedda nouduwad pagganad takka; sest teie taewane Issa teab, et teile sedda keik tarwis lähhäb. Uggä noudke es- site Jummalä riki ja temma õigust, siis sedda keik peab teile peälegi antama. Sepärrast ärge murretsege mitte homse ette, sest kül homne pääw omma eest murret peab. Uggäl päwal saab kül om- mast waewast.

Epistel kueteistkümmemal Pühapäwal pä-
rast Kolm-aino Jummalä Pühha. Ewes.

3, 13-21. salmist sadik.

Sepärrast pallun minna, et teie mitte ärra ei tüddi minno willetsuste sees teie pärrast, mis teie au on. Sepärrast nikkutan minna ommad põlwed meie Issanda Jeesuse Kristusse Issa pole, kellest keik sugguwõssa täewas ja Ma peäl nimmetakse, et temma teile annaks omma au rik- kusse järrele, wägga kangeks sada temma Wai- mo läbbi seestpidise innimesse polest, et Kristus usso läbbi teie süddamette sees woiks ellada, ja et teie Jummalä armastusse sees juurdunud ja kinni- tud ollete, et teie woiksite ärrawista keige pühha- dega, mähherdune se armastusse laius, ja pitkus, ja süggawus ja kõrgus on, ja tunda Kristusse ar- mastust, mis üllem on kui keik moistus, et teie keige Jummalä täiussega saaksite täidetud. Uggä sellele, kes enam kui rohkesti woib tehha keik ülle se, mis meie pallume ehk moistame, sedda wägge möda, mis meie sees wägga on; sellesammale ulgo au kõggodusses Kristus e Jeesuse sees keige rahwa põlwes iggawesseks laiaks iggaweste, Amen.

Ewangelium kueteistkümneimal Pühhapäwal
pärrast kolm-aino Jummalä Pühha.

Lut. 7, 11-17. salmist sadik.

Ja se sündis teisel päwal, et temma (Jesús) ühte liina läks, mis hütakse Nainiks, ja temmaga läksid paljo temma jüngrid ja paljo rahwast. Agga kui ta liggi liina wärrawat sai, wata, siis kanti surnud wälja, se oli omma emma ainus poeg ja se oli leß, ja paljo liina rahwast oli temmaga. Ja kui Jessand tedda näggi, siis hallastas temma wägga temma peäle, ja ütles temmale: ärra nutta mitte. Ja kui ta liggi sai, hakkas temma pufarkist kinni, agga need kandjad seisid. Ja temma ütles: Moormes, ma ütlen sulle: touse ülles! ja se surnud touseis istma, ja hakkas räkima; ja ta andis tedda temma emmale. Agga nende keldide peäle tuli hirm, ja auustasid Jummalat, ja ütlesid: Suur prohwet on meie seas tousenud, ja Jummal on omma rahwast tulnud katsma. Ja sesinnane könne widi temmast laiale keige Juda-ma läbbi, ja keiki paiko seäl ümberkaudo.

Epistol seitmeteistkümneimal Pühhapäwal
pärrast kolm-aino Jummalä Pühha.

Ewes. 4, 1-6. salmist sadik.

Sepärrast maenitsen minna teid, kes minna Jessanda pärrast wang ollen, et teie nenda kätte, kui teie kohhus on, se kutsmissse järrele, misgä teie olete kutsitud, keige allandusse ja tasandussuga, ja vittamelega teine teist sallides armastusse sees. Ja olge usinad üht meelt pidama waimus rahho-siddeme läbbi. Üks ihho on ja üks

üks waim, nenda kui teie ka ollete kutsitud ühhes
 lotusses teie kutsmissse polest: üks Issand, üks usk,
 üks ristimine, üks Jummal ja teikide Issa, kes
 on teikide ülle, ja teikide läbbi, ja teie teikide sees.

Ewangeliium seitsemeteistkümmemal Pühha-
 päwal pärast kolmains Jummal Pühha.
 Luuk. 14, 1-11. salmist sadit.

Ja se sündis, kui temma (Jesús) ühhel hinga-
 missse-päwal ühhe Wariseride üllema kotta
 tulli leiba wõtma, siis wahtsid nemmad tedda.
 Ja wata, üks weetöbbine inimenne olli temma
 ees, ja Jesús wastas ja rakis käsotundjatte ja
 Wariseride wasto, ja ütles; kas hingamisse-pä-
 wal sünnib terweks teha? Agga nemmad jäid
 wait. Ja temma hakkas temmast kinni, ja teggi
 tedda terweks, ja lastis tedda minna. Ja temma
 wastas neile ja ütles: kes on teie seast, kelle esel
 ehk härg kaewo langeb, et ta tedda warsi wälja
 ei tomma hingamisse päwal? Ja nemmad ei
 woinud temmale se peäle mitte wastada. Agga
 ta ütles neile, kes ollid kutsitud, ühhe tähhenda-
 missse sanna, et temma moistis, kuida nemmad
 wallitsefid üllema paika istuda, ja ütles neile: kui
 sind kellestki pulma on kutsitud, siis ärra istu mit-
 te üllema paika mahha, et ei olle wahhest kegi äri-
 sam sind temmast kutsitud, ja se, kes sind ja redt a
 on kutsnud, tulleks ja ütleks sulle: anna sellesin-
 natsese maad; ja sinna siis peaksid häbbiga alla-
 ma paika istma. Agga kui sinna ollid kutsitud,
 siis minne ja istu allama paika mahha, ja kui se
 tulleb, kes sind on kutsnud, ja ütleks sulle: sõbbex,
 minne senna üllemale; siis on sul au nende ees, kes
 sinna-

ga laudas istwad. Sest iggaüks, kes ennast isse üllendab, tedda peab allandatama, ja kes ennast isse allandab, tedda üllendakse.

Epistel kahheksateistkümneimal Pühapäeval parrast kolm-aino Jummalala Pühha.

I Kor. I, 4-9. salmist sadit.

Minna tännan ikka omma Jummalat teie parrast se Jummalala armo eest, mis teile on antud Kristusse Jesusse sees, et teie temma sees keikist ollete rikkaks sanud keige õppetusse sanna ja keige tundmisse sees. Nenda kui Kristusse tunnistus teie sees on kinnitud, nenda et teil ühheste armo andest ei olle pudo, ja otate meie Jssanda Jesusse Kristusse ilmutist; kes ka teid tahhab kinnitada otsani, et teie laitmatta woiksite olla meie Jssanda Jesusse Kristusse päwal. Jummal on ustaw, kelle läbbi teie ollete kutsutud temma Poia meie Jssanda Jesusse Kristusse ossasamisseks.

Ewangelium kahheksateistkümneimal Pühapäeval parrast kolm-aino Jummalala Pühha.

Matt. 22, 34-46. salmist sadit.

Agga kui Bariserid said kuulda, et temma (Jesus) Sadduseride suud olli kinnisulgnud, siis tullid nemmad ühhel meel kokko. Ja üks nende seast kes käsotundja küsis ja küsas tedda, ja ütles: Õppetaja, mis saggune on se suur kässo sanna käsus? Agga Jesus ütles temma wasto: sinna pead Jssandat omma Jummalat armastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest ja keigest ommast melest. Sesamma on se ossimenne ja suur kässo sanna. Agga teine on selle

felle sarnane: sinna pead omma liggimest armas-
tama kui isseennast. Reis kahhes kässofannas
on keik se käst ja prohwetid kous. Agga kui Wa-
riserid ühhes kous ollid, küssis nellit Jesus ja üt-
les: mis teie arvate Kristusfest, kelle poeg on
temma? Nemma ütlesid temmale: Taweti poeg.
Ta ütles nende wasto: Kuida siis Tawet tedda
wainus Jesandaks hüab, kui temma ütleb:
Jesand on ütelnud mo Jesandale: istu minno
parrema pole, kuni ma sinno waentased saan
pannud sinno jalge alluseks järjeks. Kui nüüd
Tawet tedda Jesandaks hüab, kuida ta siis tem-
ma poeg on? Ja ükski ei woinud temmale sanna
wastada, ja ükski ei julgnud fest pawaast temmale
middagi ennam küsida.

Epistel ühheksateistkümmenal Pühhapäwal
pärrest Kolmains Jummal Pühha.

Evangel. 5, 22-28. salmist sadit.

Teie ennest peält peate ärraheitma endise
ello polest sedda wanna innimest, sedda rikku-
takse pettusse hinnude läbbi; agga et teie peate
üks sama omma mele wainus, ja ennest peäle
wotma sedda uut innimest, kes Jummal sarnat-
seks on lodud tõssise õigusse ja pühhtsusse sees.
Sepärrest jätke mahha waltet ja rägige tõt, ig-
gäüks omma liggimessega, fest et meie olleme tei-
ne teise liikmed. Olge wihased, agga ärge tehke
mitte patto. Ärge laske päwa loja miina omma
wihasamisse üle, ja ärge andke maad kurratile.
Kes warrastanud on, se ärge warrastago mitte
ennam, waid tehko enneminne tööd, ja saatko kät-
tega head, et temmal olleks sellele jaggada, kennel
tarwis on.

Ewangelium ühheksatein künnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalal Pühha.

Matt. 9, 1-8. salmist sadik.

JA temma (Jesus) läks laewa ja läks ülle järwe, ja sai omma lüna. Ja wata, nemmad kand sid temma jure ühhe alwatud, kes wodis maas olli. Ja kui Jesus nende usko näggi, ütles temma selle alwatud wasto: Olle julge minno poeg, so pattud on sulle andeks antud. Ja wata, monningad kirjatundjatte seast rääksid isseennesses: sesinnane teotab Jummalat. Agga kui Jesus nende mõtted näggi, ütles temma: mikspärrast mõtlete teie kurja ommas süddames? Est mis on kergem dõlda: pattud on sulle andeks antud, ehk dõlda: touse ülles ja kõnni? Agga et teie peate teädma, et innimesse Poial melewald on pattud. Ma peäl andeks anda, (siis ütles temma selle alwatud wasto:) touse ülles tõsta omma wodi ülles, ja minne omma kotta. Ja temma touis ülles, ja läks omma kotta. Agga kui se rahwas jedda näggi, pannid nemmad jedda immes, ja auustasid Jummalat, kes nisuggust melewalda neile innimestele annab.

Epistel kahhekünnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalal Pühha. Ewes.

5, 15-21. salmist sadik.

Sepärrast katske, kuida teie diete hästi ellate, ei mitte kui rummalad, waid kui targad. Ja piddage aega kalliks, sest need päwad on pahhad. Sepärrast ärge olge rummalad, waid mõistke, mis Jesanda tahtminne on. Ja ärge joge ennast täis wina, kust üks õnneto ello tulleb, waid

waid sage täis Waimo, ja rägige issekeskis laulude- ja rituse luggudega, ja waimolikke lauludega; laulge ja laulge mængides Jesandale ommas süddames, ja tännage ikka keige asjade eest Jummalat ja Jesa meie Jesanda Jesusse Kristusse nimmel. Ja olge allandikkud teine teise wasto Jummalale kartusse sees.

Ewangelium kahhekümmemal Pühapäeval pärrast Kolm-aino Jummalale Pühha.

Matt. 12, 1-14. salmist sadik.

JESUS wastas ja räkis neile ta tähhendamisse sannade läbbi ja ütles: Tacwariik on ühhe innimesse sarnane, kes kunningas, kes omma poiale pulmad teggi, ja temma läkkitas ommad sullased wälja neid kutsutud pulma kutsma, ja nemmad ei tahtnud mitte tulla. Ta läkkitas temma teisi sullasid wälja, ja ütles: Üttelge neile kes on kutsutud: Wata omma söma- aia ollen ma walmistanud, mo härjad ja nuumiweiksed on tapetud, ja keik on walmis, tulge pulma. Agga nemmad ei holind sest, ja läksid ärra, teine omma põllule, teine agga omma kauba jure. Agga teised wõtsid temma sullased kinni, teotasid ja tapsid neid ärra. Agga kui kunningas sedda kulis, sai temma wihhaseks, ja läkkitas omma sõawäed wälja, ja hukkas needsammad tapjad ärra, ja sütas nende liina põllema. Siis ütles temma omma sullaste wasto: Pulmad on kül walmis, agga need kes kutsutud ep olnud mitte sedda wäart. Sepärrast minge tee- lahkmide peäle, ja kutsuge pulma ni mitto kui teie ial leiate. Ja needsammad sullased läksid wälja tede peäle, ja koggusid keik

Kokko, ni mitto kui nemmad leidsid, kurje ja häid, ja pulma kooda sai täis neist, kes laudas isisid. Siis läks kunningas sisse neid waatma, kes laudas isisid, ja näggi seäl ühhe innimesse, kenne pulma-riet ep olnud selges. Ja ta ütles temma wasto: Sõbber, kuidas sinna seie olled sisse tulnud, ja sinnul ep olle pulma-riet? Agga temma ei sanud sannagi suust. Siis ütles kunningas teenride wasto: sidduge temma kâed ja jallad kinni, ja wotke tedda, ja heitke tedda keigesüggawama pimmedusse sisse, seäl on ulluminne ja hammaste kirristamine. Sest paljo on neid kutsutud, agga pisut on neid ärrawallitsetud.

Epistel esimesel Pühapäwal Kolmatküm-
mend pärrast kolm-aino Jummal Pühha.

Ewes. 6, 10-17. salmist sadik.

Mis muud, mo wennad, kui sage wäggewaks
Sanda sees, ja temma kange wäe sees.
Wotke ennest peäle keif Jummal sda-riistad,
et teie woite seista kurrati kawwalatte noude wasto.
Sest meil ep olle mitte woitlemist werre ja lihha
wasto, waid suurte wūrsti-rikide ja waldade
wasto, sellesinnatse ma-ilma pimmedusse wallit-
sejatte wasto, waimolikkude kurjuste wasto tae-
waste asjade sees. Sepärrast wotke keif Jum-
mala svariistad kätte, et teie woite wastopanna
sel kurjal päwal, ja woite seisma jada, kui teie keif
sate ärrateinud. Sepärrast seiske, ja teie niuded
olgo tõega kui wõga ümberpandud, ja ehhitage
ennast õigusse raudridega, ja kingad olgo teie jal-
ges, et teie walmis ollete rahho kui rõõmsa sannu-
me kulutama. Keige enamiste wotke usso kilpi
kätte

Kätte, misga teie woite ärrakustutada keik selle tiggeda kurrati tullised noled. Ja wõtke õnnistusse raudkubbarat ja waimo moõka, se on Jummal sanna.

Ewangelium esimesel Pühapäwal kolmat kummend parrast kolm:aino Jummal Püha. Joan. 4, 47-54. salmist sadik.

Ja üks kunninga-mees olli, selle poeg olli haige Kapernaumas. Kui sesinnane sai kuulnud, et Jesus olli tulnud Juda-maalt Kalileamale, läks ta temma jure, ja pallus tedda, et ta piddi alla tullema, ja temma poia terweks teggema, sest ta piddi jo ärrasurrema. Siis ütles Jesus temma wasto: Kui teie ei nä immetähtesid egga immeteggusid, siis ei ussu teie mitte. Se kunninga-mees ütles temmale: Jssand tulle alla, ennego mo poioke surreb. Jesus ütles temmale: Minne, sinno poeg ellab. Ja se innimenne uskus se sanna, mis Jesus temmale ütles, ja läks ärra. Kui temma jo olli alla tullemas, tullid temma fullased temma wasto, ja kulutasid, ja ütlesid: sinno poeg ellab. Siis kulas ta neilt sedda tundi, millal temma olli parramaks sanud, ja nemmad ütlesid temmale: eile seitsme tunni aial lahkus se soetõbbi temmast ärra. Siis moistis se isä, et se olli sündinud selsammal tunnil, millal Jesus temmale üttelnud: sinno poeg ellab. Ja temma uskus, ja keik temma perre. Sesinnatse teise immetähhe teggi Jesus jälle, kui ta Judamaalt tuli Kalileamale.

Epistel teisel Pühhapäwal Kolmatkümme
pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.

Wilip. 1, 3-11. salmist sadik.

MA tännan omma Jummalat ni saggedaste
kui minna teie peäle mötlen, (kes minna
iggaford keiges ommas palwes teie keikide eest
römoga palwed teen) teie osasamisese pärrast ar-
mo-öppetusest, esimesest päwast siit sadik. Ja
ollen se peäle julge, et se, kes teie sees on alga-
nud sedda head tööd, ka sedda lõppetab Jeesuse
Kristuse päwani, nenda kui se ka minno kōhus
on sedda teist keikist möttelda, sepärrast et teie
ollete mo süddames minno wangi põlwes ja mo
kõsimisese armo-öppetuse eest, ja selle kinnita-
misses, sest et teie keik minnoga sest armust osas-
fate. Sest Jummal on mo tunnistaja, kuida
minna teid keik süddamest iggatsen Jeesuse Kris-
tuse süddamekko hallastusega. Ja sedda pal-
lan minna, et teie armastus weel ennam ja en-
nam rohkemaks saaks moistmisses ja keiges tund-
misses, et teie woite läbbi katfuda, mis ühte ei
sünni, et teie olleksite selged, ja teisi ei pahhanda
Kristuse päwast sadik, täidetud õigusse kasso-
ga, mis Jeesuse Kristuse läbbi tulles Jummalala
auuks ja kirusseks.

Ewangelium teisel Pühhapäwal Kolmatküm-
mend pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.

Matt. 18, 23-35. salmist sadik.

Sepärrast on taewariik ühhe kuningaga sarna-
ne, kes omma sullastega tahtis arwo pidada.
Alga kui ta hakkas arwama, todi üks tem-
ma ette, sel olli temmaga kümme tuhhat talenti
wõlgo.

wólgo. Algga kui temmal ep olnud maksta, káskis temma Jssand müa tedda ja temma naest ja lapsed, ja keik, mis temmal olli, ja maksta. Siis heitis se sullane mahha, kummardas tedda ja ütles: Jssand kannata minnoga, ja ma tahhan sulle keik maksta. Siis olli Jssandal halle meel sesamma sullase peál, laskis tedda lahti, ja se wólga jártis ta temmale mahha. Algga sesamma sullane láks wálja, ja leidis ühe ommast kasullasist, sel olli temmaga sadda tenari-rahha wólgo; ja temma wotris tedda finni, kágistas tedda ja ütles: Maksa mulle, mis sul wólgo on minnoga. Siis heitis se kasullane temma jalge ette mahha, pallus tedda, ja ütles: Kannata minnoga, ja ma tahhan sulle keik maksta. Algga temma ei tahtnud mitte, waid láks árra, ja heitis tedda wangitorni, kurni ta omma wólga árramaksis. Algga kui temma kasullased nággid, mis sündis, said nemmad wágga kurwaks, ja tullid ja órdsid omma Jssandale keik, mis olli sündinud. Siis kutsus temma Jssand tedda ennese ette, ja ütles temma wasto: Sinna tigge sullane, keik sedda wólga ollen minna sulle mahhajátnud, sest et sinna mind pallusid; efs siis sinna ta pidand armo heitma omma kasullase peále, nenda kui minna ka sinno peále ollen armo heitnud? Ja temma Jssand sai wihhaseks, ja andis tedda árra waewajatte kátte, kurni temma piddi maksuma keik, mis temmal temmaga wólgo olli. Nenda teeb ka minno taewane Jssa teile, kui teie iggáüks ommast süddamest andeks ei anna omma wennale temma eksitusfed.

Wistel kolmandamal Pühhapawal kolmat-
kümme pärrast kolm-aino Jummalapüh-
ha. Wilip. 3, 17-21. salmist sadik.

Rüige minno järrel, wennad, ja wadage nende
peäle, kes nenda käiwad, kui meie teile mär-
giks olleme. Sest mitto käiwad, kellest ma teile
saggedaste ollen ütelnud, agga nüüd ütlen min-
na ka nuttes, neid Kristusse risti waenlased olle-
mad, kelle ots on hukatus, kelle Jummal on se
kõht, ja kelle au on nende häbbi sees, kes ma peäl-
sed asjad noudwad. Sest meie ellamine on tae-
was, kust meie ka otame õnnisteggiat Jeesandat,
Jesust Kristus, kes meie alwa ihho tahhab muta,
et se temma ärraselletud ihho sarnatseks peab sa-
ma sedda wägge möda, misga temma ka keik as-
jad woib ennese alla heita.

Ewangelium kolmandamal Pühhapawal
kolmatkümme pärrast kolm-aino Jum-
mala Pühha. Matt. 22, 15-22.
salmist sadik.

Sis läksid Bariserid ärra, ja piddasid nou-
ühheskous, kuida nemmad tedda (Jesust)
temma kõnnest piddid wõrkutama, ja läkkitasid
temma jure ommad jüngrid Herodesse seltsiga, ja
ütlesid: Öppetaja, meie teame, et sa tõsine ol-
led, ja öppetad Jummalat teed tõe sees, ja ei holi
ühhestki, sest sinna ei pea inimeste surussest luggu.
Sewärrast ütles meile, mis sinna arwad, kas sü-
nib kõhto-rahha Keisrile anda, woi mitte? Agga
kui Jesus nende tiggedust moistis, ütles temma:
Teie salialikkud, mis teie mind küsate? näitke
mulle üks kõhto-rahha tüü; ja nemmad tõid tem-
ma

ma kätte ühhe tenari-rahha. Ja temma ütles nende wasto: Kelle kuu ja peälekirri on se? Nemmad ütlesid temma wasto: Keisri, Siis ütles ta nende wasto: Undke siis Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jummalale, mis Jummalale kohhus on. Ja kui nemmad sedda kuulsid, pannid nemmad immeks, ja jätsid tedda mahha ja läksid ärra.

Epistel neljandamal Pühapäwal Kolmat-
kümmand pärrast Kolm-aino Jummalale Püh-
ha. Koloss. 1, 9-14. salmist sadit.

Sepärrast ka meie sest pärrast, kui meie sedda olleme kuulnud, ei jätta meie mitte mahha teie eest palwet teggematta, ja pallumatta, et teid peab täidetama temma tahtmisses tundmissesega keiges tarkusses ja waimolikkus mõistmisses. Et teie nenda woiksite ellada, kui kohhus on Jssanda ees keige temma meleheaks, ja wilja kanda keige hea töö sees, ja kaswada Jummalale tundmisses sees, ja keige wäega wäggewaks sada temma au wägge mõda keiges kannatusses ja pitkas mees rõmoga; sedda Jssa tannades, kes meid on kolbawaks teinud, et meil piddi ossa ollema pühha rahwa pärrandussest walgusse sees. Kes meid on ärrapeästnud pimmedusse woimussest, ja on meid saatnud omma armsa Poia kunningriki, kelle sees meil on lunnastamine temma werre läbbi, se on pattude andeks andminne.

Ewangeliium neljandamal Pühapäwal Kol-
matkümmand pärrast Kolm-aino Jummalale
Pühha. Matt. 9, 18-26. salmist sadit.

Kui temma (Jesus) sedda neile räkis, wata, siis
35 tulli

tulli üks üllem, ja kummardas tedda ja ütles: Minno tüttar on praego ärrasurnud, agga tulle ja panne omma kät temma peäle, siis saab temma ellawaks. Ja Jesus toufisis ülles, ja kätis temma järrel, ja temma jüngrid. (Ja wata, üks naene, kannel kakssteistkümme aastat weritöbbi olnud, tulli temma setja tahha, ja putus temma kue pallistusse. Sest temma ütles isseeneses: Saaksin minna agga temma kuesse putuda, siis saan minna terweks. Agga Jesus pöris ennast ümber, ja näggi tedda, ja ütles: Olle julge, tüttar, sinno usk on sind aitnud. Ja se naene sai terweks selsammal tunnil.) Ja kui Jesus selle üllema kotta sai, ja näggi need willepuhujad ja rahwast mäsawad, siis ütles ta nende wasto: tagganege, sest se neitsikenne polle mitte surnud, waid ta maggab. Ja nemmad naersid tedda. Agga kui rahwast wälja-aeti, läks temma sisse ja hakkas temma kätte finni, ja se neitsikenne toufisis ülles. Ja sesinnane könne läks laiale keif sedda Maad läbbi.

**Epistel wiendamal Pühhapäwal kōmatkümme pärrast kolm-aino Jummal
Pühha. 1 Tessal. 4, 13-18. salmist sadit.**

Agga minna ei tahha, et teil peab teadmatta ollema, wennad, nende järg, kes maggama lainud, et teie ei lähhä ka nenda kuruwaks, kui need teised, kannel ep olle lotust. Sest kui meie ussume, et Jesus on surnud ja üllestoušnud, nenda tahhab Jummal ka neid, kes Jesusse läbbi on lainud maggama, temmaga ettetua. Sest sedda

sedda ütleme meie teile kui Issanda sanna, et meie, kes meie ellame ja üllejame Issanda tullemisse aiani, ei pea nende ette joudma, kes on maggama lainud. Sest et Issand isse tahhab mahhatulla taewast, sda küssendamisse, Pea-Ingli heäle ja Jummalala passunaga, ja kes Kristusse sees surnud, peawad üllestousma esmalt; pärrast peab meid, kes meie ellame ja üllejame, ühtlase nendega pilwede sees kistama Issanda wasto taewa alla; ja nenda peame meie ikka Issandaga ollema. Erööstige nüüd teine teist nendefinnaste sannadega.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal kolmättimmend pärrast kolmainso Jummalala Pühha. Matt. 24, 15-28. salmist sadik.

Kui teie nüüd näte sedda hirmsat ärrakautamisse tööd, mis ööldud on prohwetil Danieli läbbi, mis seäl pühhas paikas seisab (kes sedda loeb, se pango tähhele) siis pöggenege need, kes Juda maal on, maggede peäle. Kes kattuakse peäl on, ärgo tulgo se mitte mahha middagi ärrawõtma ommast koiast; ja kes wäljal on, ärgo mingo se mitte taggasi ommad rided ärrawõtma. Agga hädda neile, kes kaima peäl on, ja neile kes immetawad neil päiwil. Agga palluge, et teie pöggene minne ei juhtu talwel, egga hingamisse päwal. Sest siis tulleb suur willestus, mähhärdust ep olle olnud ma ilma algmissesit siit sadik, egga peage mitte tullema. Ja kui need päwad ei saaks lühhentud, siis ei peäseks ial ei ükski lühha; agga nende pärrast, kes ärrawallitsetud, lühhendatakse need päwad. Kui siis kegi teie wasto ütleb

ütleb: wata, siin on Kristus ehk seäl, ärge usku-
ge mitte. Sest walle-Kristussed, ja walle proh-
wetid sawad ülestousma, ja suri tähtä ja imme-
teggusid teggema, et nemmad wottaksid eksiada
ka neid kes ärrawallitsetud (kui se woiks sündida.)
Wata minna ollen teile sedda enne-ütelnud. Se-
párrast kui nemmad teile ütlewad: wata, temma
on kõrbes, ärge minge mitte wälja: wata, temma
on lambride sees, ärge uskuge mitte. Sest otsego
walik touseb hommiko poolt, ja paistab õhto pole,
nenda peab ka innimesse Noia tulleminne ollema.
Sest kus ial raibe on, senna kogguwad kottkad.

Epistel kuendamal Pühhapäwal Kolmatkü-
mend párrast Kolm-aino Jummalal Pähha.

2 Peetr. 3, 3-13. salmist sadik.

Sedda peate teie keige essite teädma, et wiim-
sil päiwil tullewad pilkjad, kes omma enneste
himmude järrele ellawad, ja ütlewad: Kus on
temma tullemisse tootus? sest sest aiast, kui wan-
nemad maggama lainud ilmaft ärra, jääb keik nen-
da kui loma algmissest on olnud. Agga meel on se
neil teadmatta, et taewad ennemuiste olnud, ja
Ma weest ja wee läbbi ühhes seisnud Jummalal
fanna läbbi. Sepárrast on se ma-ilm, mis siis
olli, weega ärraupputud ja hukka lainud. Agga
taewad ja Ma, mis nüüd on, on sesamma fanna
läbbi tallele pandud, ja hoitakse tulle tarwis, koh-
to ja jummalakartmatta innimeste hukatusse
pawani. Agga se üks assi ärge olgo teile mitte
teadmatta, minno armad, et üks päaw **J**Sanda
jures on kui tuhhat aastat, ja tuhhat aastat kui
üks päaw. **J**Sand ei wiwita mitte tootust,
(nenda

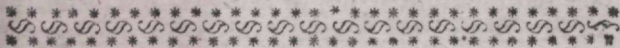
(nenda kui monningad sedda wiwitusseks panne-
wad,) waid temma on pitkamelega meie wasto,
ja ei tahha mitte, et monned peawad huffamin-
nema, waid et keif peawad mele-parrandamist
kätte sama. Agga Jesanda pääw tulleb kui war-
ras õse, millal taewad raõsumissegaga peawad mõ-
daminnema, ja ilmalikkud asjad ärrapõllema ja
lõpma, ja Ma ja need teud, mis seäl sees on, pea-
wad ärrapõllema. Et nüüd se keif peab ärralõp-
ma, mis suggused teie siis peate ollema keiges püh-
has ellus ja Jummalakartusses, otes ja tõttades
Jummalat tullemisse päwa pole, millal taewad
tulle läbbi peawad ärralõpma, ja ilmalikkud as-
jad ärrapõllema, ja ärrasullama? Agga meie
otame ued taewad ja uut maad temma tootusse
järele, kus õigus sees ellab.

**Ewangelium kuendamal Pühhapäwal Kol-
matkümmed pärrast Kolm-aino Jummalat
Pühha. Matt. 25, 31-46. salmist sadik.**

Agga kui innimesse Poeg tulleb omma au sees,
ja keif pühhad inglid temmaga, siis istub ta
omma au-järje peäl. Ja siis peab keif rahwast
temma ette koggutama, ja ta lahutab neid üh-
hest ärra, nenda kui karjane lambad ärralahu-
tab sikkudest, ja temma panneb lambad omma
parrema kääle, agga sikkud pahhama kääle seis-
ma. Siis wõttab nõlda Kuningas neile, kes
temma parremal kael on: Tulge tenna, minno
Jesat õnnistud, pärrige sedda kuningriiki, mis
teile on walmistud ma- ilma asutamisest. Gest
mul on nalg olnud, ja teie ollete mulle süa annud:
mul on janno olnud, ja teie ollete mind jootnud:
minna

minna ollen woõras olnud, ja teie ollete mind forristanud: minna ollen allasti olnud, ja teie ollete mind katnud: ma ollen haige olnud, ja teie ollete tulnud mind katsma: ma ollen wangis olnud, ja teie ollete mo jure tulnud. Siis wõtwad need kes õiged temmale wastada: Jesand, millal olleme meie näinud sul nõlja ollewad, ja olleme sind sõõtnud, ehk sul janno ollewad ja olleme sind jootnud? Millal olleme meie sind näinud woõra ollewad, ja olleme sind forristanud? ehk allasti ja olleme sind katnud? Millal olleme meie sind näinud haige ollewad, ehk wangis, ja olleme so jure tulnud? Siis wastab Kuningas, ja ütleb neile: Edest, minna ütlen teile, mis teie ial ollete teinud ühhele nendesinnaste mo wáhhematte wendade seast, sedda ollete teie mulle teinud. Siis wõttab temma ka õõlda neile, kes pahhemal káel on: Winge árra minnust, teie árranetud, iggawesse tulatesse, mis walmistud on kurratile ja temma inglidele; sest mul on nõlg olnud, ja teie ep olle mulle süa annud: mul on janno olnud, ja teie ep olle mind jootnud: minna ollen woõras olnud, ja teie ep olle mind mitte forristanud: ma ollen allasti olnud, ja teie ep olle mind katnud: minna ollen haige ja wang olnud, ja teie polle tulnud mind katsma. Siis wõtwad ka needsammad temmale õõlda: Jesand millal olleme meie näinud nõlja ehk janno sul ollewad, ehk woõra, ehk allasti, ehk haige, ehk sind wangis ollewad, ja ep olle sind mitte teinud? Siis wõttab temma neile wastada ja õõlda: Edest minna ütlen teile: mis teie ep olle ial teinud ühhele nendesinnaste wáhhematta seast, sedda ep olle teie mullegi teinud.

Ja needfinaatsed lähähäwad iggawesse wallusse,
agga need kes öiged iggawesse ellusse.

Epistel Maria Puhhastamisse ehk Riiinla
Päwal. Malak. 3, 1-4. salmist sadik.

Wata, ma läkkitan omma ingli, ja temma peab
mo palle eel teed walmistama; ja pea tul-
leb omma templi jure se Issand, kedda teie otsite,
ja se seädusse Ingel, kedda teie tahhate: Wata,
ta tulleb, ütleb wäggede Jehowa, agga kes kan-
natab temma tullemisse päwa, ja kes jääb seis-
ma, kui ta ilmub? Sest temma on kui sullataja
tulli, ja nenda kui wannutajatte seep. Ja Tem-
ma istub kui se kes sullatab ja puhhastab hõbbe-
dat: Temma puhhastab Lewi lapsed, ja sullatab
neid kui kulda ja kui hõbbedat. Siis towad nem-
mad Jehowale roa ohwri õigusse, siis on Juda
ja Jerusalemma roa-ohwer Jehowa melest mag-
gus, kui ennemuiste ja ammust aiast.

Ewangelium Maria Puhhastamisse ehk
Riiinla Päwal. Luk. 2, 22-32. salmist sadik.

Ja kui nende puhhastamisse päwad Mosesse
kääso-õppetusse järrele täis said, siis wisid
nemmad tedda Jerusalemma, et nemmad tedda
piddid Issanda ette seädma. (Nenda kui Is-
sanda kääso-õppetussesse on kirjotud: Igga poeg-
laps, kes emma esimenne laps on, peab Issan-
dale pühha's hütama) Ja et nemmad piddid oh-
wri andma sedda möda, kui Issanda kääso-õp-
petussesse on ööldud: üks paar turteltuikessi, ehk
kaks

Kaks tuiide poega. Ja wata, üks innime olli Jerusalemmas, Simeon nimmi, se innimenne olli õige ja jummalakartlik, ja otis Israeli rõmo, ja pühha Waim olli temma peäl. Ja temma olli fanna sanud pühhas Waimust, et ta ei piddand mitte surma näggema; enne kui ta piddi JSsand Kristust nähha sama. Ja temma tulli waimo läbbi pühha kotta. Ja kui need wannemad sedda lapsokest Jesust senna töid, et nemmad temma pärrast piddid kāsso-õppetusse kombe järrele teggema: Siis wottis temma isse tedda omma sülesse, ja kitis Jummalat, ja ütles: JSsand, nüüd lassed sinna omma sullast rahhus ärraminna omma fanna järrel. Sest mo filmad on sinno õnnistust näinud, mis sinna olled walmistanud keige rahwa nähhes walgusseks, pagganad walgustama ja omma Israeli rahwa auuks.

**Epistel Maria Kulutannise ehk Paast-
Maria Päwal. Jesaia 7; 10-15.
salmist sadik.**

JA Jehowa wottis weel Ahasi wasto räkida ja ütles: Küssi ennesele üks inimetäht Jehowa omma Jummalat kääst, küssi sedda süggawast ehk kõrgest üllewelt. Kui Ahas ütles: Ei ma tahha mitte küsida, egga Jehowat küsada; Siis ütles Jesaia: Et kuulge Saweti süggu! ons se weel piisut teie melest, et teie innimestele waewa tete, et teie ka mo Jummalale waewa tete? Sepärrast tahhab JSsand isse teile inime-tähhe anda: Wata üks neitsit saab kääma peäle, jo toob Poia ilmale, ja peab temmale pannema se nimme **J M A N U E L**; woid ja met peab ta söma, kunnit

Kunni ta moistab Kurja põlgada ja head wallitseda.

Ewangelium Maria Kolutamiose ehk Paast
Maria Päwal. Luk. 1, 26, 38. salmist
sadi.

Ugga kuendamal kuul läkkitati ingel Kabieli Jummalast Kallileamale, ühte linna Naatsaret nimmi, ühe neitsi jure, kes oli kiblatud ühe mehhele, Josep nimmi kes Taweti suggu, ja selle neitsi nimmi oli Maria. Ja se ingel tuli temma jure, ja ütles: Terre, kes sa olled armsanud, Jesand olgo sinnoga, sinna õnnistud naeste seas. Ugga kui ta tebb: nähha sai, ehmatas ta temma sanna pärrast wägga ärra, ja mõtles, mahhårdune terretaminne se pididi olla ma? Ja se ingel ütles temma wasto: ärra kardada Maria, sest sinna olled arms leidnud Jummalajurest. Ja wata, sa pead kaima peale sama, ja Poia ilmale toma, ja sinna pead temmale nimme panna JESUS. Sesinnane peab suur ollema, ja Keigeförgema Poia's hütama; ja Jesand Jummal tahhab temmale anda temma issa Taweti aujarge. Ja temma peab kui kuningas wallitsema Jakobi suggu ülle iggaweste, ja temma kuningrigil ei pea otse olla. Ugga Maria ütles ingli wasto: Kuida se peab sündima? sest et ma mehhest ei tea. Ja se ingel wastas ja ütles temmale: Pühha waim peab so peale tullema, ja Keigeförgema wäggi so ülle warjama, sepärrast peab ka se pühha, mis sinnust peab sündima, Jummal Poia's hütama. Ja wata, Elisabet sinno suggulane

sefa nma on ka ühhe poiaga káima peál omma
 wanna ea sees, ja se on temmale kues ku, kedda
 döldi figgimatta ollewad, sest Jummalala jures ei
 olle ühtegi asja woimatta. Uggá Maria ütles:
 Wata, siin on Jesanda ümmardaja; mull-
 sündko so sanna järrels. Ja se ingel láks tem-
 malt árra.

:(* S *):(* S *):(o):(* S *)X * S *):(

Epistel Joannesse Kristia ehk Jami Páwal.
 Jesaia 40, 1²⁵. salmist sadik.

Tróbstige, tróbstige minno rahwast, ütleb teie
 Jummal, rákige Jerusalemma mele párrast
 ja kulutage temmale, et temma suur waew otsa
 sanud, et ta üllekohhus on leppitud, et ta Jeho-
 wa káest on sanud káhhewórra keige omma pat-
 tude sees. Hüüdja heál on: Walmistage kór-
 bes Jehowa te, tehke laggeda Ma peál maan-
 tassafeks meie Jummalale. Keik orgusid peab
 állendatama, ja keik mággessid ja máekinko peab
 allandatama, ja mis mátlík on, peab tassafeks
 sama, ja mis ohhakaist umne on, peab filledaks
 maaks sama. Siis ilmub Jehowa au, ja keik
 lihha nááb ühtlase, et Jehowa su on rákinud.

Ewangelium Joannesse Kristia ehk Jami
 Páwal. Luk. 1, 57-80. salmist sadik.

Ugga Elisabeti aeg sai táis, et ta píddi mah-
 hasama, ja temma tói poia ilmale. Ja
 temma naabred ja suggulased kuulsid, et Jesand
 omma hallastust olli sureks teinud temma wasto,
 ja ollid róomsad temmaga. Ja se sündis, et
 nem

nemmad tullid kahheksamal päwal sedda lapsõ-
 fest ümberleikama; ja nemmad nimmetasid tedda
 temma issa nimme peäle Sakariaks. Ugga tem-
 ma emma wastas ja ütles: Ei mitte, waid tem-
 ma nimmi peab Joannes ollema. Ja nemmad
 ütlesid temma wasto: So sugguwõssa sees polle
 ükski, kel sefinnane nimmi on. Ugga nemmad
 näitsid kääga temma issa pole, kuida temma tah-
 tis, et tedda piddi nimmetama? Ja ta küsis
 ühhe lauakesse, ja kirjotas ja ütles: Joannes on
 temma nimmi; ja nemmad keik pannid sebda im-
 meks. Ugga seddamaid peasis temma su ja tem-
 ma keel lahti, ja ta räkis ja kitis Jummalat.
 Ja kartus tulli keikide peäle, kes nende ümber-
 kaudo ellasid, ja keik need asjad räkiti ärra keige
 Juda määgise Wa sees. Ja keik, kes sebba kuul-
 sid, pannid sedda omma süddamesse, ja ütlesid:
 mis peab sest lapsest sama? ja Jesanda kääsi oll
 temmaga. Ja Sakarias temma issa sai täis
 pühha waimo, räkis prohweiti wisil ja ütles:
 Kidetud olgo Jesand Israeli Jummal, et ta
 on tulnud kätäma, ja ärralunnastamist saatnud
 omma rahwale; ja on meile ärratanud õnnis-
 tusse sarwe, omma fullase Laweri suggust, (nen-
 da kui temma on räkinnud omma pühha prohwe-
 tide su läbbi, kes ma- ilma algmisest on olnud.)
 Et ta meid piddi ärrapeästima meie waenlaste
 kääst, ja keikide kääst, kes meid wihkawad; ja
 meie wannematte peäle hallastama, ja omma
 pühha seädust mele tulletama se wande järrele,
 mis ta on wandunud meie issa Abraamile, melle
 anda, et meie, kes omma waenlaste kääst ärra-
 peästetud, ilma kartmatta tedda piddime tenima

pühhtsusfes ja õigussfes temma ees Keige omma
ello aia. Ja sinna lapsõte, sind peab Keige kõr-
gema prohvetiks hütama; sest sa pead J. S. anda
palle eel kâima, ja temma teed walmistama, õn-
nistusse tundmist andma temma rahwale nende
pattude andeksandmisse sees; meie Jummal
süddamelikko hallastusse läbbi, misga meid on
tulnud katema. Se kes touseb kõrgest; ja paistma
neile, kes istwad pimmedussfes ja surma warjus,
ja meie jallad õiete rahho tee peäle seadma. Aga
se lapsõte kaswis, ja sai kangeks Waimus,
ja olli kõrbes selle päwani, kui temma ennast
J. S. rahwale piddi näitma.

Epistel Maria Katsmaminnemisse eht Zei-
na Maria Päwal. Rom. 12, 9-16.
salmist s. dik.

Armastus ärgo olgo mitte sallalik
kuid heitke ennast allandikkude
seltsi. Wata so lehhe külges.

Ewangelium Maria Katsmaminnemisse eht
Zeina-Maria Päwal. Luk. 1, 39-56.
salmist s. dik.

Aga neil päiwil wottis Maria kätte, ja läks
ruttoaga senna mäggise male Juda llinna.
Ja temma tulli Safaria kotta, ja terretas Eli-
sabeti. Ja se sündis, kui Elisabet Maria terre-
tamist kulis, et laps temma ihhus hüppas. Ja
Elisabet sai täis pühha Waimo, ja küssendas
sure heäleaga ja ütles: Õnnistud oled sinna naeste
seas, ja õnnistud on sinno ihho suggu, ja kust se
mulle sünnib, et minno J. S. emma minno
jure

Jure tulles? sest wata, kui sinno terretamisest
 heäl minno kōrwo sai, sis hüppas lapsoke sure
 rōmo pārrast minno ihhus. Ja õnnis on se, kes
 on usknud, sest se peab tõeks sama, mis temmale
 Jesanda kääst on sõldud. Ja Maria ütles:
 Minno hing auustab wägga Jesandat, ja mo
 waim on wägga rōmus Jummalä minno õnnis-
 teggia pārrast. Sest temma on waatnud omma
 ümmardaja allanduse peäle; sest wata, sest
 aiast kiitwad mind õnsaks keige põlwe rahwas.
 Sest mulle on suri asjo teinud se wäggew, ja
 kelle nimmi pühha on. Ja temma hallastus
 kestob põlwest põlweni nende üle, kes tedda
 kartwad. Temma on omma kääwarrega suurt
 wägge ülesnäitnud, temma on laiale pillanud
 neid, kes surelised on omma süddame melest.
 Temma on mahhatoukanud wäggewaid au- jär-
 gede peält, ja allandikkud üllendanud. Kennel
 nalg on, neid on temma täitnud hea andidega,
 ja rikkaid tühjalt ärrasaatnud. Temma on was-
 to wotnud omma sullase Israeli, et ta piddi
 omma hallastust mele tulletama iggaweste, nen-
 da kui temma on rākinud meie wannematte was-
 to, Abraamile ja temma suggule. Agga Ma-
 ria jai temma jure liggi kolm kuud, ja läks pā-
 rast taggasi omma kotta.

***** * *****

Epistel Miheli Päwal. Joan: Ilmutamisese
 ram. 12, 7-12. salmist sadit.

JA sõdda tousis taewas: Mikael ja temma
 inglid sõddisid lendwa mas wasto, ja se
 R. 2

lendaw maddo söddis ja temma inglid, ja nenn
 mad ei saand woimust, ja nende assen ei leitud
 mitte ennam taewast. Ja se suur lendaw mad-
 do heideti wälja, se wanna maddo, kedda hü-
 takse kurratiks ja sadanaks, kes keik ilma-maad
 ärraeksitab, tedda heideti Ma peäle, ja temma
 inglid heideti mahha temmaga. Ja minna
 kuulsin sure heäle, se ütles taewas: nüüd on õn-
 nistus ja wäggi, ja kunningriik meie Jummal,
 ja melewald temma Kristusse pärrast sanud.
 Sest et mahha-heidetud on meie wendade peäle
 kaebaja, kes nende peäle kaebab meie Jummal
 ees ööd ja päwad. Ja needsammad on tedda
 ärrawoitnud Talle werre pärrast, ja omma tun-
 nistusse sanna pärrast, ja ei olle omma ello mitte
 armastand surmani. Sepärrast olge wägga
 rõõmsad, taewad, ja teie, kes nende sees ellate.

Ewangelium Mihkli Päwal Matt. 18,
 1-11. salmist sadik.

Selsammal tunnil tullid jüngrid Jesusse jure,
 ja ütlesid: Kes on kül se surem taewariki?
 Ja Jesus kutsus ühhe lapsokesse ennese jure, ja
 panni sedda seisma nende keskele, ja ütles: Tdest
 minna ütlen teile: kui teie ei põra ümber, ja ei
 sa kui lapsokessed, siis ei sa teie mitte taewa-
 riki. Kes nüüd isseennast allandab kui sesinnane lapsok-
 ke, se on se surem taewa-riki. Ja kui kegi ühhe
 nisugguse lapsokesse minno nimmel wastowottab,
 se wottab mind wasto. Agga kes pahhandab
 ühhe neistsinnatist pissokessist, kes minno sisse
 uskwad, sel on parrem, et weski-kirowi temma
 kaela peaks yodama, ja tedda ärraapputadama
 süge

fuggawama merre kohta. Hádá ma-ilmale
 pahhanduste párrast! sest pahhandussed pea-
 wad tullemá; agga hádda selle innimessele, kelle
 lábbi pahhandus tulleb. Agga kui sinno kássti
 ehk sinno jalg sind pahhandab, kis raiu neid árra
 ja heida ennesest árra: parrem on sul, et sinna
 jallota ehk wiggane ello sisse láhhád, kui et sul
 kaks kát ehk kaks jalga on, ja sind iggawesse
 tullesse heidetakse. Ja kui sinno film sind pah-
 handab, kisse tedda wálja, ja wiska ennesest
 árra: parrem on sul, et sinna úhhe filmaga ello
 sisse láhhád, kui et sul kaks silma on, ja sind
 pórigo tullesse heidetakse. Katske, et teie mitte
 úht neissinnatsist pissokessist árra ei pólga; sest
 minna útlen teile, et nende inglid taewas allati
 náwad minno Jesa palge, kes taewas on. Sest
 innimesse Woeg on tuknud ónsaks teggema,
 mis on árrakáddunud.

Meie Ssanda Ssusse
Kristuse

Mannatamine

ja
Gurm,

Kelja Ewangelisti Kamatus
kõllopandud.

I.

Mõga hapnematta leibade Pühha tulli liggi mis hütakse Pasa = pühaks, sest kahhe päwa pärrast olli Pasa ja hapnematta leibade päwad; siis ütles JEsus omma jüngritte wasto: Teie teate, et kahhe päwa pärrast Pasa = pühha on, ja innimesse Poeg antakse ärra, et tedda peab risti podama. Siis tullid kõllo üllemad preestrid ja kirjatundiad ja rahwa wannemad selle üllema preestri kotta, kedda hūti Kaiwaks, piddasid nou ja otsisid, kuidas nemmad Jesust kawwalussega piddid kinniwotma ja ärratapma. Agga nemmad ütlesid: Ei mitte pühhade aial, et mäsaminne rahwa seas ei touse; sest nemmad kartsid rahwast.

Agga enne Pasa-pähha, kui JESUS teadis, et temma tund olli tulnud, et ta süit ma-ilmasi pid-di ärraminne ma JESU jure, otsego temma olli armastanud ommaksed, kes ma-ilmas olli, nenda on ta neid armastanud otfani. Ja kui temma Petanias olli piddalitöbbise Simona koias, süitulli temma jure üks naene, sel olli üks alabastri-riist selge ja wägga falli nardi-salwiga, ja ta murdis se alabastri-riista kätki, ja wallas sedda temma pähhä, kui temma laudas istus. Agga kui temma jüngrid sedda näggid, sai nende meel pahhaks ja ütlesid: Mis tarwis on sesinnane hukkaminne? Sest seddasinnast salwi olli üks woinud ärromia paljo ja ennam kui kolme saa tenari rahha eest, ja waestele anda; ja nemmad said kurjaks ta peäle. Agga kui JESUS sedda moistis, ütles ta nende wasto: Järke tedda rahhule, mis teie selle naesele waewa tete? Temma on head tööd mulle teinud. Sest waesed on ikka teie jures, ja kui teie tahhate, woite teie neile head tehha; agga mind ei olle teil mitte ikka. Temma on teinud, mis ta on woinud. Et ta sedda salwi minno ihho peäle on wallanud, sega on ta enne joudnud mo ihho woida matmissekse. Töest minna ütlen teile: Kus ial sesinnane armoppetus kulutakse keiges ma-ilmas, seal peab ka räkutama temma mällestussekse, mis sesinnane on teinud.

Ja kui öhto-sõmaeg weel kã olli (kui kurrat jo olli Jüda Simona wia Jssarioti süddamesse annud, et ta tedda pid-di ärraandma) ja JESUS teadis, et JESU keik temma kätte olli annud, ja

et temma Zummalast olli tulnud, ja Zummalajure läks; siis toufis temma õhto = sõmaaiast ülles, ja panni ommad rided mahha, ja wotris ühhe rättiko ja sidus ennese ümber; parrast wallas temma wet ühhe pekki sisse, ja hakkas jüngritte jallad pessema ja se rättikoga kuiwatama, mis temma ümber olli seutud: Siis tulleb temma Simona Peetruse jure, ja temma ütleb temma wasto: Jesand, sinnaks minno jallad pessed? Jesus wastas ja ütles temma wasto: Mis minna teen, sedda ei tea sinna nüüd mitte, agga parrast sedda pead sa teada sama. Peetrus ütleb temma wasto: Ellades ei pea sa minno jalgo pessema. Jesus wastas temmale: Kui minna sind ei pesse, siis ep olle sul ossa minnoga. Simon Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, ei mitte ükspäinis minno jalgo, waid ka käsfi ja Pead. Jesus ütleb temmale: Kes pestud on, selliel ep olle tarwis mund kui jalgo pesta, sest ta on ülleültsa puhhas; ja teie ollete puhtad, agga mitte keif. Sest temma teadis, kes tedda pididi ärraandma; Separrast ütles temma: Teie ep olle keif puhtad. Kui temma nüüd nende jallad sai pesnud ja ommad rided wotnud, siis istus temma jälle mahha ja ütles nende wasto: Kas teie teate, mis minna teile ollen teinud? Teie hüate mind: Oppetaja ja Jesand, ja ütlete siets, sest minna ollen se. Kui nüüd minna se Jesand ja Oppetaja teie jallad ollen pesnud, siis peate teie ka teine teise jallad pessema; sest ühhe õppetusse märki ollen ma teile annud, et ka teie nenda tete, kui minna teile ollen teinud. Tõest, tõest minna ütlen teile: Sullane ep olle mitte

mitte surem kui temma issand, egga Räst surem
 kui se, kes tedda on läkkitanud. Kui teie sedda
 teate, õnsad ollete teie, kui teie sedda tete. Min-
 na ep ütle teist keikist; ma tean, kedda ma ollen
 ärravallitsenud, waid sepärrast, et kirri piddi
 tõeks sama: Kes minnoga leiba sööb, se tõstab
 omma kanda minno wasto ülles. Sest aiast üt-
 len minna teile, enne kui se sünnib, et, kui se
 saab sündinud, teie usute, et minna se ollen.
 Tõest, tõest minna ütlen teile: Kes wastowottab,
 kui minna keddagi läkkitan, se wottab mind
 wasto; agga kes mind wastowottab, se wottab
 tedda wasto, kes mind on läkkitanud. Kui Jē-
 sus sedda sai üttelnud, sai temma seggaseks wai-
 mus, ja tunnistas ja ütles: Tõest, tõest minna
 ütlen teile, et üks teie seast mind ärraannab.
 Siis waatsid jügrid teine teise silmi, ja ollid
 kahhe wahhel, kennest ta piddi räkima. Agga
 Jesusse süles olli maas laudas üks temma jüng-
 rittest, kedda Jēsus armastas. Selle pole
 nüüd loi Simon Petrus peaga, et temma piddi
 kulama, kes se kül piddi oilema, kellest temma
 räkis. Agga sesinnane lastis ennast Jesusse
 rinna peäle ja ütles temma wasto: Jēsand,
 kes se on? Jēsus wastas: Se on sesamma, kel-
 lele minna sedda pallokest sissekastan ja annan;
 ja temma kastis sedda pallokest sisse, ja andis
 sedda Judale Simona poiale Jškariotile; ja se
 pallokesse järrele läks sadan temma sisse. Siis
 ütles Jēsus temmale: Mis sa tead, sedda te us-
 sinaste. Agga sedda ei moistnud ükski neist,
 kes laudas maas istusid, mikspärrast temma
 kedda temmale ütles: Sest monned mõtlesid, et

Juda kâes kuffur olli, et Jesus temmale piddi üttema: Osta mis meil tarwis on Pühhiks; ehk, et temma waestele middagi piddi andma. Kui temma nüüd sedda pallokest sai wõtnud, lâks temma seddamaid wälja, agga õ olli.

Agga sadanas olli läinud Juda sisse, kedda lianimmega hütakse Iskariotiks, kes nende kah hereistkümme arrust olli. Ja temma lâks ärra ja räkis üllematte preestride ja sõapealikkudega sedda, kui temma tedda piddi nende kätte ärraandma, ja ütles: Mis teie tahhate mulle anda, siis tahhan ma tedda teie kätte ärraanda? Agga kut nemmad sedda kuulsid, said nemmad rõõmsaks, ja paktusid ja leppisid teine teisega, temmale kolmkümmend hõbbetükki anda. Ja temma tootas, ja sest aiast otsis temma parrast aega, et ta tedda neile woiks ärraanda ilma tällita.

Kui ta nüüd sedda wisi olli wäljaläinud, ütles Jesus: Nüüd on innimesse Poeg auustud, ja Jummal on temma sees auustud; ons Jummal temma sees auustud, siis auustab tedda ka Jummal issienneses, ja auustab tedda pea. Lapsokessed, minna ollen weel ürrikeseks aiaks teie jures; kül teie otsite mind, ja otsego minna Judarahwa wasto ollen ütelnud: Kuhho ma lähhan, fenna ei woi teie mitte tulla, nenda ütlen minna nüüd teile ka. Ut kâsso-fanna annan minna teile, et teie teine teist peate armastama, nenda kui minna teid ollen armastanud, et teie ka teine teist peate armastama: Seisammast sundwad keif, et teie minno jüngrid ollete, kui

teil armastus on isfikeskes. Simon Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, kuhho sa lähhad? Jesus wastas temmale: Kuhho minna lähhan, ei woi sa nüüd mitte minno järrel káia, agga párrast pead sa mo järrel káima. Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, miks ma nüüd ei woi sinno järrel káia? ma tahhan omma ello sinno párrast jätta. Jesus wastas temmale: Tahhad sinna omma ello minno párrast jätta? tõest, tõest minna ütlen sulle: Kus ei laula mitte enne, kui sinna mind jo kolmforda saad ärrasalganud.

II.

Agga hawnematta leibade pääw tulli, ja esimesel päwal, kui nemmad Pasa-talle tapsid, tullid jüngrid Jesusse jure ja ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie peame minnema ja walmistama, et sa Pasa-talle woid süa? Ja temma läkkitas kaks ommaist jüngrittest, Peetrust ja Joannest, ja ütles: Minge ja walmistage meile Pasa-talle, et meie sedda woime süa. Agga nemmad ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie sedda peame walmistama? Ja ütles neile: Minge liina, ja wata, kui teie liina sisse tullete, siis tulleb teie wasto üks innimenne, se kannab ühhe wee-krusi, káige temma järvel, ja seäl koias, kuhho temma sisse lähhad, üttele selle koia isfandale: Oppetaja ütleb: mo aeg on liggi, ma tahhan sinno jures Pasa-talle walmistada ja süa omma jüngrittega; kus on se woõraste tubba, kus ma se Pasa-talle omma jüngrittega woin süa? Ja jesamma näitab teile ühhe sure ehitud toa ülewel, mis walmis on; seäl walmistage meile.

Ja temma jüngrid teggid nenda, kui Jesus neid olli käsknud, läksid ärra ja said ilhina ja leidsid nenda, kui temma neile olli ütelnud; ja nemmad walmistasid Pasa-talle.

Agga kui õhto sai, tulli temma nende kahhetiskümmega. Ja kui se tund tulli, istus temma mahha, ja need kahhetiskümmend Apostlit temmaga. Ja temma ütles nende wasto: Minna ollen süddamest iggatsenud se Pasa-talle teiega süa, enne kui ma kannatan: sest minna ütlen teile, et ma sest mitte enam ei sö, künni keik saab sündinud Jummalal riikis. Ja kui ta karrikast sai wõrnud, tännas temma ja ütles: Wotke se, ja jaggage ennestele; sest ma ütlen teile, et minna ei jo mitte sest wina-pu wiljast, künni Jummalal riik saab tulnud.

Ja kui nemmad laudas istid ja söid, ütles Jesus: Tõest minna ütlen teile, üks teie seast, kes minnoga sööb, annab mind ärra. Ja nemmad said wägga kurwaks, ja hakkasid iggäuks nende seast järrestikko ütlesema temma wasto: Jõsand, minnaks se ollen? ja teine jälle: Minnaks se ollen? Agga temma wastas ja ütles neile: Üks neist kahhetiskümmest, kes minnoga kät waagnasse pistab, se annab mind ärra. Käl innimesse Pöeg lähhab ärra nenda, kui temmast on kirjutud; agga hädda-selle innimessele, kelle läbbi innimesse Pöeg ärraantakse, hea olleks temmale, kui se inimenne ei olleks sündinud. Siis kostis Judas, kes tedda ärraandis: Minnaks se ollen, Rabbi? Temma ütles temma wasto: Oled, jah!

Agga

Agga kui nemmad said, wõttis JEsus lei-
ba, tännas ja õnnistas, murdis ja andis om-
ma jüngrittele ja ütles: Wõtke, jõge, se on
minno ihho, mis teie eest antakse, sedda teh-
ke minno mällestusseks. Selsammal kõmbel
wõttis temma ka se karrika parrast sedda, kui
nemmad said õhtust sõnud, tännas ja andis
neile ja ütles: Jõge keit seält seest, selsinnane
karrikas on se uus seädus minno werre sees,
mis teie eest ärrawallatakse; ja nemmad jõid
keit seält seest. Ja temma ütles neile: Se on
minno werri, se ue seädusse werri, mis mit-
me eest ärrawallatakse pattude andeks-and-
misseks: sedda tehke, ni mittokord, kui teie
ial sedda jote, minno mällestusseks. Agga
tõest minna ütlen teile, et minna ei wõtta mitte
sest aiast selsinnastest winapu wiljast jua sest
pawast sadik, kui minna sedda uut teiega joon
Jummala omma JSsa rikis.

Süiski wata, minno ärraandia kääsi on min-
noga laudas. Ja innimesse Poeg lähhäb kül,
nenda kui on seätud; süiski hädda selle innimesse-
le, kelle läbbi tedda ärraantakse. Ja nemmad
hakkasid teine teise kääst küsittellega, kes se kül
nende seast pididi ollema, kes sedda pididi teggema.
Agga nende seas tousis ka riid, kes neist pididi
suremaks arwatama? Agga temma ütles neile:
Pagganatte kunningad wallitserwad nende üle,
ja kes nende peäle woimust wotwad, neid hütakse
armolikkuks isfandaks: agga teie mitte nenda,
waid se surem teie seast olgo kui noorem, ja se ül-
lem kui se kes tenib; sest kes on surem, se, kes
lau

laudas istub, woi se, kes tenib? eks se kes laudas istub? agga minna ollen kess teie seas nenda kui se, kes tenib. Agga teie ollete need, kes minno jure jänud minno rüusatusse sees; ja minna sean teile se kunningrigi, nenda kui minno Issa sedda mulle on seädnud, et teie peate sõma ja joma minno laudas mo kunningrikis, ja isima aujargede peäl ja kahheteristikümne Israeli sugguar-ro peäle kohhut moistma. Agga Issand ütles: Simon, Simon, wata sadanas on teid wägga püüdnud sõaluda kui nisso; agga minna ollen sinno eest pallunud, et sinno usi ei pea ärralõpma; ja kui sa pärrast saad ümberpöörnud, siis kinnita ommad wennad. Agga ta ütles temmale: Issand, ma ollen walmis, sinnoga ni hästi wangi kui surma minnema. Agga temma ütles: Minna ütlen sulle, Peetrus: Kuf ei laula mitte tanna enne, kui sinna kolmford saad ärrasalganud, et sa mind ei tunne.

Ja temma ütles nende wasto: Kui ma teid ollen läkkitanud kufrota ja paunata ja kingata, ons teil middagi waia olnud? agga nemmad ütlesid: Ei ahtegi. Siis ütles temma neile: Agga nüüd, kel kukkur on, se wotko sedda, nendasanimoti ka pauna, ja kannel ey olle, se mügo ärra omma kuba, ja ostko modka: Sest minna ütlen teile, et se weel minnule peab sündima, mis kirjotud on: Temma on ka üllekohtuste sekkä arwatud; sest ka sel, mis minnust on kirjotud, on ots. Agga nemmad ütlesid: Issand, ennä! siin on kaks modka; agga temma ütles neile: Käl on.

III.

Kui Jeesus sedda sai rāfinud ja nemmad kitus-
se-laulo said laulnud, lāks temma wālia omma
jūngrittega, ja lāks omma wiisi jārrel ūlle Kidro-
ni jōe ūlli-māele, agga temma jūngrid kāisid ka
temma jārrel. Siis ūtles Jeesus neile: Selsin-
natsel ūsel wottate teie keik ennast minnust pah-
hāndada, sest kirjotud on: Ma tahhan sedda kar-
jast lūa, ja karja lambaid peab laiale pillutama.
Agga pārrast kui ma saan ūllestousnūd, tahhan
ma teie ele minna Kalilea-male. Agga Peetrus
kōstis ja ūtles temmale: Ehk ka keik peaksid en-
nast sinnust pahhandama, ei tahha minna ennast
polegi pahhandada. Ja Jeesus ūtles temma
wasto: Tōest minna ūtlen sulle, tanna selsinnat-
sel ūsel, enne kui kuf saab kaksford laulnud, sal-
gad sa mind kolmford ārra. Agga Peetrus ūt-
les weel ennam peālegi temma wasto: Ehk ma
ka sinnoga peaksin sūrrema, ei tahha ma sind
mitte ārrasallata; ja nendasammoti ūtlešid ka
keik jūngrid.

Siis tuli Jeesus nendega ūbhe moisa, mis hū-
takse Ketsemaneks, kus ūks aed olli, senna sisse
lāks temma ja temma jūngrid. Agga Judas,
kes tedda ārraandis, teadis ka sedda paika, sest
et Jeesus saggedaste senna omma jūngrittega olli
kōkkotulnud. Ja kui temma senna paika sai,
ūtles temma omma jūngritte wasto: Palluge
Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa; ištke teie
mahha, kuni ma saan senna lāinud ja luggenud.
Ja ta wottis ennesega Peetrust ja Jakobust ja

Joannest need kaks Sebedeusse poega, ja hakas kurbade sama, wägga wärrisema ja hirmust ahvastust tundma. Siis ütles ta neile: Minna hing on wägga kurb surmani, jäge seie ja walwage minnoga.

Ja temma isse lahkus neist ärra, läks pissut male ni kaugele, kui kirwiga woiß süsta, ja heitis Ma peäle põlweli ja omma silmili mahha ja luges, et kui se woiks olla, se tund temmast piddi möda minnema, ja ütles: Abba, minna Jäsa! sinna woid feik tehha, kui se woiß olla, kui sinna tahhaksid sedda karrikas minnust ärra wotta, siis mingo seinnane karrikas minnust möda, ja wotta tedda minnust ärra, agga ommeti ärgo sündko mitte nenda kui minna tahhan, waid kui sinna tahhad. Ja temma tulli jüngritte jure ja leidis neid maggamast, ja ütles Peetrussele: Simon, maggad sa? eks sa ei süda ühte tundi walwada? nendaks teie ei süda ühte tundi minnoga walwada? walwage ja luggege, et teie kiusatusse sisse ei sa; waim on kü walwis, agga lihha on nõdder.

Ja läks temma teiskorda ärra ja luges ja ütles seddasamma asja: Minna Jäsa, kui seinnane karrikas ei woi minnust möda minna, muido kui et ma sedda joon, siis sündko sinno tahtminne. Ja temma tulli taggasi ja leidis neid ta maggamast, sest nende filmad ollid raskeed unest, ja nemmad ei teadnud mitte, mis nemmad temmale piddid wastama. Ja temma jättis neid ja läks ta ärra, ja luges kolmatkorda ja

ja ütles needsammad sannad. Agga üks ingel näitis ennast temmale taewast, ja kinnitas tedda. Ja kui ta surmoga olli woitlemas, pallus temma Jummalat kangeminne; agga temma higgi olli kui werre-pissarad, need langsid Ma peäle. Ja temma tousis ülles Jummalat pallumast, ja tullt kolmat puhko omma jüngritte jure, ja leidis neid maggamast kurbusse pärrast; ja temma ütles neile: Mis teie maggate? maggake pärrast ja hingake: aeg on möda, touske ülles ja palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa, wata se tund on jõudnud, ja innimesse Poeg antakse ärra pattuste kätte; touske ülles, laski ärra, se on liggi tulnud, kes mind ärraannab.

Kui nüüd Judas ennese jure olli wotnud se wäehulga ja monningad üllematte preestride ja Wariseride sullasist, siis seddamaid kui temma Jesus alles rakis, tulles senna Judas, üks neist kabbestiteistkümnest, ja temmaga paljo rahwast lühtide, lampide, sõariistade, mõrkade ja niuadega üllemist preestrist ja kirjatundiattest ja rahwa wannemist laskitud, ja käis nende ees. Kui nüüd Jesus teadis keik, mis temma peäle piddi tulles, läks temma wälja ja ütles nende wasto: Kedda teie otsite? Nimmad wastasid temmale: Jesusi Naatsaretist. Jesus ütles neile: Minna ellen se. Agga Judas, kes tedda ärraandis, seisib ka nende jures. Kui temma nüüd neile ütles: minna ellen se; siis läksid nimmad taggasi ja langsid mahha. Siis küsis temma neilt ta: Kedda teie otsite? agga nimmad ütlesid: Jesusi Naatsaretist. Jesus was-

tas: Ma ollen teile ütelnud, et minna se ollen; kui teie nüüd mind orsite, siis laske needsinnasjed ärraminna. Et se sanna piddi tõeks sama, mis ta olli ütelnud: Minna ep olle keddagi ärrakautanud neist, mis sa mulle olled annud. / Agga se kes tedda ärraandis, olli neile tähte annud ja ütelnud: Kellele ma suud annan, se on sesamma, tedda mõtke kinni ja wiige julgeste ärra. Ja kui ta senna sai, tulli ta warsi Jesuse jure temmale suud andma, ja ütles: Rabbi, terre Rabbi! ja andis temmale suud. Agga Jesus ütles temmale: Sõbber, miõspärrast olled sinna siin? Judas, annad sinna suandmissega innimesse Poia ärra? Siis tullid nemmad temma jure, pistsid käed temma külge ja wotsid tedda kinni.

Agga kui need, kes temma ümber ollid, nägid, mis piddi sündima, ütlesid nemmad temmale: Jesand, kas meie peame mõõgaga sekka löma? Ja wata üks neist, kes seäl Jesussega ollid, Simon Peetrus, kel mõõk olli, sirutas omma kät ja tombas omma mõõka wälja, ja löi üllema preestri sullast ja raius temma parrema kõrwa ärra; agga selle sullase nimmi olli Malcus. Agga Jesus wastas ja ütles: Jätke siit sadik; ja Peetrusse wasto: Nista omma mõõk temma tuppe, sest keik kes mõõka wotwad, need sawad mõõga läbbi hukka. Woi, mõtled sinna, et ta mulle seie sadaks ennam kui kaksteistkümmend legioni inglid? agga kuidas peaksid kirjad tõeks sama? eks minna sedda karrikast pea io ma, mis mulle Jessa on annud? sest se peab nenda

nenda sündima. Ja temma putus temma Mat-
tuse kõrvasse, ja teggi tedda terweks.

Agga selsammal tunnil wastas ja ütles Jeesus
üllematte preestride ja pühha koiä pealikude ja
wannematte wasto, kes temma peäle tullid:
Teie ollete wäljalainud otsogo rõõwli peäle moõ-
kade ja nuiadega mind kinniwotma; et ma kül
iggapääw teie juures olnud ja istnud pühhas koiäs
õppetamas, ei olle teie minno külge kässi pistnud
egga kinni wotnud; agga se on teie tund ja pim-
medusse woimus, se on keik sündinud, et proh-
wetide kirjad pididid tõeks sama. Agga wäehulk
ja üllem pealik ja Juida-rahwa sullased wotsid
Jeesust kinni ja siddusid tedda. Siis jätsid tedda
keik jüngrid mahha ja põggenesid ärra.

Ja üks poisimees käis temma järrel, sel olli
kallis linnane rie selgas palja ihho peäl, ja pois-
mehhed wotsid tedda kinni; agga temma jättis
sedda kallist linnast riet mahha, ja põggenes al-
lasti nende käest ärra.

IV.

Agga need kes Jeesust ollid kinniwotnud, wisid
tedda essite Anna jure; sest se olli Kairwa äi, kes
sel aastal üllem preester olli. Agga Kairwas olli
se, kes Juida-rahwale nou annud, et se pidid heaks
tulles, et üht innimest rahwa eest pidid hukkata-
ma. Seält saatsid nemmad tedda üllema preestri
Kairwa kotta, kuhho keik üllemad preestrid ja
wannemad ja kirjatundjad ollid kofko tulnud.

Agga Simon Peetrus kais kangelst Jesusse
 järrel üllema preestri koias sadik ja üks teine jün-
 ger temmaga; agga se jünger olli üllema preestriga
 tuttam ja läks Jesussega üllema preestri kotta.
 Agga Peetrus seisis wäljas ukse ees; siis läks se
 teine jünger, kes üllema preestriga tuttam olli,
 wälja ja räkis uksehoidiaga, ja wiis Peetrust
 sisse, ja temma läks sisse. Sepärrast ütles se
 tüdruk se uksehoidia pärrast Peetrusse wasto: Eks
 sinnagi olle sellesinnaste innimesse jüngeritest?
 Temma ütles: Ei olle mitte. Agga need sula-
 sed ja teenrid seisid ja ollid sütte-tuld teinud, et
 pälm olli, ja sojendasid ennast. Agga kui nem-
 mad kest oue tuld ülesteggid ja ühhes mahha ist-
 sid, siis istus Peetrus keskele nende sekka ja so-
 jendas ennast tulle äres, et temma sedda orsa pidid
 nähha sama. Agga üllema preester küsis Jesus-
 selt temma jüngerite ja temma õppetusse pärrast.
 Jesus kostis temmale: Minna ollen julgeste räk-
 sinud selle ma-ilmale, ma ollen ikka õppetanud
 Eogodusse ja pühhas koias, kuhho keikist pai-
 kust Juda-rahwas kofko tulleb, ja sallaja ep olle
 minna ühtegi räkinnud; mis sa mult küsid? küsi
 neilt kes kuulnud, mis ma neile ollen räkinnud;
 wata need teadwad, mis ma ollen räkinnud.
 Agga kui ta sedda sai ütelnud, löi üks neist
 teenridest, kes seäl iures seisid, Jesusst leppiga,
 ja ütles: Mendaks sa üllema preestri wastad?
 Jesus kostis temmale: Kui ma kurjaste ollen
 räkinnud, siis tunnista sedda kurja ollewad; agga
 kui ma hästi ollen räkinnud, mis sa mind lööd?
 Agga Annas olli tedda läkkitanud kinniseutud
 üllema preestri Kaiwa jura.

Agga üllemad preestrid ja wannemad ja feif
 fe suur kohhus ottsid walle-tunnistust Jesusse
 wasto, kuida nemmad tedda piddid surma saat-
 ma, ja ei leidnud ühtegi; ja et kül paljo tunnis-
 tussemehhi ette tullid, ei leidnud nemmad middagi;
 sest paljo tunnistasid waltet temma peäle, ja
 nende tunnistused ei olnud ühhesuggused. Agga
 wimaks tullid kaks walle-tunnistus-meest ette,
 wotfid kätte ja tunnistasid waltet temma peäle
 ja ütlesid: Meie olleme kuminud tedda ütlewad:
 Minna woin ja tahhan se Jummalat templi, mis
 kättega on tehtud, mahhakiskuda, ja kolme pä-
 waga teist üllesehitada, mis ep olle mitte kät-
 tega tehtud. Ja nendagi ei olnud nende tunnis-
 tus ühhesuggune.

Ja üllem preester koufis ülles ja astus keskele
 ja küsis Jesusfelt ja ütles temma wasto: Eks
 ja middagi ei wasto? mis tunnistasid need sin-
 natsed sinno wasto? Agga Jesus jäi wait ja ei
 wastand middagi. Ja küsis se üllem preester
 temmalt ja ütles temmale: Minna wahnutan
 sind ellawa Jummalat jures, et sinna meile ütled,
 kas sa olled Kristus Jummalat Poeg? Sinnaks
 ütled se Kristus selle kidetud Jummalat Poeg? Ja
 Jesus ütles temmale: Ja minna ollen; ommeti
 ütlen minna teile: Sest aiast peate teie naggema
 inimessse Poia istwad Jummalat wäe parremat
 polel, ja tullewad taewa pilwede peäl. Siis kâr-
 ristas üllem preester omnad rided lõhki ja ütles:
 Temma on Jummalat teotanud, mis meil en-
 nam tunnistus-mehhi tarwis on? wata nüüd
 ollete teie temma Jummalat teotanist kuulnud;

mus teie arvate? Agga nemmad keik moistsid fohhut, et ta piddi surma wäärt ollema, wastasid ja ütlesid: Temma on surma wäärt.

Süis hakkasid monningad temma filmi/süllitama, ja temma filmad kinnitama, ja temma kõrwa äre löma, ja temmale ütles: Moista meile kui prohwet, Kristus, kes se on, kes sind löi? ja sullased löid tedda keppidega.

Agga kui Peetrus wäljas seäl al oue peäl istus, tulli üks üllema preestri tüdrukkuist, ja kui ta näggi Peetrust tulle äres istwad ja ennast sojendawad, tulli ta temma jure, watis üks filmi temma peäle ja ütles temma wasto: Ja sinnagi ollid Naatsaretti Jesussega Galilea-maalt. Agga temma salgas tedda keikide ees ärra ja ütles: Naene, minna ei tunne tedda, ei ma moista egga tea, mis sa rägid.

Ja temma läks wälja ette-oue, ja kuul laulis. Agga kui temma wärrawa pole ärraläks, näggi tedda üks teine, ja ütles neile, kes seäl ollid: Sesinnanegi olli se Naatsaretti Jesussega. Ja se üllema preestri tüdruk näggi tedda jälle, ja hakkas ütles neile, kes seäl jures seisid: Sesinnane on üks nende seast. Ja ürrikesse aia pärrast näggi tedda üks teine mees ja ütles: Sinnage ollid nende seast. Agga Simon Peetrus seisid ja sojendas ennast; süis ütlesid nemmad temma wasto: Eks sinna ka olle temma süngritte seast? Agga temma salgas ta ühhe wandega ja ütles: Innimenne, minna ei olle mitte, ma ei tunne sedda innimest.

Ja ürrikesse aia pärrast liggi ühhe tunni aega wahhet kinnitas sedda üks teine ja ütles: Tõbe polest sesinnanegi olli temmaga; sest temma on Kalilea-ma mees. Siis tukid temma jure need, kes seäl seisid ja ütlesid jälle Peetrussele: Tõest sinnagi olled nende seltsist, sest sinna olled Kalilea-ma mees, ja sinno keelgi tuunistab sind ülles, et sinno kele murde on sedda wiisi. Siis ütles üks neist üllema preestri sullasist, kes selle suggulane olli, kelle kõrwa Peetrus olli ärraraiunud: Eks minna sind temmaga näinud aedas? Agga Peetrus ütles: Innimenne, ei ma moista, mis sa räägid. Siis hakkas temma ennast wägga ärraneedma ja wandma: Ei ma tunne sedda innimeest, kelest teie räägite. Wenda salgas Peetrus ta ärra, ja seddamaid, kui temma alles rääkis, laulis kuf teist korda. Ja JSsand põris ennast ümber ja watis Peetrusse peäle, ja Peetrusse mele tulli JSsanda saanna, kui ta temma wasto olli ütelnud: Enne kui kuf kaksford saab laulnud, salgad sa mind kolmford ärra. Ja Peetrus läks wälja, kättis ommad silmad kinni, ja nuttis kibbedaste.

Agga need mehhed, kes Jesust kinnipiddasid, naersid ja peksid tedda; ja nemmad kattsid temma silmad kinni, ja löid temma wasto filmi ja küssisid temmalt ja ütlesid: Moista kui prohwet, kes se on, kes sind löi? Ja paljo muud asjo rääkisid nemmad temma wasto ja teotasid.

Agga warsi warra hommiko, kui walge sai, tullid üllemad preesrid rahwa wannemattoga ja kirjatundjattega, ja keik se suur koghus kolko, ja

piddasid nou Jesuse wasto, et nemmad tedda piddid surma saatma, ja wisid tedda ülles omma sure kohto ette ja ütlesid: Olled sinna se Kristus? ütle meile; agga temma ütles neile: Kui ma teile peaksin ütlesma, ei teie ussu polegi; agga kui minna ka peaksin küssima, siis teie ei wasta mulle polegi, ja ei lasse mind mitte lahti. Sest aiast peab innimesse Poeg istuma Jummal wäe parremal polel. Agga nemmad ütlesid keik: Olled sinna siis Jummal Poeg? Agga temma ütles nende wasto: Teie ütlete, sest minna ollen se. Agga nemmad ütlesid: Mis meil ennast tunnistust tarwis on? Sest meil olles isse temma suust kuulnud.

V.

Ja keik se rahwa hulk wotsid kätte ja sidusid Jesust kinni, ja wisid tedda Kairwa jurest kohtokotta ja andsid tedda Ma-wallitseja Pontsiusse Pilatusse kätte; agga se olli warra.

Kui Judas näggi, kes tedda olli ärraannud, et ta olli hukkamoiestetud, siis kahhetes temma sedda, ja tõi neid kolmkümmend hõbbe-tükki jälle üllesma preestride ja wannematte kätte ja ütles: Minna ollen patto teinud, et ma ollen wagga werd ärraannud. Agga nemmad ütlesid: Mis meil sega teggemist! Katsu sinna issi. Ja temma heitis need hõbbetükid mahha sinna templisse, ja läks kõrwale, ja ärraminnes poos ta ennast ülles. Agga üllemad preestrid wotsid need hõbbetükid ja ütlesid: Neid ei sünni mitte ohwri wasto panna, sest se on werre-hird. Agga nemmad

mad piddasid nou, ja ostsid nende eest ühhe pottiseppa põllo matmisse paigaks woõrastele: se parrast hõraksse se põld werre-põlluks tänna päwani. Siis on tõeks sanud mis ööldud on propheti Jeremia läbbi, kes ütles: Ja nemmad on wõtnud Israeli laste kääst kolmkümmend hõbbetükki, selle hindu, kedda ni kalliks arwati, kedda moneid Israeli lastest ni kalliks arwasid; ja on neid annud ühhe pottiseppa põllo eest, nenda kui JS sand mind on käsknud.

Agga Juda-rahwas ei läinud isse mitte kõhto-kotta, et nemmad ei saaks rojaseks, waid et nemmad piddid Wasa-take sõma. Siis läks Pilatus nende jure wälja ja ütles; Mis teil on kaebamist selle innimesse peäle? Nemmad kostsid ja ütlesid temma wasto: Kui ep olleks sesinnane mitte kurjateggia, siis ei olleks meie tedda sulle ärraannud. Siis ütles Pilatus neile: Wõtke teie tedda ja moistke omma kässo-õppetusse järrel temma peäle kõhnut. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Meil ep olle lubba keddagi ärratappa. Et Jესusse sanna piddi tõeks sama, mis ta olli ütelnud, kui ta tähhendas, misuggust surma temma piddi surrema.

Agga nemmad se rahwa hull hakkasid temma peäle kaebama ja ütlesid: Tedda olleme meie leidnud, et ta rahwas ärrapõrab, ja kelab Keisrile kõhto-rahha andmast, ja ütles ennast Kristusse ühhe kunniga ollewad.

Siis läks Pilatus jälle kõhto-kotta ja kutsus Jესust.

Jesust. Agga Jesus seisis Ma-wallitseja ees, ja Ma-wallitseja Pilatus küsis temmalt ja ütles: Olled sa Juda-rahwa kuningas? Agga Jesus wastas ja ütles temmale: Rägid sinna sedda issiennesest, woi on sulle teised sedda minnust üttelnud? Pilatus wastas: Ollen minna Juda-mees? sinno omma rahwas ja üllemad preestrid on sind mulle ärraannud; mis sa olled teinud? Jesus kostis: Minno kuningriik ep olle mitte sehsinnatsest ma-ilmast; olleks mo kuningriik sehsinnatsest ma-ilmast, kül mo teenrid tapleksid, et mind Juda-rahwa kätte ei saaks ärraantud; agga nüüd ep olle mo kuningriik mitte siit. Siis ütles Pilatus temma wasto: Olled sinna siis ommeti kuningas? Jesus kostis: Jah ollen, sest minna ollen kuningas, ma ollen seks sündinud, ja seks ilmale tulnud, et ma tõele pean tunnistust andma; iggaüks kes tõe seest on, se kuleb minno heäle. Pilatus ütles temmale: Mis on tõdde? Ja kui ta sedda sai üttelnud, läks temma jälle wälja Juda-rahwa jure, ja ütles üllematte preestride ja rahwa wasto: Minna ei leia ühtegi süüd sest innimessest. Ja üllemad preestrid kaebasid paljo temma peäle; agga kui temma peäle neist ja rahwa wannemist kaebati, siis ei kostnud temma ühtegi. Siis ütles Pilatus temma wasto: Eks sa kule, kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad? Agga Pilatus küsis temmalt jälle ja ütles: Eks sa middagi ei wasta? wada kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad. Agga Jesus ei wastand ennam ühtegi et Ahhe ainsa sanna peäle, nenda et Pilatus sedda wägga immeks yanni.

Agga nemmad aiasid peäle ja ütlesid: Temma annab rahwale pahha nou, ja õppetab keik möda Juda maad, ja on algand Kalilea-maalt juut sadik. Agga kui Pilatus Kalilea-maad kulis, küsis temma, kas se innimenne Kalilea-ma mees piddi ollema? Ja kui temma teada sai, et ta Herodesse wallitsusse alt olli, läkkitas temma tedda Herodesse jure, kes neilge päiwil Jerusalemmas olli. Agga Herodes sai wägga rõõmsaks, kui ta Jesust nähha sai, sest ta õlleks tedda hea melega jo ammogi näinud, sepärrast et ta olli paljo temmast kuulnud, ja temma lotis ühhe immetähhe nähha sada, mis temmast piddi tehtama. Kõl ta küsis temmalt mitme sannaga, agga temma ei wastand temmale ühtege. Agga üllemad preestrid ja kirjatundjad seisid ja kaebasid wägga waljuste temma peäle. Agga kui Herodes omma sõameestega tedda es olle mißski pannud ja naerud, siis panni temma ühhe walge ride temma ümber, ja läkkitas tedda jälle Pilatusse jure. Ja sel päwal said Pilatus ja Herodes teine teisega sõbraks; sest enne ollid nemmad teine teise peäle wihhased olnud.

Agga Pühhiß olli Ma-wallitsejal se wiis, rahwale ühhe wangi lahti lasta, kedda nemmad ial lahti pallusid. Agga siis olli neil üks kulus wang, kedda hüti Barrabaks, se olli kinnipandud mässajattega, kes mässamisse sees ollid ühhe ärratapnud. Ja rahwas küssendas ja hakkas palluma, et ta piddi teggema nenda kui ta ikka neile olli teinud. Agga Pilatus kutsus need üllemad preestrid ja üllemad ja sedda rahwast kokko. Kui nem-

nemmad nüüd ühhes kous ollid, ütles Pilatus nende wasto; Teie ollete sedda innimest minne jure tonud ofsego rahwa ärrapöörjat; ja wata ma ollen tedda teie ees kulanud, ja minna ep ollo sest innimesest ühtegi süüd leidnud, mis teie temma peäle koebate; egga Herodeske; sest ma ollen teid temma jure lätkitanud, ja wata polle ühtegi temmale tehtud; mis surma wäärt on. Agga teil on se wiis, et minna ühhe teile lahti lassest Pasa-pühhal; sepärrast tahhan ma tedda farvistada ja lahti lasta. (sest ta pididi neile pühiks ühhe lahti lastma) Kumba teie wääd tahhate, et ma teile pean lahti lastma, Barrabast, woi Jesust, tedda hütakse Kristusseks? tahhate teie, et ma teile se Juda-rahwa kuningaga pean lahti lastma? Sest temma teadis, et üllemad preestrid tedda kadedusse pärrast ollid ärrannud. Agga kui temma kohto-järje peäl istus, lätkitas temma naene temma jure ja lastis öölda: Argo olgo fulle ühtegi reggemist sesunnatse Digega, sest minna ollen tänna unnes paljo kannatanud temma pärrast. Agga üllemad preestrid ja wannemad melitastid rahwast, et nemmad Barrabast pididid lahti palluma ja Jesust hukka saatma; ja kihbutastid rahwast, et temma enneminne Barrabast neile pididi lahti lastma. Siis kostis Ma-wallitseia ja ütles nende wasto: Kumba teie tahhate neist, et ma teile pean lahti lastma? Agga keik se hukkisendas wägga ja ütles: Hukka tedda ärra, ja lasse meile Barrabast lahti, kes olli ühhe mäsamisse, mis linnas olli sündinud, ja taomisest pärrast wangi-torni heidetud. Siis hüdis Pilatus ta nende wasto, ja tahtis Jesust lahti lasta.

Siis küssendasid nemmad ta keif ja ütlesid: Ei mitte tedda, waid Barrabast. Agga Barrabas oli rõwel. Siis wastas Pilatus ja ütles niile jälle: Mis teie siis tahhate, et ma pean teggema selle Jeesussega, kedda härakse Kristusseks, ja kedda teie ütlete Juda-rahwa kuningaga ollewad? Agga nemmad küssendasid ta, karjusid wasto ja ütlesid keif: Sago ta risti podud! lõ tedda risti! Agga Pilatus ütles kolmat puhko nende wasto: Mis sesinnane siis kurja teinud? ma polle temmast ühtegi surma süüd leidnud, sepärrast tahhan ma tedda farristada ja lahti lasta; agga nemmad küssendasid weel ennam: Lõ tedda risti! ja aiasid peäle sure küssendamissega ja pallusid, et tedda pididi risti lödama. Ja nende ja üllematte preestride küssendaminne wottis woimust.

Siis wöttis nüüd Pilatus Jeesust ja peßsis tedda piitsaga. Ja need sõamehhed punnusid ühhe kroni kibbowitsust, ja pannid sedda temma pähhä, ja pannid ühhe purpuri-mantli temma ümber ja ütlesid: Terre, Juda-rahwa kuningas! ja löid tedda keppidega. Siis läks Pilatus jälle wälja ja ütles nende wasto: Wata ma toon tedda teile wälja, et teie tunnete, et ma temmast ühtegi süüd ei leia. Siis läks Jeesus wälja ja kandis se kibbowitsa kroni ja purpuri mantli; ja Pilatus ütles nende wasto: Ennä innimest! Kui nüüd üllemad preestrid ja teenrid tedda näggid, küssendasid nemmad ja ütlesid: Po risti! po risti! Pilatus ütles nende wasto: Wortke teie tedda ja poge tedda risti, sest minna ei leia süüd temmast. Juda-rahwas kostsid temmale: Weil on käst, ja meie

meie kässo järrele peab temma surema, sest ta on isseennast Jummalä Poial's teinud. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, kartis temma weel ennam, ja läks iälle kohto kotta, ja ütleb Jesusse wasto: Kust sinna olled? agga Jesus ei annud temmale wastust. Siis ütleb Pilatus Jesusse wasto: Eks sa rāgi minnoga? eks sa ei tea, et mul melewald on sind risti pua, ja melewald on sind lahti lasta? Jesus kostis: Sinnul ep olleks ühtegi melewalda minno ülle, kui se sinnule ei olleks antud üllewelt; sepārrast on selles, kes mind sulle on ārraannud, surem pat. Sest aiast otsis Pilatus tedda lahti lasta: agga Juda-rahwas küssendasid ja ütlesid: Kui sa sedda sinnast lahti lassed, siis ep olle sinna Keisri söbber mitte, sest iggāuks, kes isseennast kunningaks teeb, se on Keisri wastane. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, wiis temma Jesust wälja, ja istus mahha kohto-jārie peäle senna paika, mis hütaksje kiw-wi-pörmānduks, agga Ebreä kele Kabbataks. Agga se olli Pasa-pāhha walmistamisē pādāw liggi kuendamal tunnil; ja temma ütles Juda-rahwa wasto: Ennā teie kunningast! Agga nemmad küssendasid: Wi ārra, wi ārra! wo tedda risti! Pilatus ütles neile: Kas minna pean teie kunningast risti poma? üllemad preestrid wastsid: Weil ep olle kunningast, kui Keiser.

VI.

Agga kui Pilatus nāagi, et temma ei wöind ühtegi parrata, waid et weel ennam kārre sündis, wottis temma wet ja pessis kässo rahwa nāhhes ja ütles; Ma ollen ilma süta sellesinnatsē

Dige

Sige werrest; kül teie sate nähha! Siis wastas
 keik rahwas ja ütles: Temma werri õlgu meie
 pe le ja meie laste pe le.

Agga Pilatus tahtis rahwa me  p arrast teh-
 ha, ja moistsis kohhut, et nende palwe järrele
 piddi sündima, ja laskis nelle Parrabast lahti,
 sedda, kes ühhe m assamisse ja tapmisse p arrast
  lli wangi-torni heidetud, kedda nemmad lahti
 pallusid: Agga Jesust, kedda ta piitsaga lasnud
 peksta, andis ta, nenda kui nemmad tahtsid,
 nende kätte, et tedda piddi risti lödama.

Siis wotsid Ma-wallitseja s amehhed Jesust
 ennesega, ja wisid tedda  rra senna kotta, mis on
 kohtopakk, ja kutsusid keik sedda w ae-hulka ja
 koggusid temma jure keik omma seltsi k okko; ja
 wotsid temma rided seljast  rra, ja pannid tem-
 ma ümber purpuri-mantli, ja punn id kroni
 k ibberwitsust ja pannid sedda temma ümber Pea,
 ja andsid pilliroo temma parrema kätte, ja heitsid
 temma ette p lweeli mahha, naersid tedda ja hak-
 kaid tedda terretama ja ütlesid: Terre Juda-
 rahwa kunningas! Ja nemmad wotsid sedda
 pilliroo, ja l oid sega temma pähhä, ja s ullitasid
 temma pe le, ja heitsid p lweeli mahha ja kum-
 mardasid tedda.

Ka kui nemmad tedda said naernud, wotsid
 nemmad se purpuri-mantli temma seljast  rra, ja
 pannid temma omma rided temma selga, ja wisid
 tedda wälja, et nemmad tedda piddid risti l oma.

Ja Jesus kandis omma risti ja läks wälja. Agga kui nemmad wäljaläksid ja tedda ärrawisid, leidsid nemmad ja said kätte ühhe Kireni linna mehhe, kes möda läks, Simon nimmi, kes wäljalt tulli, Aleksandri ja Kuthwi issa, sedda sundsid nemmad wäggiße ja pannid risti temma peäle, et ta sedda Jesuse järrele pididi kandma.

Agga temma järrel kätis suur hull rahwast ja naesi, kes ka kaebasid ja tedda nutsid. Agga Jesus pöris ennast ümber nende pole ja ütles: Jerusalemma tütre, ärge nutke mind, waid nutke issiennast ja ommad lapsed: sest wata need wäwad tullewad, millal ööldakse: Onsad on need, kes siggimatta, ja need ihhud, mis ilmale ei kannud, ja need nissad, mis ep olle immetanud. Siis hakkawad nemmad ütlesma mäggedele: Langege meie peäle; ja mäekinkude wästo: Katske meid? Sest kui sedda torele pule tehakse, mis siis kuiwale peab sündima? Agga temmaga woidi kaks teist kurjateggiat wälja ärrahukkata.

Ja nemmad wisid tedda senna paika, mis hütkse Ebrea keele Kolgataks, se on ärraselletud pea-lae asse. Ja kui nemmad senna said, andsid nemmad temmale jua wina mirriga ja ädikast sappiga seggatud, ja kui ta sai maitsnud, ei tahtnud ta mitte jua, ja ei wotnud. Seäl posid nemmad tedda risti, ja temmaga kaks kurjateggiat, teist parrema, teist pahhema pole, agga Jesust keskele. Agga Jesus ütles:

Isa anna nelle andeks / sest nemmad ei tea mitte / mis nemmad tewad.

Agga Pilatus kirjotas ka ühhe peäle kirja, ja panni sedda risti külge; agga se olli kirjotud: Jesus Naatsaretist, Juda-rahwa kuningas! Sedda pealekirja nüüd lugesid paljo Juda-rahwas, sest se pais olli liggi liina, kus Jesust risti podi; ja se oli kirjotud Ebrea-, Kreka-, ja Ladina-kele. Siis ütlesid Juda-rahwa üllemad preestrid Pilatusse wasto: Urra kirjota mitte Juda-rahwa kuningas; waid et temma ütelnud: Minna ollen Juda-rahwa kuningas. Pilatus kostis: Mis ma kirjotanud, ollen ma kirjotanud.

Kui nüüd need sõamehhed Jesust ollid risti pönnud, wotsid nemmad temma rided ja jaggasid neid, ja teggid nelli ossa, igga sõamehhele ühhe ossa ja sedda kuba; agga se kuub olli õblematta üllewelt ülleüldes koutud. Siis ütlesid nemmad teine teise wasto: Urge kiskugem sedda mitte lõhki, waid heitkem liisko selle pärrast, kelle pärrast se peab ollema. Ja nemmad heitsid liisko, mis iggaüks pididi sama, et se kirri pididi tõeks sama, mis on õöldud prohwetil läbbi: Nemmad on minno rided issekeskes jagganud, ja minno kuba pärrast liisko heitnud. Sedda teggid nüüd need sõamehhed, ja istid ja hoidsid tedda seal. Agga se olli kolmas tund, kui nemmad tedda risti löid.

Ja rahwas seisis seal waatmas, ja üllemadke irwitasi tedda nendega ja ütlesid: Muid on ta aitnud, aitko temma isse ennast, kui ta on se Kristus, Jummalal ärrawallitsetud. Agga ka sõamehhedke naersid tedda, ja läksid temma jure

ja wiisid temmale ädikast ja ütlesid: Kui sinna ol-
 led Juda-rahwa Kuningas, siis aita issi ennast.
 Gest üks peälekirvi oli ka ülle temma Pea tem-
 ma surma süüst kirjotud Kreka-, Laddina- ja
 Ebreakele tähtedega: **Sesimane on Jesus /**
se Juda-rahwa Kuningas.

Süis podi temmaga kaks rõõwliu risti, teine
 parrema ja teine pahhema pole. Süis sai se kirvi
 tõeks, mis ütles: **Ja temma on üllekohtuste**
setka arwatud.

Agga Jesuse risti jures selhis temma emma,
 ja temma emma ödde Maria Kleopa naene, ja
 Maria Mahdalena. Kui nüüd Jesus omma em-
 ma näggi, ja se jüngri seäl jures seiswad, kedda
 temma armastas, ütles ta omma emma wasto:

Naene wata se on sinno poeg.

Pärrast ütles temma selle jüngri wasto:

Wata se on sinno emma.

Ja sestammast tunnisti wottis se jünger tedda
 omma kotta.

Agga need kes möda läksid, teotasid tedda,
 wangutasid ymmad Pead ja ütlesid: **Woi!** sinna
 kes ja Jummalala templi mahhakisud, ja kolmel
 päwal üllesehhitad! aita issi ennast; olled sinna
 Jummalala Poeg, siis astu risti peält mahha.
 Agga nendasammoti naersid tedda ka ülle mad
 preestrid issikeskes kirjatundjatte ja wannematte-
 ga ja ütlesid: **Muid on temma aitnud, issiennast**
ei woi temma mitte aidata; kui temma se Kris-
tus

tus Israeli Kuningas on, siis astko temma nüüd
 ristil peält mahha, et meie nâme, siis tahhame
 meie tedda uskuda: Temma on Jummal peäle
 looenuid, se peästko tedda nüüd, kui ta temma
 mele pärrast on; sest temma on ütelnud: Minna
 ollen Jummal Hoeg! Mendasammoti teotasid
 tedda ka need rõõwolid, kes temmaga ollid ristil
 podud.

Agga üks neist Furjateggiaist, kes ollid ülles-
 podud, teotas tedda ja ütles: Kui sa olled Kris-
 tus, siis aita issiennast ja meid. Agga se teine
 kostis ja sõitles tedda ja ütles: Eks sinnagi ei
 karda Jummalat, sest et sinna sessammast huk-
 katusses olled? ja meie kül õigusse polest: sest
 meie same kätte, mis meie tõ wäärt on; agga
 sesinnane ep olle ühtegi pahha teinud. Ja tem-
 ma ütles Jesusse wasto: Jesand, mõtle minno
 peäle, kui sa omma Kuningriiki tuled. Ja Je-
 sus ütles temmale:

Tõest minna ütlen sulle / tänna pead sa
 minnoga Paradisis ollema.

Agga liggi kuendamal tunnil siis sai pimmedus
 leik üle se Ma ühheksamast tunnist sadik, ja päi-
 ke läks pimmedaks; ja ühheksamal tunnil kissen-
 das Jesus sure heålega ja ütles:

Eli / Eli / lamma sabahani? se on ä-
 raselletud:

Minno Jummal! minno Jummal! miks
 sa mind olled mabhajätanud!

Agga monningad neist, kes seal juures seists,

Kui nemmad sedda kuulsid, ütlesid: Wata temma kutsus Eliast.

Pärvast kui Jesus teadis, et jo keik olli lõppetud, et kirri piddi tõeks sama, ütles/temma:

Mul on janno!

Agga seäl seisis üks asti täis ädikast; ja warsti jooksis üks nende seast, wõttis kāsna, täitis seda ädikaga, pistis sedda isopi pilliroo otsa, ja pani sedda temma su ette ja jotis tedda ja ütles: Dotke, same nähha, kas Elias tulleb tedda mahawotma. Ja teised ütlesid: Ota, saab nähha, kas Elias tulleb, aitma tedda. Kui nüüd Jesus sedda ädikast sai wotnud, ütles temma:

Se on lõppetud.

Ja se tek keigepühhama paiga ees templis karrises koskelt lõhki. Agga Jesus küssendas jälle sure heäleaga ja ütles:

Jesa / sinno kätte annan ma omma Waimo.

Ja kui ta sedda sai üttelnud, nõrgutas ta Pead ja heitis hinge.

VII.

Ja wata, se ettepodud tek, mis templis keigepühhama ees, karrises lõhki kahheks üllemast otsast allamast sadik; ja Ma warrises, ja kaljud lõhkesid lõhki; ja hauad läksid lahti, ja tousid ülles paljo nende pühhade ihhusid, kes ollid maganud, ja pärrast temma ülestoustmist tullid nemmad haudadest wälja ja läksid pühha linna, ja näitsid ennast mitmele.

Agga kui se pealik, kes temma kohhal seisis, ja need kes temmaga ollid ja Jesust hoidsid, näggid sedda Ma wärrisemist, ja mis sündis, ja et ta nenda küssendades hinge heitis, kartsid nemmad wägga, auustasid Jummalat ja ütlesid: Töest sesinnane Innimenne olli õige ja Jummalat Poeg. Ja keik rahwas, mis sinna tulli, sedda waatma, kui nemmad näggid mis sündis, löid nemmad omma wasto rindo ja läksid taggasi.

Agga keik temma tutwad seisis kaugel; agga seäl olli ka paljo neid naesi kaugel waatmas, kes Jesusse järrel ollid käinud Kalilea-maal ja tedda teninud, kelle seas ka olli Maria Mahdalena ja Maria weike Jakobusse ja Josesse emma ja Salome Sebedeusse poegade emma, kes ka ollid temma järrel käinud ja tedda teninud, kui ta Kalilea-maal olli, ja paljo muud naesi, kes temmaga ühtlase ollid üllesläinud Jerusalemma.

Agga Juda-rahwas, et need kehhad hingamis-
 se päwal risti peäle ei piddand jama, sest et walmistamise päaw olli, (sest se hingamise-päaw olli suur) pallusid nemmad Pilatust, et nende säre-luud piddid murtama ja neid mahhawaetama. Siis tullid need sõamehhed ja murdsid selle esimesse säre-luud ja selle teise, kes temmaga olli risti podud. Agga kui nemmad Jesusse jure tullid, ja näggid tedda jo surnud ollewad, ei murdnud nemmad temma säre-luud mitte; waid üks neist sõamehhist pistis oddaga temma külge, ja seddamaid tulli werri ja wes? wälja. Ja kes sedda on näinud, se on sedda tunnistanud, ja
 M 6 temma

temma tunnistus on tõsine, ja se teab, et ta räägib, mis tõsi on, et teie peate uskma. Sest se on sündinud, et kirri piddi tõeks sama: Temmale ei pea luudki Patki murtama; ja ta ütleb teine kirri: Nemmad peavad näggema, kelle kisse nemmad on pistnud.

Ewangelium surel Redel.

Ja wata parrast sedda kui jo õhto kätte tulnud, (et se walmistamisse pääw olli, se on pühhad laupäär) siis tulli üks rikkas mees Arimatiast, Juda-rahwa linnast, Josef nimmi, kes aus rae isсанд olli, üks hea ja õige mees, (se ei olnud mitte nendega ühhes nous, egga kiitnud nende tööd) kes isõige Jummalala riki ka otis ja Jesuse jünger ka olli, agga sallaja kartusse parrast Juda-rahwa eest, se julges ja läks Pilatusse jure ja pallus ennesele Jesuse ihho, et ta sedda piddi sama mahhawotta. Agga Pilatus panni immeks, et ta jo olli ärrasurnud, ja kutsus se pealikko ennese jure ja küssis temmalt, kas ta jo ammo ärrasurnud. Ja kui temma pealikfult teada sai, siis andis temma Joseppile se ihho, ja käs kis sedda temmale anda. Siis tulli temma ja ostis kallist linnast riet ja wottis Jesuse ihho mahha.

Siis tulli ka Nikodemus (kes enne õsel Jesuse jure olli tulnud) ja tõi seggatud mirri ja aloe liggi sadda naela. Siis wotsid nemmad Jesuse ihho ja mähkisid sedda puhta kalli linnaste riette sisse kalliste rohtudega, nenda kui Juda-rahwal se wiis on mahhamatta. Agga seäl paikas, kus ta olli ristil lödud, olli üks aed, ja aedas üks uus haud,

haud, ja Josef panni sedda sennasamma ennese ude hauda, mis ta olli lastnud raiuda kaljo sisse, kühho ep olnud ükski ial pandud. Siina pannid nemmad siis Jesust Juda rahwa walmistamis-
 misse pawa parrast, sest et se haud liggi olli. Ja temma Josef weretas ühhe sure kirowi haua ukse ette ja läks ärra. Ja se olli walmistamis-
 pawa, ja se hingamisse pawa tulli peäle.

Agga need naesed, kes temmaga ollid Kalileet-
 maalt tulnud, käisid ta järrel. Agga seal ollid Maria Mahdalena ja se teine Maria Joseesse em-
 ma istumas haua kohhal, ja waatsid sedda hau-
 da, ja kühho ja kuida temma ihho siina pandi. Agga nemmad läksid taggasi, ja walmistasid
 kallid rohhud ja salwi, ja sel hingamisse-pawal
 seisid nemmad rahhul käsko järrel.

Agga teisel pawal mis tulleb walmistamis-
 pawa järrele, tullid üllemad preestrid ja Barise-
 rid kofko Pilatusse jure ja ütlesid: Jesand, meie
 mele on tulnud, et temma, se pettis, ütles, kui
 ta alles ellus olli: Minna tousel kolme pawa
 parrast ülles. Separrast käski sedda hauda hästi
 hoida kolmandama pawani, et temma jüngrid
 õsel ei tulle, ja tedda ärra ei warrasta ja ei ütles
 rahwa wasto: Temma on surrust üllestoussud.
 Siis on wiimne pettus pahhem kui essimenne.
 Agga Pilatus ütles nende wasto: Hoidjaid on
 teil, minge ja hoidke hästi, nenda kui teie tun-
 nete. Ja nemmad läksid ärra, ja hoidsid hästi
 sedda hauda hoidjartega, ja pannid se kirowi
 pitseriga kinni.

Meie Issanda Jesuse Kristuse

Ülestõusmine /

Nelja Ewangelisti Ramatust
folkopandud.

Ja kui se hingamisepäaw sai möda läinud, **J**ostis Maria Mahdalena ja Maria Jakobusse emma ja Salome kallid rohhud, et nemmad piddid tulles ja tedda woidma. Ja essi messel naddala päwal wägga warra, kui alles pimme olli ja walge hakkas sama, läksid nemmad sedda hauda waatma, ja tullid puhte päwa tõustes haua jure, ja wiisid need kallid rohhud, mis nemmad ollid walmistanud, ja monningad ollid nendega.

Ja wata, suur ma-wärriseminne sündis, sest Issanda ingel tuli taewast mahha, läks senna jure ja weretas se kirowi ukse eest ärra, ja istus senna peäle. Ja temma näggo olli otsego walk, ja temma rided walged kui lummi. Agga hirmo pärrast temma eest wärrisesid need hoidjad ja said otsego surnuks.

Agga need näesed senna minnes ütlesid isikeskes: Kes weretab meile se kirowi haua ukse peält ärra? Ja kui nemmad senna waatsid, näggid nemmad, et se kirowi olli ärraweretud, sest temma olli wägga suur.

Agga Maria Mahdalena, kui ta näab, et se

fiine

Kirwi haua eest olli ärrawoetud; siis jookseb temma ja tulleb Simona Peetrusse ja se teise jüngri jure, kedda Jesus armastas, ja ütleb neile: Nemmad on Jssandat haua seest ärrawotnud, ja meie ei tea, kuhho nemmad tedda on winud.

Need teised naesed leidsid kirwi haua peält ärraweretud ollemast, ja kui nemmad sisse läksid, ei leidnud nemmad Jssanda Jesusse ihho mitte. Ja se sündis, kui monningad neist naesist wäljas haua jures sepärrast kahhe wahhel ollid, wata, siis seisid kaks meest nende kõrwas hiilgawa riettega. Ugga kui nemmad wägga kartsid ja ommad silmad mahha löid, siis ütlesid nemmad nende wasto: Mis teie sedda ellawat surnude jures otsite? ei ta polle siin, waid ta on üllestousnud: tulle-tage mele, kuidas temma teile on rääkinud, kui ta alles Kalilea-maal olli, üteldes: Sedda innimesse poega peab ärraantama pattuste innimes-te kätte ja risti lödama, ja kolmandamal päwal jälle üllestousma. Ja temma sannad tullid nende mele. Ja nemmad läksid haua jurest taggasi, ja kulutasid sedda keif neile ühheteistkümmele ja keifikile teistele. Ugga Maria Mahdalena, (kes jenne haua jurest olli ärrajoosnud) ja Joanna ja Maria Jakobusse emma, ja muud naesed nendega ollid need, kes sedda Apostlidade rääkisid, ja nende kõnne olli nende melest otsego tühhi jut, ja nemmad ei usknud neid mitte.

Ja need teised naesed, kes alles haua sisse ollid jänud, näggid ühhe nore mehhe parramal polel istwad, sel olli pitk walge rie selgas, ja nemmad ehmata-
sid

id wägga. Agga se ingel kostis ja kiles nende
 naestele: Urge ehmatage ja ärge kartke teie mit-
 te, sest ma tean, et teie otsite Jesust Naatsaret-
 list, kes risti olli lödud; tedda ep olle siin, sest ta
 on üllestousnud, nenda kui ta on ütelnud: tul-
 ge tenna, wadage se asse, kuhho nemmad tedda
 ollid pannud, ja kus JSand on maganud.
 Agga minge ussinaste ärra, ja üttele temma
 jüngrittele ja Peetrussele, et temma surmust on
 üllestousnud, ja wata, temma lähhäb teie ele
 Kalilea-male, seäl sate teie tedda nähha, nenda
 kui temma teile on ütelnud; wata minna ollen
 teile sedda ütelnud. Ja nemmad läksid ruttuste
 wälja ja jooksid haua jurest ärra kartusse ja sure-
 rõmoga, sest nende peäl olli wärristus ja ehma-
 tus tulnud, ja nemmad jooksid, sedda temma
 jüngrittele kolutama, agga tee peäl ei ütelnud
 nemmad ühhelegi ühtegi, sest nemmad kartsid.

Agga Peetrus wöttis Maria Mahdalena ja esse-
 neste naeste jutto peäl kätte ja läks wälja ja se teine
 jünger Joannes, ja tullid haua jure. Agga need
 mollemad jooksid ühtlaste, ja se teine jünger jook-
 sis ele ussinaminne kui Peetrus ja tulli enne haua
 jure. Ja temma nääb kummarkülle need surno-
 linnad seäl ollewad, agga temma ei lainud mitte
 sisse. Siis tulleb Simon Peetrus, kes temma
 järrel käis, ja kui ta kummarkülle sisse watis ja
 haua sisse läks, nääb ta need surno-linnad üksi
 maas ollewad, ja et se biggi-rättik, mis temma
 Pea peäl olli, mitte ep olnud surno-linnadega
 maas, waid issepäinis mässitud ühte paika.
 Siis läks nüüd ka se teine jünger sisse, kes enno

Olli tulnud haua jure, ja näggi ja uskus; sest nemmad ei moistnud weel mitte sedda kirja, et temma piddi surnust üllestousma. Siis läksid need jüngrid ärra ommade jure jälle, ja Peetrus panni sedda isfienneses immeks, mis olli sündinud.

Agga Jesus, kui temma warra olli üllestousnud essimesesl nåddala päwal, näitis ta ennast essite Maria Mahdalenale, kellest temma seitse kirja waimo olli wäljaaianud. Sest Maria, kes teisforda houa jure olli wäljalainud, seisis haua jures wäljas ja nuttis; kui ta nüüd nuttis, watis temma kummarkülle haua sisse, ja näab kaks inglit walge riettega istwad, teist Pea ja teist jalge otsas, kus Jesusse ihho olli magganud; ja nemmad ütlewad temmale: Naene, mis sa nuttad? temma ütleb neile: Nemmad on minno Jssand dat ärrawinud, ja minna ei tea, kuhho nemmad tedda on pannud. Ja kui ta sedda sai üttelnud põris temma ennast ümber ja näab Jesusst seiswad, ja ei teadnud, et se Jesus olli. Jesus ütles temmale: Naene, mis sa nuttad? kedda sa otsid? Temma mõtles, et se piddi kārner ollema, ja ütles temmale: Jssand, kui sinna tedda olled ärrakannud, siis ütle mulle, kuhho sa tedda olled pannud, ja ma tahhan tedda ärrawõtta. Jesus ütles temmale: Maria! Temma põris ennast ümber ja ütles temmale: Rabbuni, se on, Dopetaja! Jesus ütles temmale: Ärra putu minnusse, sest ma polle weel ülleslainud omma Jssa jure; agga minne mo wendade jure ja ütle neile: Minna lähhan ülles omma Jssa ja teie Jssa jure, ja omma Jummalala ja teie Jummalala jure.

Agga

Agga kui need teised naesed, kes esimest korda hana juures tullemas ollid, ärraläksid temma jüngrittele sedda mis ingel neile olli ütelnud, kulumata, wata, siis tuli Jesus nende wasto ja ütles: terre! agga nemmad tullid temma juure ja hakkasid temma jalge ümber, ja kummardasid tedda. Siis ütles Jesus neile: Urge kartke mitte, minge, kulumata minno wendadele, et nemmad Kalilea-male läh-hawad, ja seal sawad nemmad mind nähha. Agga kui nemmad ärraläksid, wata, siis tullid monned sest wahhist liina ja kulutasid üllemapreestridele keik, mis olli sündinud. Ja nemmad tullid wannemattega kokko, ja pidasid isikeskis nou, ja andsid neile sõameestele rahha kül ja ütlesid: Üttelge, et temma jüngrid õse tulnud ja tedda ärrawarrastanud, kui meie maggasime. Ja kui Ma wallitseja sedda saab kuulda, tahhame meie tedda melitada ja sata, et teie peate ilma murreta ollema. Agga nemmad wotsid sedda rahha ja teggid nenda, kui neid õppet; ja se kõnne sai kuulsaks Juida-rahwa juures tännapawani.

Se peäle tulleb Maria Mahdalena ja Kulutab jüngrittele, kes temmaga ollid olnud, kes leinasid ja nutsid, et ta olli Jesandat näinud, ja et ta temmale sedda olli ütelnud. Ja need, kui nemmad kuulsid, et ta elas, ja temmasi olli nähtud, ei usknud nemmad mitte.

Agga pärrast kui kaks neist kõndisid, näitis Jesus ennast teisel näul, kui nemmad (ennego Maria Mahdalena sai taggasi tulnud) male läksid. Sest wata, kaks nende seast ollid minnemas sel-sammal

sammal päral ühte allewisfe, mis Jerusalemmas
 liggi kuuskümmend waggo maad olli, selle nimmi
 olli Emmaus, ja nemmad rääksid isfikeskes fei-
 kist neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis,
 kui nemmad teine teisega jutto aiasid ja teine tei-
 felt küsksid, siis tulli ka Jesus isfi nende jure ja
 kâis nendega. Agga nende filmad peti, et nem-
 mad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles
 nende wasto: Mis kõnned need on, mis teie isfi-
 keskes kõnnelete kâies, ja ollete kurwanâolisfed?
 Agga üks, Kleopas nimmi, wastas ja ütles
 temmale: Sinnaks üksi kui woõras ellad Jeru-
 salemmas, ja ei olle teâda sanud, mis neil päiwil
 seâlsammas on sündinud? Ja temma ütles nei-
 le: Mis siis? agga nemmad ütlesid temmale:
 Sedda Jesussest Naatsaretist, kes olli prohwet
 wâggew teggudest ja sannast Jummalala ja keige
 rahwa ees, kuidas meie üllemad preestrid ja wan-
 nemad tedda on surma kôhto alla ârraannud, ja
 tedda risti lõnud. Agga meie lootsime, et ta
 pididi sesamma ollema, kes Israeli rahwast pididi
 ârralunnastama, ja peäle se keik on tanna kol-
 mas pâäw, kui se on sündinud. Agga ka mon-
 ningad naesed meie seast on meid ârraehmatanud,
 kes warra hommiko haua jure ollid tulnud, ja kui
 nemmad temma ihho ei leidnud, tullid nemmad
 ja ütlesid, ennast ka inglide nâo nâinud, kes üt-
 lewad, tedda ellawad; ja monningad meie seast
 lâksid haua jure ja leidsid nenda, kui need naesed
 ka üttelnud, agga tedda ennast ei nâinud nem-
 mad mitte. Ja temma ütles nende wasto: Oh
 teie rummalad ja süddamest pitkaldad sedda keik
 uskuda, mis prohwetid on râkinud! Eks Kristus
 sedda

sedda piddand kannatama, ja omma au sisse minnema? Ja temma hakkas Mosesest ja keikist prohweridest, ja selletas neile ärra keige kirjade sees sedda, mis temmast olli kirjotud. Ja nemmad said se allewi liggi, kuhho nemmad läksid, ja temma teggi ennast emale minnema. Ja nemmad pallusid tedda wäggise ja ütlesid: Ja meie jure, sest õhto jouab ja pääw werib; ja temma läks sisse nende jure jama. Ja se sündis, kui ta nendega laudas istus, wottis temma leiba, õnnistas ja murdis ja andis neile. Siis peäsid nende silmad lahti ja nemmad tundsid tedda, ja temma kaddus nende eest ärra.

Ja nemmad ütlesid teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei pölland, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärraselletas? Ja nemmad tousid selsammal tunnil ülles, ja läksid taggasi Jerusalemma, ja leidsid neid üksteistküm-mend ja neid, kes nende jures olli, kous ollemast, kes ütlesid: Jesand on tõeste ülestouanud ja ennast Simonale näitnud. Ja nemmad rääksid sedda ülles, mis tee peäl olli sündinud, ja kuida nemmad tedda leiwa-murdmisest olliid tunnud. Agga ei neidki nemmad usknud.

Agga wimaks, kui nüüd õhto-aeg olli, selsammal essimesesl nåddala päwal, ja ukсед lukkus olliid seäl, kus jüngrid ühhes kous olliid kartusse pärrast Juda-rahwa eest, ja need üksteistküm-mend laudas istid, ja need laks jüngrid sedda rääksid, siis tuli Jesus, näitis ennast ja seis sisse nende wahhel ja ütles neile: Rahho olgo teile!
Agga

Agga nemmad kohlusid ja kartsid, ja mõtlesid ennast wainu näggewad. Ja temma ütles neile: Miks teie ollete ni wägga ärraehmatand? ja niisparrast touswad nisuggused mõtlemisfed teie süddamette seest? Et wadage mo käd ja mo jallad, sest et minna sesamma ollen: kartske mind kättega ja wadage, sest wainul ep olle mitte lihha ja luid, nenda kui teie näte mul ollewad. Ja kui ta sedda sai ütelnud, näitis temma neile ommad käd ja jallad ja külge; siis said need jüngrid rõõmsaks, kui nemmad Jesandat näggid. Agga kui nemmad rõõmu parrast weel ei usknud ja immeks pannid, siis ütles ta nende wasto: Kas teil on siin miiddagi süa? ja nemmad pannid temma ette tükki küpsatud kalla ja kerjemet; ja temma wõttis ja söi nende ees.

Ja ta sõitles nende uskmatta ja kowwa süddant, et nemmad neid es olle usknud, kes tedda ollid näinud üllestoussnud ollewad.

Agga temma ütles weel nende wasto: Meed on need kõnned, mis ma teile rääksin, kui minna alles teie jures olin: sest keik peab tõeks sama, mis Mosesse kässo-õppetussesse, ja prohwetide ja lauloräimatusse minnust on kirjotud. Siis teggi temma nende moistust lahti, et nemmad kirjad moistusid. Ja temma ütles neile: Nenda on kirjotud ja nenda piddi Kristus kannatama ja üllestoussma sünnust kolmandamal päwal, ja temma nimel kulumata meelepärendamist ja pattude andeks-andmist keige rahwa seas, ja algama Jerusalemmas. Agga teie ollete nende asjade tunnistajad.

nistajad; ja wata minna lakkitan teie peäle omma Jesa tootust: agga teie jäge Jerusalemma liina fenniks, kui teid ehhitakse wäega tõrgest.

Süis ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Jesa mind on lakkitanud, nenda lakkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai ütlenud, puhhus temma nende peäle ja ütles neile: Wortke pühha Waimo; kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud: Kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitud. Agga Tomas üks neist kahhestteistkümnest, kedda nimmetakse kassikküks, ei olnud mitte nendega, kui Jesus tulnud. Süis ütlesid need teised jüngrid temmale: Meie olleme Jesandad näinud, agga temma ütles neile: Ei ma ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma sõrme naelte asseme sisse, ja ei panne omma kät temma külje sisse. Ja kahheksa päwa pärrast ollid need jüngrid jälle seälsammas, ja Tomas nendega; süis tulleb Jesus, kui üksed lükus ollid, ja seisis kest nende wahhel ja ütles: Rahho olgo teile! Pärrast ütles temma Tomale: Pista omma sõrme seie ja wata minno käd, ja anna omma kät seie ja panne minno külje sisse, ja ärra olle usk matta, waid uskliik. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Jesand ja minno Jummal! Jesus ütles temmale: Tomas, sa olled usk nud, sest et sa mind olled näinud; õnsad on need, kes ei nä, ja süiski uskwad. Agga Jesus on kül muid paljo immetähtä teinud omma jüngritte ees, mis ep olle ülleskirjotud sesinnatse ramato sisse; agga need

needsinnatied on firjotud, et teie peate uskma, et Jesus on Kristus Jummal ja Poeg, ja et teie peate uskma ja elid sama temma nimme sees.

Pärrast sedda näitis Jesus ennast jälle jüngerittele Siberia merre äres; agga temma näitis ennast nenda: Simon Peetrus ja Tomas, kedda kutakse kaksikkuks, ja Matanael, kes olli Kana linnast Galilea-maalt, ja Sebedeusse pojad, ja weel kaks teist temma jüngerittest ollid seal kous. Siis ütles Simon Peetrus neile: Ma lähhan kallo püüdma; nemmad ütlesid temmale: Meie tuleme ka sinnoga. Ja nemmad läksid wälja, ja läksid warri laewa peäle, ja selsammal ösel ei sanud nemmad ühtegi.

Agga kul jo walge sanud, seisus Jesus merre äres, ja jüngerid ei teadnud, et se pididi Jesus olla. Siis ütles Jesus neile: Papsokessed, eks teil polle ühtegi leiwa kõrwas? nemmad kostsid temmale: Polle mitte. Agga temma ütles neile: Heitke nota wälja parrema pole laewa, siis peate teie leidma. Nemmad heitsid siis, ja ei sudand ennam sedda weddada kallade hulga pärrast. Siis ütles sesamma jünger, kedda Jesus armastas, Peetrussele: Se on Jesand; kui nüüd Simon Peetrus kulis, tedda Jesanda ollewad, siis panni temma särki ennese ümber (sest ta olli allasti) ja heitis ennast merresse; agga need teised jüngerid tullid laewokessega (sest nemmad ei olud kangel mäelt ärra, waid liggi kaks sadda künart maad) ja weddasid sedda nota kalladega. Kui nemmad nüüd seält ärra tullid mäele, näggid

nemmad sütte-tuld seal maas, ja kallofest peäle pandud ollewad ja leiba. Jesus ütleb neile: Toge neist kallofestist mis teie praego ollete piüdnud. Simon Peetrus läks ja weddas sedda nota mäele täis suri kallo sadda ja kolm kuetkümme, ja se noot ei lainud mitte karki, et neid kül ni palju olli.

Jesus ütles neile: Tulge, wotke lounat; agga ükski neist jüngrittest ei julgend temmalt küsida: kes sinna olled? fesi nemmad teadsid, tedda JSsanda ollewad. Siis tuli Jesus ja wottis leiba ja andis neile, ja sedda kallofest selsammal kornbel. Tubba se olli kolmas kord, et Jesus ennast näitis omma jüngrittele, kui temma olli surmüst üllestousnud.

Agga kui nemmad said lounat sönud, ütleb Jesus Simona Peetruse wasto: Simon Jona poeg! armastad sinna mind ennam kui needsinatsed? temma ütleb temmale: Jah, JSsand, sinna tead, et minna sind armastan; temma ütleb temmale: Olle mo tallekeste karjane. Temma ütleb temmale jälle teistkorda: Simon Jona poeg! armastad sinna mind? temma ütleb temmale: Jah, JSsand, sinna tead, et minna sind armastan; temma ütleb temmale: Hoia mo lambad kui karjane. Kolmatkorda ütleb temma temmale: Simon Jona poeg! armastad sinna mind? Peetrus sai kurwaks, et ta temmale kolmatkorda olli ütelnud: Armastad sinna mind? ja ütleb temmale: JSsand, sa tead keik; sinna tunned, et ma sind armastan. Jesus ütleb temmale: Olle mo lammaste karjane. Töest, töest minna

minna ütlen sulle: Kui sinna nozem ollid, siis pannaid sa isse omma wõ wõle, ja kõndisid, kühho sa tahtsid; agga kui sinna saad wannaks sanud, siis pead sa ommad kãed wãlja sirrutama, ja üks teine panned wõ so ümber, ja wiib sind, kühho sa ei tahha. Agga sedda ütles temma tähhenda-des, mis sagguse surmaga temma piddi Jummalat amustama. Ja kui ta sedda sai rãklnud, üt-
leb temma temmale: Kãi minno jãrrel.

Agga Peetrus põris ennast ümber ja nõggi sedda jüngerit, kedda Jesus armastas, jãrrel kãi-wad, (kes ka olli õhto-sõmaiaal ennast Jesusse rinna peale lastnud ja ütelnud: Jesand, kes se on, kes sind ärraannab?) Kui Peetrus tedda nõggi, ütles temma Jesusse wasto: Jesand, agga mis sesinnane peab kannatama? Jesus ütles temmale: Kui minna tahhan, et ta peab jãma, künni ma tullen, mis sinna sest holid? Kãi sinna minno jãrrel.

Süis tousis kõnne wendade seas, et sesinnane jünger ei piddand surrema. Agga Jesus ei olnud mitte temmale ütelnud; et ta ei piddand surre-ma, waid, kui minna tahhan, et ta peab jãma, künni ma tullen, mis sinna sest holid? Sesinna-ne on se jünger, kes neistsinnatsist asjust tunnis-tab, ja sedda on üllestkirjotanud, ja meie teame, et temma tunnistus on tõss.

Agga need ükssteistkümmed jüngerid lãksid äs-sa Kalilea-male senna mãe peale, kühho Jesus neid oli kãsknud. Ja seãl on temma nõhtrud en-nam

nam kui wiest ja ast wennast ühhet hobil; ja kui nemmad tedda näggid, kummardasid nemmad tedda: agga monningad ollid kahhe wahhel. Ja Jesus tuli nende jure ja räkis neile ja ütles: Minnule on antud keik melewald taewas ja Ma peäl. Sevârrast minge keige ma-ilma ja õppetage keik rahwast, ja kolutage armo-õppetust keige lomale, ja ristige neid Jesa, ja Poia, ja pühha Waino nimmel. Ja õppetage neid pid-dama keik, mis minna teid ollen käsknud. Kes ussub, ja kedda ristitakse, se peab õnsaks sama; aaga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile kes uskwad, peawad nisuggused täh-hed jures ollema: Minno nimmel peawad nem-mad kurie waimusid wäljaaiama, usi kelesid räkima, ussa ülleswotma, ja kui nemmad üht sur-ma-jonist peaksid joma, ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Gaigede peäle peawad nemmad käski pannema, siis sawad nemmad parremaks. Ja wata minna ollen iggapäwa teie jures ma-ilna otsani.

Pârrast on temma nähtud Jakobusfest, pâr-rast keikist Apostlidest. Nenda on ta pâr-rast om-ma kannatamist issiennast ellawalt näitnud mit-me tõsise märgiga, ja on nähtud nelliküm-mend päwa, ja räkis Jummalaga riigi asjad.

Meie JSanda Jesusse
Kristusse

Laewaminne /
Ewangelistidest üllespandud.

Agga Jesus wiis ommad jüngrid wälja Peta-
niast sadik, ja kui ta nendega seäl kokko sai,
käskis temma neid, et nemmad ei piddand Jeru-
salemast ärraminne, waid JSa tootust
ootma, mis teie, ütles temma, minnuft ollete
kuulnud. Sest Joannes on kül weega ristitud,
agga teid peab pühha Waimoga ristitama, ei
mitte kaua pärrast neidsinnatsid päiwi. Kes
nüüd ollid kokkotulnud, küsüsid temmast ja ütles-
sid: JSand, kas sinna selsinnatsel aial jälle
Israelele üllesehhitad kuningriiki? Agga temma
ütles neile: Teile ei sünni aego egga tundisid teä-
da, mis JSa omma ennese melewalda pannud:
waid teie peate pühha Waimo wägge sama, kui
ta teie peäle saab tulnud, ja peate minno tunnis-
tajad ollema ni hästi Jerusalemmas, kui ka kei-
sel Juda- ja Samaria-maal ja ma-ilma otsani.

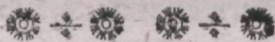
Ja JSand, kui ta nendega sai rāfinud, tōs-
tis ommad käd ülles ja õnnistas neid. Ja se
sündis, kui ta neid õnnistas, lahkus temma neist
ärä, ja tedda tōsteti nende nähhes ülles, ja
woeti ülles taewa, ja pilw wōttis tedda ülles
nende silmade eest ärä; ja ta istub Summala
parremal polel.

Ja kui nemmad üksi silmi taeva pole vaatid, kui temma ärralaks, wata, siis seisid nende jures laks meest walgis widis, kes ka ütlesid: Kallima mehed, mis teie seisate ja watate ülles taewa? Sefinnane Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab tullema selsammal kombel, kui teie tedda ollete ndinud taewa ärraminnewad. Ja kui nemmad tedda said kummardanud, läksid nemmad taggasi Jerusalemma sure römoga seält mäelt, mis ölli-mäeks hütafse, mis Jerusalemma liggi ühhe hingamisese-pärwa teekond ölli.

Ja kui nemmad sisse tullid, siis läksid nemmad ülles üllema tuppä, kus asset öllid Petrus ja Jakobus, ja Joannes ja Andreas, Wilippus ja Tomas, Bartolomeus ja Matteus, Jakobus Alweusse poeg, ja Simon Selotes, ja Judas Jakobusse wend. Need seisid öllid ühhel meel alati ühhes kous palwes ja pallumisfes naestega, ja Maria Jesuse emmaga ja temma wendadega. Ja nemmad öllid allati pühhas koias, kiitsid ja tännasid Jummalat.

Agga nemmad läksid wälja ja ütlesid jultust seisid paikus, ja Jesand aitas neid ja kinnitas se sanna nende immetähtede läbbi, mis seäl jures sündsüd.

Agga weel paljo müd asso öh, mis Jesus on teinud; kui need seisid isfiärranis saaksid ülleskirjotud, siis arwan minna Joannes, et ka ma-ilm isse ei jonaaks need kirjotud raamatud kätte sada.

Jerusalemma Linna

hirmfäst

Arv arifmissesst /

Mis nellikümmeend aastat

pärrast

Kristusse Laewaminnemist

on sündinud.

Süli aeg hakkas kätte joudma, et Jummal Jerusalemma linna ja Juda-rahwa peäle omma wimist wihha tahtis lasta tulla, nenda kui Prohwetid ja Jesand Kristus isse neile äwardades ollid enne ütelnud, siis on nisuggused tähhed enne nähtud: üks sawwaga täht otsego moõd on taewas nähtud, sesamma on terwe aasta linna kohhal seisnud, nenda et iggaüks sedda näinud. Mahla ku kahheksamal päwal, õse kello ühheksa, otse haynematta leiwa päiwil on Jummalala koias altari jures nisuggane walge paistminne paistnud, et iggamees mõttelnud päwa ollewad. Suur wast kange wärraw Jummalala koiast seestpiddisel poel, mis kahhekümne mehhele sai tõsta, kui sedda lahti piddi tehtama, ja keikipiddi raudlukko ja rõngastega olli kinni pandud, se on ennast õse kuendamal tunnil isse lahti ajanud. Jani-ku esimesesl päwal koke-

matkümmed on mitmes paikas, taewas ja pil-
 wedes wanekrid nähtud, ja otsego suur hulks hoos-
 te ja jallawägge kokkominnewad, ja õse taples-
 wad sure kárrinaga. Nellipühhi laupáwal, kui
 Preestrid Jummalá koiás tahtsid walmistada,
 mis pühhadé aegus tarwis olli, siis on nemmad
 suurt mürrinat ja kárrinat kuulnud, párrast on
 üks heál kuulnud, se on küssendanud: Lákki siis
 árra! Ehk kúl monningad útlewad, et se siis on
 sündinud, kui se ette podud tek keigepühháma
 paiga ees Jummalá koiás Kristusse kannata-
 missé aial on katkenud. Üks innimenne on seál
 olnud, kelle nimmi olli Jesus Anani, úhhe alwa
 ja waese mehhe poeg, kui sesamma olli Nellipüh-
 hiks Jerusalemma tulnud, siis on temma sure heá-
 lega hüüdnud: oh! üks küssendamine kuluks
 hommiko, üks küssendamine õhto poolt,
 küssendamine nelja tule poolt, oh! üks küss-
 sendamine úlle keige Jerusalemma ja Jume-
 mala koiá; háddalinne kaebamine tulles
 prudi ja peigmehhe peále, küssendamine
 keige rahwa peále. Mi háldaste küssendas
 temma óód ja páwad járrestikko, ja jooksis hullo
 kómbel móda linna. Ja ehk monningad tedda
 kúl witsa ja piitsadega pekfid, kes sedda karju-
 mist kui kurja táhhendamist linna peále heál me-
 lel ei tahtnud kuulda, siiski ei játnud temma
 mahha nenda küssendamast. Ja kui se innimen-
 ne Roma-rahwa ma-wallitseja ette wídi, kes
 tedda piitsadega nenda laskis peksta, et ta um-
 bes werrine olli; ep olle temma ommefti úhhegi
 sannaga arwo pallunud, egga úhtegi weepiiska

temma filmist wáhatulnud, waid temma on alati sure heálega kiffendanud: hádda, hádda, hádda tulleb sinno peále, sinna waene Jerusaleem! Koho-issand Albinus on tedda, kui üht jölledat innimest naeruks pannud. Seirse aastat järrestikke ei olle sesamma innimenne mu rahwa seltsis paljo olnud, waid on ikka issepáinis káinud, nenda kui innimenne, kes ommas meles ühhe asja peále jááb mötlema, ehk sedda püab árramöttelda. Ja on ikka nenda kiffendanud: hádda, hádda tulleb sinno peále, sinna waene Jerusaleem! ei olle ka mitte árrawásfinud nenda kiffendamast. Agga kui Romarahwas lüna al ollid, siis on ta walli-müri peál ümberkaudo káinud, ja on ikka kiffendanud: hádda Jummalá kóia peále, hádda keige se rahwa peále! Wimaks on temma ka neid sanna, mis enne ep olle temmalt kuuldud, senna kórwá úttelnud: hádda ka mo ennese peále! Ja otsego se sanna temma suus weel olli, siis on ta foggematta waenlastest mahhalastud ja nenda árrasurnud. Reid ja muid immetáhtesid on enne náhtud, ennego Jerusaleem on árrarikkustud. Nuud tulleb sest árrarikkisfest rákida.

II.

Kui Juda-rahwas (nenda kui pühha Tehwanus ütleb Apostlike Teggude ramarus VII. peatükkis 52 salm.) kui tapjad ja árra-andjad sedda díget ja wagga Kristust said árratapnud, siis on keige se Juda-rahwa rígi luggu keikipiddi ikka

kur

Kurjemaks läinud. Üllemaid, Preestrid hakkasid
 wäekaupa ja üllekohhut teiste Preestridele tegge-
 ma, teiste üllematte wahhel olli selae wihkamist
 ja kaddedust, ja keik wallitsejad hakkasid kahtla-
 sed nouud piddama, nenda et nähha olli, et se
 wallitusse järg peagi piddi teisiti tulles. Mi-
 sugguse üllematte rio ja wihkamisse pärrast, mis
 neil issekeskis olli, hakkas monni hulk neist är-
 ratagganema, ja isse-seltsi kokkolõma; se läbbi
 tehti monnisuggust kurja, nenda et rahwast risuti
 ja tappeti, nisanimoti lüina sees Jerusalemmas
 kui wäljas, ja keikist asjust olli nähha, et kirri-
 ko-ja kõhto asjad piddid nurja ja hukka minnema.
 Sepärrast läkkitas ka Keiser Nero Sestust Korust
 Juda male Juda-rahwa wallitsejaks, ja kui tem-
 ma wägga walli olli mitmes aias Juda-rahwa
 wasto, ja omma ahnust, kõrkust ja wallatust
 takka aias, siis aiasid Juda-rahwas tedda ärra.
 Kui temma pärrast nendega sai söddinud, siis lö-
 di temma wäest wiis tuhhat meest mahha. Men-
 da määsfasid Juda-rahwas Jummalala sallimisse
 läbbi, et nemmad ka Roma-rahwa wasto wot-
 sid panna, ja tagganesid neist ärra. Agga kui
 Keiser Nero sedda sai teada, siis läkkitas ta La-
 wius Westastianust omma poja Titussega Siria-
 male. Selsammal aial on keige se hommiko-
 maal sesuggused kõnned ja sannumed käinud, et
 otse sel aial monningad Juda-maast piddid tulle-
 ma, kes piddid keige ma-ilma sees sureks ja wäg-
 ga wäggewaks sama. Ehk se kül Kristusse wai-
 molikko rigi polest tõeks sai, kui Kristusse nimmt
 kes Juda-rahwa soust on sündinud. Ewangelii-

unmi kulutamisse läbbi keik ütle ilma, ma sureks
 läks, siiski on monningad sedda nende kahhe
 Wespasianusse peäle arwanud. Agga Juda-
 rahwas selletasid sedda ennekulutamist ennese
 kassuks. Ja kui neile kolm lahingi nende
 waenlaste wasto forda läksid, siis läksid nem-
 mad surelisseks, tõstsid kolm meest omma sõa-
 pealikkuks, ja püüdsid Aekaloni linna wäggi-
 ärrawotta. Siis lödi neid kahhe puhhoga mah-
 ha, ja nemmad kautasid (peäle se weel, et need
 sõa-pealikkud hukka said) liggi kakskümmsend
 tuhhat meest ärra. Siis läks Wespasianus
 Keisri sanna peäle Kalilea ma sisse, mis wäg-
 gew ja rikkas olli ma-rahwa polest, risus, rik-
 kus, ja põlletas keik ärra, nenda et tapmisse-
 risumisse, ja põlletamisse ei otsa egga mära ei
 olnud. Siis said mitto tuhhat Juda-rahwas-
 hukka, ja tappeti ühhel hobil liggi wiiskümmsend
 tuhhat meest, mis olleksid kolbanud sõtta mi-
 na, ilma naesed ja lapsed mis alw ja tallo-rah-
 was olli. Sõdda-wäggi ei annud seäl armo ei
 wannale egga norele egga lastele, kes karkis
 maggasid. Kuus tuhhat noort meest läkkitas
 Wespasianus ühhel hamal pärris-orjaks Akaja-
 male, sedda kirsast maad kahhe merre wahhel
 läbbikaewama. Kolmkümmsend tuhhat Juda-
 rahwa sõa-meest müdi sel aial ühhel hobil ärra
 pärris-orjaks. Wiis tuhhat on sure hirmo läbbi
 ennast kõrge kirowi mäelt isse mahha kukuta-
 nud, ja isse ennesele otsa peäle teinud. Sel aial
 olli üks tark ja moistlik mees Juda-rahwa seas,
 Jusep nimmi, se olli neile Preestriks ja sõa-pea-
 likkaks,

liffuks, sesamma pöggenes esimeses hirmus
 nattukesse rahwaga ühe augo sisse liggi Zotaba
 Kalilea-ma linna, seält sadi tedda kätte ja widi
 Wespasianusse jure. Kui temma Wespasia-
 nussele kulutas, et ta piddi Keisriks sama, siis
 heitis ta temma peäle armo. Ja sesamma Jo-
 sep on sedda kirjotanud, mis meie sest asjast tea-
 me. Kui se Kalila-maal sündis, siis koggus üks
 suur hulk rahwast, mis liigjulged ja mõrtsukad
 ollid, Jerusalemma linna; neid olli üks neist su-
 remist issandist koksosaatnud, et temma se läbbi
 keik wallitsust ennese kätte piddi sama, siis on
 taas pahjo sallaja tapmist, rõõwlimist ja risumist
 Jerusalemmas olnud, ja näitis keikpiddi, et
 weel surem kahjo piddi tulles, nenda et se wae-
 ne lin keikpiddi on waewatud. Sel aial on
 monningad üllemad-Preestrid ärratappetud, ja
 saggedaste on werd ärra vallatud Jummalä ko-
 iaste. Josep kirjotab, et kaksteistkümmend tu-
 hat parrajat ja üllemat Juda-rahwast sessinnat-
 ses mäsamisess on ärratappetud, ja nende war-
 ra ja koiad antud alwa rahwale ja sda meestele
 risuda. Monningad mõtlewad, et Roma-rah-
 was Kawwala nouga sedda teinud. Nenda wae-
 wati jo Jerusalemma, ennego üige kibbe assi weel
 temma peäle tullid, kolmesugguse häddaga, (1)
 Roma-rahwa sõast, (2) keigesuggusest riust ja tül-
 list linna sees, sest et neil kahtlased nouud ollid,
 ja (3) tiggeda üleannetumattest issandist, kes
 pettisel kombel mitto hulka ennestel seltsi said, en-
 nast issandaks tõstsid, ja paljo werd ärrawalla-
 sid, et nemmad melewalda ja wallitsust piddid
 ennesela

ennesele sama. Kui sel aial Kadara-rahwas Roma-rahwa wasto hakkas pannema, siis piddi Titus ruttama talw-forterist wälja tulles, ja wottis Kadaral-iinna ärra, ja temma pealik Baatsidius aias kolmfümmend tuhhat koddanikke pöggene ma; kaks tuhhat wottis ta wangi, mu rahwokenne ja pöggene ma hulk upputas ennast ärra Jordani jõkke, ja need surnud kehhad läksid jõega alla Aswältiti järwe sisse, mis hütafse surno-järweks. Siis läksid Roma-rahwas senna pole Jordani Makaronist sadik keikis paikus Juda-rahwa peäle, ja Juda-rahwas said sure hirmo alla. Kui talwe sai ärralainud ja kewwade aeg kätte tulli, siis todi Wespasianussele sannu mid Sesaria liina, et Keiser Nero olli ärrasurnud, siis walmistas ta ennast ussinaste, ja läks ärra Sesaria liinast, ja kui temma keik Juda-ja Idumea-rahwa liinad sai ärrawotnud (agga monningad pissikesed liinad jäid weel woõra sõa-meeste kätte) siis panni ta Roma-rahwa sõawägge keige liinade sisse, et ta sedda ussinamine Jerusalemma liina peäle, mis ükski agga weel ärrawotmatta olli, piddi sama tormi joosta ja sedda ärrawotta. Sel aial tõstis Wespasianusse sõdawäggi tedda Keisriks. Pärast läks Wespasianus ärra Egiptusse male, ja seält rah-tis temma Italia male miina. Agga se sõdda, mis temmal Juda-rahwaga olli, jättis ta omma poia Titusse holeks.

III.

Agga Titus läks Jerusalemma liina alla, ja
fui

Kui ta ühhe puhho ratsa wägga liggi linna aiast
 watama, siis olleks temma pea Juda-rahwa
 kätte sanud, ja peasis waewalt ärra. Närrast
 teggi ta omma leri Kopusse jures, senna sai wirst
 maad linnast, ja jaggas ärra omma sõa-wägge,
 et ta sedda linna ennam kui ühhelt kohalt piddi
 linnipannema. Se wahhel olli ilma otsata
 paljo rahwast keigelt poolt keikist linnadest Jeru-
 salemma Basa-pühhiks kokkotulnud Jummalala
 tenistust piddama. Peäle se olli jo enne paljo
 kehwa ja ülleanto liigjulget rahwast ennast Jeru-
 salemma linna kokkoggunud, mis Kalilea-maast
 olli wälja-aetud, ja nenda olli kolm hulka rah-
 wast linnas, kes ühtemelelist wallitsust ennam ja
 ennam (nenda kui siis ikka sünnib) ärrarikkusid.
 Ühhe hulga kää olli Jummalala kooda, nende pea-
 lik olli Eleasar Simona poeg, temma pole hoid-
 sid need Selotid, se olli üks tigge ja karmwal rah-
 was, ja wihtas wägga koddanikkud. Siinna
 alluminne ossa olli Joannesse kää, kellest keik wil-
 letsus tuli. Peälminne linna ossa olli Simona
 kää, kel kaks-kümmend tuhhat Joomea-ma rah-
 wast abbiiks olli, kes senna ollid kutsutud Selotide
 wallatusse ja wäe wasto sedda linna kaitsma.
 Neist woõraist olleks rahwas heal meel jälle taht-
 nud lahti sada, agga nemmad ei woinud mitte.

Kui Titus moistis, et sedda rahwast Jerusa-
 lemma linnas wägga paljo ja liaks olli, siis rut-
 tustas temma ja walmistas ennast ussinaste lin-
 na ümberpiirma ja walli temma ümber teggema,
 nenda kui Kristus nelle olli ütelnud, senni kui se
 rah-

rahwas weel keik ühheskous olli, et nalg neid fedda kangeninne piddi waewama.

Kui Juda-rahwas fedda näggid, siis püüdsid nemmad keigest süddamest, ni paljo kui nemmad suutsid ja ärrandasid, fedda keelda, et se ei pidand Titussese korda minnema, agga nemmad ei woinud mitte, neil ei olnud ühtegi õnne, Jummal isse tahtis otsa nende peäle tehha, sepärrast ei läinud neile ühtegi nou korda. Ja otse sel ha wal tousis suur mäsamlinne liinas, et paljo rahwast Jummalala koia jures tappeti. Jerusalemma lin olli wägga kowwa ja kindel, ja temmal olli kolm mürist walli sel polel, kust liina piddi mindama. Sepärrast kiusasid Roma-rahwas sure wäega müri peäle sada, ja tormiga liina ärrawotta. Wimaß said nemmad ommei sure waewa ja tõga se kahhekordse müri ärra. Selsammal aial surri ilma arwamatta rahwas nalga, nenda kui Josef kirjotab. Ühhe leiwa pallokesse pärrast on keige-suremad sõbrad teine teist raiunud ja pistnud. Lapsed on omma wanematte issa ja emma su eest ja suust roga ärrakisnud, ei olle siis wend egga õdde teine teise peäle armo heitnud. Üks wak wilja on paljo rahha maksnud. Monningad on weikse sitta sure nälja pärrast sõnud. Monningad on saddula rihmo, ja kilpidi peält nahka ärranärrinud ja ärrasõnud. Monni on surnud leitud heinad suus. Mitto on peldikud läbbi oßinud, ja roja ja sittaga püüdnud nälja ärraaiada. Siis on wägga paljo rahwast nalga surnud, et Ananias

Eleasari poeg, kes sel waeno aial Titusse juure
 olli pöggenenud, ütleb, et sadda peäle wiisteist-
 kümme tühat furno kehha linnast on leitud ja
 mahhamatud. Egesippus kirjutab, et ühhest
 ainust wärrawast mitto tühat furnud on wälja-
 kantud, et ni kaua kui Titus linnal al olli, kuus
 sadda tühat innimest on ärrafurnud.

Juda rahwa kâ olli weel Antonia lin, mis
 kindel ja tuggew lin olli, ja Jummalal kodda olli
 ka weel nende kâes, seält läks üks sild linnal sisse.
 Sedda linnal kinniwottes nähti paljo ennam
 waewa, kui keik mu linnade kallal. Ehk Titus
 kül teadis, et nälg neid Juda rahwast piddi kau-
 tama ja lõppetama, siiski läks temmal aeg igga-
 waks, sepärrast mainitses ja aias ta sõawägge
 wägge ja tormiga linnal peäle hakkama. Et se
 juures kül hädda ja kartus olli, siiski läks Roma-
 rahwale keik assi korda, ja Juda rahwal ei ol-
 nud woinust egga õnne. Kui nüüd se lin jo Ro-
 ma rahwal kâes olli, siis andis passuna puhhuja
 passunaga tähhe, siis tappeti keik Juda rahwast
 ärra, kes se linnal peäl ollid, monningad heideti
 walli müri peält mahha: monningad langsid isse
 furnuks, monningad wäsesid õse linnal pöggene-
 ma. Pärast sedda läks sõdawäggi kowwaste
 nende peäle, kenne kâ weel Jummalal kodda olli.
 Kül nõldakse, et Titus Jummalal kodda Jum-
 mala tenistusse pärast ei olle tahtnud ärrahaw-
 witada, agga ots olli kâ. Jummalal sünnitas
 sedda asia nenda, et ükski ei piddand Juda rah-
 wal peäle armo heitma. Gest kui jo kaua olli
 tap

tappeldud ja waewa nähtud, ja Juda-rahwas
 süiski ei ähwardamisega egga mainisemisega ei
 tahtnud neid kindlaid parte Roma-rahwa kätte
 anda, siis moistis sõdda-wäggi, et nemmad ei
 woinud mu wisil kui näljaga (agga se wottab
 paljo aega) ehk tullega se paiga peäle woinust
 sada. Sepärrast wotsid monningad sõa-mehhed
 tuld Jummalala kotta heita, se hakkas warsi põl-
 lema. Ja nenda põlles se illus ja kallis hone
 ärra, mis suur ja kulus olli, ja tehti tuhhas.
 Reed Juda-rahwas, kenne kã peälminne linna
 ossa olli, on muist linna põggenenud, agga su-
 rem hulk neist sai tulle ja moõga läbbi hukka.
 Preestrid on wägga halledaste pallunud, et nem-
 mad piddid ellusse jama, agga seäl ei olnud ar-
 mo ei Jummalala egga innimeste jures. Titus on
 kostnud: Kui nende Jummalala kotta ja tenistus
 on ärrahawwitud, ei olle kã Preestrid tarwis.
 Jummalala kotta on otse kunnemal rukki leikusse
 ku päwal ärrapõlletud selsammal päwal, kui
 Babiloni kunningas ennemuiste esimest Jum-
 mala kotta on ärrapõlletanud. Ja se pääw on
 sel Jummalala kotal üks õnneto pääw olnud.
 Sedda aega esimesest Jummalala koiast ja tem-
 ma ültesehhitamisest, mis Salomon olli teinud,
 Keisri Wespasianusse teise wallitsusse aastast
 sadik, kui se Jummalala kotta sutumaks on ärra-
 hawwitud, on ükssteistkümmed sadda aastad ja
 üks. Agga sest aiast, kui se teine Jummalala
 kotta jälle hakkati ülles ehitadama kunninga
 Sirusse teisel wallitsusse aastal, on wiis sadda
 ja ühheksa aastat seitsmekümmed. Kui
 Ju

Juda rahvast nenda waewati, et kül ükstei ärrapeasemisse peäle ei woinud lota, ja mitto tuhhat nälga surrid, jäid ommeti need teised omma mõtte peäle. Neil päiwil, kui Zummala kooda nenda ärrapõlletati ja ärrahawititi, on üks hirmus ja halle assi Jerusalemmas sündinud, mis tulles pöwwe rahwas ei naljalcki ussu. Üks aus ja rikkas suurt suggu emmand teiselt poolt Jordani olli hirmo pärrast mu rahwaga Jerusalemma põggenenud; kui linnas ni suur ja raske nälja hädda olli, on ta omma nore weikise lapsokesse kätkest wotnud, (kül iggamees woib moista, mis sugguse süddame walloga temma sedda teinud) ja sedda tapnud, teise pole on ta küpsnud ja ärrasõnud; teise pole on temma pannud sõa-meeste ette, kui need ümberkaudo jookšid ja sõmist otsisid. Agga sõa-meestele on hirm peäle tulnud; kui nemmad sedda näinud, on nemmad se waese naese peäle hallastanud, ja sedda asia Jerusalemma linnas ülemille isсандile kulutanud. Sefinnatse hirmsa asia läbbi sündis, et nemmad sest päwast sedda nou wotsid ennast Tituse alla anda, ja on tulnud Titusega kõnnelema ja lep-pima. Agga sepärrast, et nemmad rahhotegemisfega wägga kauaks ollid wibinud, ja siis weel rahho ja wabbadust pallusid, kui nemmad jo nälja ja mu kumbega wägga ollid ärrawawatud, ei sanud nemmad ühtegi. Ja lin on weel pišfut päiwi waewalt üllespetud, se wahhel on ma-ilmama paljo rahvast sure nälja hädda ja waewa läbbi linnast wälja waenlaste leri põggenenud. Süs on neid wägga alwa hinnaga

ärramüdüd. Sel pühul on sõa mehhed kogge-
 matta juhtunud näggema üht Juda meest enne-
 smmast rojast kuldpenningid noppivad, mis ta
 ennese sisse olli neelnud. Siis on seddamaid üks
 kõnne sõa-meeste seas tousnud keige leri läbbi, et
 Juda-rahwas, kes leri ollid pöggänenud, ollid
 kulda ennese sisse neelnud. (Sest monningad ol-
 lid, kes muud middagi ei woinud hoida ja ärra-
 wia kui kulda, sest et need sõa-mehhed keik leri
 otsisid.) Sefinnatse kõnne pärrast leikafid, ja
 mehhed ühhel õsel ennam kui kahhetuhhande Ju-
 da-rahwa kõhhud lõhki, et nemmad mõtlesid,
 keige Juda-rahwa kõhtus kuldpenningid ollewad.
 Ja neid olleks weel ennam lõhki leikatud, kui
 Titus ei olleks lastnud keelda, et wangi ei pid-
 dand tappetama. Wimaiks siis woeti Jerusa-
 lemma lin ärra, ja siis ei antud ei noarele egga
 wannale armo, siiski on arwalikkult kulutatud,
 et rammotumale ja kehwa rahwale, kes ei suut-
 nud sõariisto piddada ja wastopanna, piddi
 armo antama.

Nenda risuti, süttiti ja põlletati keik Jerusa-
 lemma lin paljaks ja sutumaks ärra: Surem
 linna ossa rikkuti ja härwituti hirmsaste ärra.
 Monni hone jäeti seisma Roma-rahwa sõa-meeste
 warjuks, mis senna pandi sedda maad wah-
 tima, ka muud tühjäd kirowi-honed ja woogad
 tornid jäid seisma tähheks ja tunnistusseks, et
 seal olli lin ennemuiste olnud. Nenda on Jeru-
 salemma lin ärrahärwitud ja sutumaks ärra-
 rikkutud kolm nädalat enne Mihkii päwa, wien-

Damal kuul pärrast sedda aega, kui waenlane
 esiti temma alla olli tulnud. Wangi woeto
 rahwa hirmsast surest hulgast läkkitas Titus seit-
 sereistkümmeend tuhhat noort meest. Al. E. andria
 linna pärris-orjaks, kiwi kandma ja muud
 rasked tööd teggema. Paljo Juda-rahwast
 müdi alwalt ärra kui karja. Raks tuhhat jaeti
 fenna ja tenna ärra Roma-rigi made sisse, et
 neid wahhest sure Harrade woöraspeul rahwa
 inimeks ja römuks metsaliste ette pididi heidetama
 ja ärrakistama. Wangisid on keikist keiki olnud
 ühheksäkümmeend peäle seitse tuhhat, et kül siis,
 kui esmalt linna alla tuldi, kül kümme sadda
 tuhhat inimest lüinas on olnud; se surem hulk
 neist olli woöras rahwas, ja ei mitte linna kod-
 danikkud; siiski ollid keik Juda-rahwa soust.
 Kui Titus sure wäega Jerusalemma linna sai
 ärrawoetnud, ärrapöppetanud, mahhakistnud,
 ja ärrahawwitanud, siis panni ta monningad
 swamehhi sedda maad hoidma nende made pär-
 rast, mis seäl ümberkaudo ollid, ja läks isse ärra
 swa-wäega Ewrati jöest sadik, sest ni kaugele käis
 sel ajal Roma-rigi raia. Agga kui se tuggew,
 Fulus ja pühha Jerusalemma lin ärrahawwitati,
 siis arwati sedda aega ma-ilma algmissest nelli
 tuhhat nelli nelikümmeend aastat; Roma linna
 üllesehitamisest olli kahheksa jadda kolm kol-
 matkümmeend aastat. Kristusse kannatamisest
 sai sest sadik nellikümmeend aastat. Nenda on
 Jerusalem keigekulusam ja üllem lin keige hom-
 miko-maal ühhe hirmsa otsa sanud.

Mi raskest ja hirmsaste on Jummal omma pühha jummalikke sanna põlgjad ja naerjad nuhhelnuud, ja on se läbbi keige ma-ilmale üht mällestusse tähte ja mainitsust annud, et igga-üks Jummalala wiha ja nuhtlust peab kartma, ja Jummalala ja meie Jssanda Jesusse Kristusse tundmisse pole põörma. Sepärrast peab igga-üks isse ommas meles ussinaste se peäle mõtlema: kui Jummal sesinnatsse omma rahwale ei olle armo annud, kennele ta mitto kallist tootust olli annud, kenne seas mitto kallist suurt pühha Prohweti ja wannemad on olnud, kennest Jssand Kristus isse omma inimesse ollemisse polest on sündinud; et ta paljo kangelinne muud rahwast nuhtleb, kellele ta selgest armust omma jummalikke tundmist ja kallist armo-õppetust annud, kui nemmad tedda se eest ei tanna, ja sedda õiget tõssist Jummalala tundmist ja tenistust ärrapõlawad, ja kange süddamega naerwad ja mahhajatwad, nenda kui Jummal parrago! käl näitse meie seas sündiwad.

Sepärrast piddagem Jerusalemma liina ärrahawwitamist allati meles, jätkem patto mahha ja põörgem keigest süddamest Jummalala pole, ja pallugem ikka, et se armolinne Jummal ja Jssand selsinnatsel häddalissel aial meid ja meie maad nisugguse hirmsa nuhtlusse eest armolikkult tahhaks hoida, meie Jssanda Jesusse Kristusse pärrast, Amen.

Journal

Journal

Journal

1876

Rowland

Robert B. B.

